

Beretning

fra udvalget angående

I. forslag til lov om lønmodtagernes medejendomsret og

II. forslag til folketingsbeslutning om medindflydelse [af Simonsen m. fl.].

(Afgivet den 27. september 1973).

Udvalget har i 5 møder behandlet forslagen.

Ad I. forslag til lov om lønmodtagernes medejendomsret.

Udvalget har stillet en række spørgsmål til arbejdsministeren, der har besvaret disse skriftligt.

Udvalget har endvidere modtaget skriftlige henvendelser fra følgende:

Dansk Arbejdsgiverforening (ved skrivelse af 25. juni 1973),

Fællesrådet for danske Tjenestemand- og Funktionærorganisationer (ved skrivelse af 22. marts 1973),

Grosserer-Societetet (ved skrivelse af 8. juni 1973),

Assurandør-Societetet,

Butikshandelens Fællesråd,

Danmarks Rederiforening,

Danske Bankers Fællesrepræsentation,

Håndværksrådet,

Industrirådet,

Landbrugsrådet og

Provinshandelskammeret, (der har fremsendt to fælles henvendelser ved skrivelser af 21. juni og 25. september 1973).

Til de ovennævnte henvendelser har udvalget modtaget arbejdsministerens kommentarer ved skrivelser af 15. juni og 29. august 1973.

Endelig har udvalget modtaget en henvendelse fra hr. Knud Pedersen ved skrivelse af 31. januar 1973.

Ad II. forslag til folketingsbeslutning om medindflydelse [af Simonsen m. fl.].

Udvalget har stillet en række spørgsmål til arbejdsministeren, der har besvaret disse skriftligt og herunder indhentet oplysninger og redegørelser fra

Foreningen af Arbejdsledere i Danmark, Fællesrepræsentationen for Danske Arbejdsleder- og Tekniske Funktionærforeninger og Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger.

Udvalget har ikke kunnet tilendebringe sit arbejde med de under I. og II. nævnte forslag inden folketingsårets slutning.

P. u. v.

Risgaard Knudsen,
formand.

Beretning

fra socialudvalget angående forslag til lov om social bistand.

(Afgivet den 1. oktober 1973).

Udvalget har behandlet lovforslaget i en lang række møder og herunder haft samråd med socialministeren, der tillige har besvaret de af udvalget stillede skriftlige spørgsmål. Spørgsmålene og svarene er optrykt i et bilagshæfte til beretningen.

Udvalget har modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser angående lovforslaget fra følgende:

Amtsrådsforeningen i Danmark.
 Professor Bent Rold Andersen.
 Socialrådgiver Gunvor Auken.
 Børnesagens Fællesråd.
 Danmarks Lærerforening.
 Danmarks Hjælpe-skoleforening.
 Danske Kvinders Nationalråd.
 Dansk Tandlægeforening.
 Den almindelige danske Lægeforening.
 Folkepensionistforeningernes- og Invalide-organisationernes Kontaktudvalg.
 Foreningen af Revalideringschefer.
 Forstanderkollegiet ved særfor sorgen.
 Fuldmægtig Nina Gjessing.
 Hørehæmmede Børns Forældreforening.
 Kommunernes Landsforening.
 Kuratorernes Landsforening.
 Københavns magistrats 3. afdeling.
 Landsforeningen af bestyrelser for daginstitutioner.
 Landsforeningen af Børne- og Ungdomsværn.
 Landsforeningen af Pensionistvejledere og Omsorgskonsulenter.
 Landsforeningen af Vanføre.
 Landsforeningen til Støtte af sent Udviklede.
 Landsforeningen Ungdomsringen.
 Landsudvalget for Mødrehjælpens Personale
 Omsorgsorganisationernes Samråd.

Revalideringskonferencen 1972.

Samarbejdsudvalgene ved statens institutter for talelidende.

Sammenslutningen af sociale udvalg.

Socialinspektørforeningen i Danmark.

Socialpædagogisk Samråd.

Under denne organisation hører:

Børne- og Ungdomspædagogernes Landsorganisation.

Danske Socialpædagogers Landsforbund,
 Dansk Socialrådgiverforening.

Landsforeningen af Døvekonsulenter i Danmark.

Foreningen af medarbejdere ved særfor sorgen.

Fællesrådet af Lærerforeninger ved Særfor sorgens og Åndssvagefor sorgens Institutioner.

Landsforeningen af Familievejledere i Danmark.

Landsforeningen for Socialpædagoger samt Tjenestemand- og Funktionærforeninger ved Samfundet og Hjemmet for Vanføre samt

Åndssvagefor sorgens Personaleforbund.

Nogle af de nævnte underorganisationer har sendt særskilt henvendelse.

Stipendienævnene ved Århus universitet.

Tilsynsrådet for Behandlingshjemmet Nebs Møllegård.

En del af disse henvendelser vil blive optrykt som bilag til betænkningen.

Udvalget har i Odense drøftet en række spørgsmål i forbindelse med bistandslovforslaget med repræsentanter for Fyns amtsråd og Odense magistrat.

Endelig har udvalget under et besøg på Revalideringscentret for Nordjyllands amt

drøftet revalideringsproblematikken m. v. i relation til bistandslovforslaget med socialministeren og repræsentanter for revalideringscentret, den offentlige arbejdsformidling, amt, kommuner, mødrehjælp, læge- og sygehussektor, særforsorg og kriminalforsorg.

Af tidsmæssige grunde har udvalget ikke kunnet tilendebringe arbejdet med lovforslaget, men forventer, at betænkningen kan afgives så tidligt i næste folketingsår, at lovforslaget vil kunne færdigbehandles af folketinget inden årsskiftet.

P. u. v.

Albertsen,
formand.

Indholdsfortegnelse over de i bilagshæftet optrykte spørgsmål til socialministeren og dennes svar.

	Spørgsmål nr.
Amtsankenævn, plads i systemet og sammensætning	15 og 15a
Ankebestemmelser, oversigt	72
Anke, tilbagebetalingsspørgsmål	19
Arbejdsformidling, samarbejde med socialudvalg, se <i>Samarbejde</i> .	
Behandlingshjem, se <i>Børne- og ungdomsforsorg</i> .	
Betaling, ophold i beskyttede boliger	99
do. på plejehjem	97
do. do. maksimum	98
Bloktilskud, se <i>Finansiering</i> .	
Bolig, hjælp til indretning ved invaliditet, praksis, herunder afgrænsning af begrebet	73 og 73 a
Børne- og ungdomsforsorg, behandlingshjem	108
do. beskikkede dommere, aldersgrænse	146
do. centraliseret, decentraliseret	108
do. hjælpeforanstaltninger uden samtykke, ordningen i København	127
do. kriminelle unge	112
Børnetilskudsloven, forhold til bistandslovsforslaget	43 a
Børneværn, opretholdelse heraf	33
Cases, eksempler til belysning af bistandsydelse efter henholdsvis gældende lov og lovforslaget	1
Central pladsanvisning, se <i>Daginstitutioner</i> .	
Daghjem og dagcenter, betaling for ophold	91
do. sontringens karakter og betydning	92
Daginstitutioner for børn, central pladsanvisning	111 og 142
do. forældrebetaling	91 og 134
do. godkendelse af overenskomst	86
do. do. do. do., forholdet til standarder og normer	122
do. private, § 69 restriktivt heroverfor?	93
do. refusion	134
Dagpleje, betalingsfastsættelse	78 og 135
do. godkendelsesbetingelser og -procedure, antal børn	75 og 76
do. godkendelsesbetingelser, hidtidige erfaringer	75 a
do. kontrol med overholdelsen af godkendelsesbetingelserne	77
do. antal børn pr. plejehjem	78 a
Døgninstitutioner, model for tilsynsråd	149
do. visse tvistigheders afgørelse	110
Døgnpleje, barnets alder	80 og 120
do. godkendelseskompetence	81
do. adfærdsvanskelige børn, vejledning	140
Elleslettegård	107
Familiemedlemmers bistand til pensionister, betaling	67
Familievejledning, sagkyndig gruppe, placering og anvendelse	27 og 27 a

	Spørgsmål nr.
Finansiering, bestemmelserne neutrale med hensyn til revalidering, pension og dagpleje?..	55 og 55 b
do. bestemmelsernes betydning for rådgivning	124
do. bloktilskud anvendeligt i relation til rådgivningspersonale?	132
do. bloktilskuddets beregning	6a
do. modeller, regeringsudvalgets oprindelige	6 og 6b
do. modeller, hvorefter amt og primærkommune deltager i invalidepensionsudgifter	148
Flyttehjælp	58 og 8
Forbrugerråd, lokale	138
Forsorgshjem	114
Forsøgsarbejde, se <i>Holme</i> .	
Fortrinsadgang til regulerede beskæftigelser	30a
Forsorgsloven, udgiftsstigning	12
do. udgiftsstigning, unge mænd	50
do. udgiftsstigning, imødegåelse heraf i større byer	51
Frederiksberg, særordning, se <i>København</i> .	
Fri kriminalforsorg, bistandslovens anvendelse	147
Færøerne	136
Grønland	136
Handicappede børn, forsørgelse hjemme	59, 59a og 62
Hjemmehjælp, betalings- og refusionsspørgsmål, alm. karakter	64a
do. betalings- og refusionsspørgsmål, specielle tilfælde	63 og 64
Hjemmehjælperes uddannelse	61
Hjemmesygepleje, placering i lovgivning	66
Hjælpe midler, socialministerens bemyndigelse	70
Hjælpe midde lcentraler	68
do. erfaringer	68a
Holme, forsøgsarbejde	3
Husly, anvisning af	32
Højagergård	107
Indberetning af misbrug	18
Institutionstilsyn, kommunalbestyrelsens og amtsrådets opgaver i forbindelse hermed	89
do. model	149
do. struktur og samarbejdsforhold	87
do. sanktionerne	88
Invalideforsikringsretten, decentralisering	143
Invalidepension, udgiftsstigning	12a
Invalidepensionsloven, aldersgrænse	59a
Invaliditet, fortolkning af lovforslagets § 30, stk. 2	31 og 31a
Kofoeds Skole, se <i>Forsorgshjem</i> .	
Kollegier, private, for åndssvage	85
„Kommuner“ overalt ensbetydende med primærkommuner	131
Konsulenthold, socialstyrelsens	115
Kontanthjælp, beskatning	36
do. gældende bestemmelser	36
do. lavtlønsområdet, sammenligning hermed	36
do. maksimumssatser	36
do. værnepligtige, se <i>Værnepligtige</i> .	
do. ægtefælles arbejdskraft	44
do. (<i>forbigående</i>), begreb	145
do. do. enkeltudgifter, efter lovforslaget	40
do. do. enkeltudgifter, efter gældende bestemmelser	40a
do. do. boligudgift	41 og 41a
do. do. faste udgifter	36

	Spørgsmål nr.
do. do. gældssanerung	40
do. do. ægtefælles eller enlig forsørgers arbejdsindtægt	37, 37 a og 38
do. (<i>varig</i>), arbejdskrav	56
do. do. enkeltudgifter	49 og 49 a
do. do. niveau	48 og 49 a
Kontanthjælp, se tillige <i>samlivsforhold</i> .	
Kostskoler, anbringelse af børn og ungdomsforsorgselever	109
Kriminalforsorg, se <i>Fri kriminalforsorg</i> .	
Kuratorordning, skolepsykologisk kontor	141
København, særregler for København, Frederiksberg samt kommuner (i øvrigt) med magistratsordninger	130
Lommepenge, børne- og ungdomsforsorg	139
do. plejehjem, regulering	96
Magistratsordning, se <i>København</i> .	
Misbrug, se <i>Indberetning</i> .	
Mødrehjælpen, øvrige opgaver (i modsætning til svangre- og mødrehjem)	113
Motor køretøjer, støtte til anskaffelse	69
Opgivelse af arbejde, risiko for helbredsforringelse	46
Opsøgende socialt arbejde	123 og 26
Organisationsudtalelser over lovforslaget	2
Papirløst ægteskab, se <i>Samlivsforhold</i> (faste).	
Planlægningsudvalg, amtsligt	9
do. amtsligt, tidspunkt for beretningsafgivelse	9 a
do. centralt	9
Paragraf 6, samspil med §§ 44 og 38	45
do. 20, fortolkning	34
do. 28, stk. 2, 2. pkt., er bestemmelsen overflødig, eller bør den udbygges?	22 og 23 a
do. 35, fortolkning med hensyn til samspil mellem det sociale udvalg, amtsankennævn m.v. i sager om børn og unge	35 og 35 a
do. 55, formuleringsspørgsmål	65
do. 87, stk. 1, do.	121
do. 89, do.	104
do. 124, do.	126
do. 126, stk. 4, do.	129
Personaleuddannelse, undervisningsministeriets ressort?	17
Pladsanvisning, central, se <i>Daginstitutioner</i> .	
Plejehjem for yngre, se <i>Særlige plejehjem</i> .	
Plejehjemsforeninger	79
Plejeløn, skat heraf	82
Privat dagpleje, se <i>Dagpleje</i> .	
Pædagogisk-psykologisk konsulent, placering	128
Retsprincipper, contra skønsprincipper	4
do. do. i Sverige	5
Revalidering, indikationen	47
do. lægelig contra anden revalidering, herunder visitationsspørgsmål	106
do. organisation og funktion	105
do. uddannelsessituation	47 a og 53
do. vurdering hos klienter	54
do. finansiering, se <i>Finansiering</i> .	
Revaliderings- og pensionsnævn, amtslig regie	16
do. do. formandsposten	16 a
do. do. styrelsesloven	9
Ringkøbing amt, se <i>Holme</i> .	

Bilag til beretn. o. lovf. om social bistand.

	Spørgsmål nr.
Rådgivning, amtsligt anliggende?	21
do. finansiering, se <i>Finansiering</i> .	
do. fælleskommunale ordninger	23
do. personaleforbrug	20
do. samarbejde med andre myndigheder m.v.	24
do. socialreformkommissionens intention	26 a
do. socialcentrets egen	28
Rådgivningscenter for adfærdsvanskelige børn og unge	102
do. do. adfærdsvanskelige børn og unge — specielt om de privat drevne	103
Samarbejde mellem de kommunale socialudvalg, revaliderings- og pensions- og den offentlige arbejdsformidling, udarbejdelse af regler herfor	29
Samlivsforhold, (faste), Frederiksberg kommunes erfaringer	42
do. do. ikke-analog anvendelse af bestemmelserne i § 37, stk. 2, sidste pkt. og § 38, 1. pkt.	43
do. do. kontanthjælp	37 a
Seksualklinikker	101
Socialcentrene, ikrafttrædelsestidspunkt for den sociale styrelseslovs bestemmelser om disse	9
do. og den sagkyndige gruppe under familievejledningen, se <i>Familievejledning</i> .	
do. samtlige personaleudgifter af administrativ art?	133
do. dimensionering under hensyn til særforborgens overgang til amtslig regie?	118
Socialministerens beføjelser inden for bistandslovens område	11
Socialstatistik, udvikling	12
Spædbørnsplejens placering	125
Styrelseslovens § 18, stk. 4	16 b
Særlige hjem for yngre handicappede	116
Særforborgen, antal patienter i privat pleje uden for eget hjem	83
do. overgang til amtslig regie	117
do. undervisning, dennes overgang til folkeskolen	119 og 144
do. ydelser i tilfælde af ekstern forborg	84
Tilbagebetaling	137
Trangbeneficium	40 b
Uddannelse til undervisningsministerens ressort?	17
Udgiftsskøn i forbindelse med lovforslaget, nærmere redegørelse herfor	7
Unge, modtagelse af hjælp til underhold, se <i>Forsorgsloven</i> .	
do. med dårlige skolekondskaber, opretholdelse af kontakt til uddannelsessystem	52
Visitation, intet sådant krav ved fritids- og ungdomsklubber, jfr. § 72	90
do. erfaringer i forbindelse med omsorgslovens	94
do. erfaringer i forbindelse med plejehjem, den foreslåede ordning tilstrækkelig?	95
Værnepligtige, udvidet hjælp	39
do. hjælp til udgift til ejerbolig	41 a
do. indgåelse af ægteskab umiddelbart før aftjening	41 b
Ægteskab, dets betydning for opnåelse af arbejdstilladelse og ret til vedvarende forborgelse	13
Ændringsforslag:	
Sp. 65 (evt.).	
Sp. 86.	
Sp. 104.	
Sp. 108.	
Sp. 112.	

Spørgsmål 1:

Med henblik på en sammenligning mellem virkningerne af henholdsvis lovforslagets og gældende lovgivnings bestemmelser bedes opstillet nogle eksempler („cases“) på typiske situationer, hvor en familie har behov for hjælp, samt en beskrivelse af, hvorledes bistand ydes efter henholdsvis lovforslaget og den gældende lovgivning.

Svar:

Eksempel 1: En mand henvises til familievejledningen fra et hospital, hvor han er behandlet for følgerne af en færdselsulykke. Han har 3 børn i alderen 3-7 år. Det ældste barn går i børnehaveklasse, de to andre passes i hjemmet af moderen, der er nervenedbrudt og optræder uligevægtigt over for børnene. Faderen er uddannet svejser, men kan på grund af følgerne efter ulykken (rygsmerter) ikke fortsætte og ønsker omskoling til kontorfaget.

1. *Efter gældende regler* må familievejledningen, der administrativt hører *under børne- og ungdomsværnet*, for så vidt angår faderens ønske om omskoling, henvise ham til *revalideringscentret*. Hvis centret træffer beslutning om hjælp til omskoling efter revalideringslovens § 6, skal sagen derefter til *det sociale udvalg*, der skal tage stilling til spørgsmålet om hjælp til familiens underhold under omskolingen efter revalideringslovens § 7.

Spørgsmålet om til aflastning for moderen at anbringe de to yngste børn i daginstitution med friplads eller i kortere tid i en børneinstitution, må behandles af *børne- og ungdomsværnet*.

2. *Efter lovforslaget* hører såvel vejledningsordningen som den bistand, der kan blive tale om at yde familiens forskellige medlemmer, under *det sociale udvalg*, der kan tage familiens situation op til en samlet

bedømmelse. Hjælp til omskoling kan ydes efter forslaget § 42 og hjælp til familiens underhold efter § 37. Der kan efter disse bestemmelser ydes hjælp i samme omfang som efter revalideringslovens §§ 6 og 7. Spørgsmålet om anbringelse af børnene afgøres af *det sociale udvalg* efter §§ 72 og 73 (daginstitutioner) eller §§ 99 og 100 (døgninstitutioner).

Eksempel 2: En kvinde, der inden hun blev gift, har været kontorelev, men i sit ægteskab har været hjemmegående husmoder, bliver enke i 46 års alderen. Manden, der er død pludselig af en hjertelidelse, har haft en god indtægt, men familien har ingen formue. En 19-årig søn, der tidligere har udvist visse adfærdsvanskeligheder, går i gymnasiet. En 17-årig datter, der ved faderens død netop har afsluttet sin skolegang med realeksamen, er gravid.

1. *Efter gældende regler* må enken (der ikke har 2 børn under 18 år og derfor ikke er berettiget til enkepension) rette henvendelse til *det sociale udvalg* om overgangshjælp efter forsorgslovens § 56 og hjælp til optræning inden for kontorfaget efter samme bestemmelse. Sønnen, der tidligere har haft kontakt med et rådgivningscenter for børne- og ungdomsforsorg, kan nu søge *børne- og ungdomsværnet* om støtte til fortsat skolegang efter børneforsorgslovens § 50. Datteren henvender sig til *mødrehjælpen*, der efter barnets fødsel sætter hende i gang med en uddannelse til teknisk tegner. Der rettes henvendelse til *børne- og ungdomsværnet* om anbringelse af barnet i formidlet dagpleje.

2. *Efter lovforslaget* rettes henvendelse om hjælp til enken, hendes 2 børn og barnebarnet til *det sociale udvalg*. Enken kan få hjælp til underhold efter forslaget § 37, til optræning inden for kontorfaget efter § 42. Efter

samme bestemmelse kan der — i det omfang udgifterne ikke dækkes gennem statens uddannelsesstøtte — ydes hjælp til sønnens fortsatte skolegang og datterens uddannelse. Efter § 64 kan det sociale udvalg formidle barnebarnets anbringelse i dagpleje.

Eksempel 3: En familie består af fader, moder og 2 børn på 10 og 8 år. Faderen har ingen uddannelse, har været beskæftiget dels som repræsentant, dels som arbejdsmand, indtil det bliver konstateret, at han har lunge-tuberkulose. Efter nogle måneders hospitalsoophold anses han for helbredt, men har nedsat lungefunktion. Han får let arbejde i et mindre handelsfirma. Moderen har i nogle år haft fuldtidsbeskæftigelse på et fjerkræslagteri, men holder op et par uger, før hun får et tredje barn. Kort efter må det firma, faderen arbejder i, lukke. Han kan ikke få tilsvarende lettere beskæftigelse og må derfor søge revalideringsforsanstaltninger. Efter at sagen har verseret nogen tid, bliver han optaget til optræning på en revalideringsinstitution. På grund af uoverensstemmelse mellem ham og institutionens leder bliver opholdet imidlertid af kort varighed. Han skaffer sig derefter selv et arbejde, som han må opgive kort tid efter på grund af den nedsatte lungefunktion. Moderen er indstillet på at søge deltidsarbejde uden for hjemmet, hvis der kan skaffes friplads i en daginstitution til det yngste barn.

1. *Efter gældende regler* retter faderen henvendelse om revalideringsforanstaltninger til *revalideringscentret*. Så længe sagen ikke er nået frem til en afgørelse i centret, må *det sociale udvalg* yde hjælp til familiens underhold efter forsorgslovens § 46, dvs. med hjælp inden for folkepensionsgrænsen. Ved faderens optagelse på revalideringsinstitution kan *revalideringscentret* yde ham hjælp efter revalideringslovens § 6 og sende sagen til *det sociale udvalg* med henblik på hjælp til *familiens* underhold m. v. efter revalideringslovens § 7. Efter sidstnævnte bestemmelse udmåles hjælpen som „udvidet hjælp“ efter forsorgsloven, hvilket betyder, at der ud over et beløb til underhold kan ydes dækning af faste udgifter, såsom boligudgifter, med det faktiske beløb. Efter at revalideringsforsøget er afbrudt, må denne hjælp imidlertid indstilles, og da faderen på ny står uden beskæftigelse, må der igen

ydes familien den lavere hjælp efter forsorgslovens § 46. Skal der iværksættes nyt revalideringsforsøg, må der igen ske henvendelse til *revalideringscentret*. Hvis centret finder grundlag for at arrangere en ny optræning, kan det igen yde hjælp hertil efter revalideringslovens § 6 og bede *det sociale udvalg* udmåle hjælp til familien efter revalideringslovens § 7. Om muligheden for at skaffe det yngste barn friplads i en daginstitution må henvendelse rettes til *børne- og ungdomsværnet*.

2. *Efter lovforslaget* kan henvendelse om alle familiens problemer rettes til *det sociale udvalg*, som straks, da faderen mister beskæftigelsen i handelsfirmaet, kan yde familien underholdshjælp efter forslaget § 37. Endvidere kan udvalget iværksætte revalideringsforsøg efter § 42. Efter at det første revalideringsforsøg er mislykket og faderen påny står uden beskæftigelse, kan udvalget igen yde hjælp efter § 37 og samtidig overveje muligheden for nye revalideringsmæssige foranstaltninger efter § 42. Samtidig kan udvalget efter §§ 72 og 73 træffe beslutning om vederlagsfri optagelse af det yngste barn i en daginstitution med henblik på moderens deltidsbeskæftigelse uden for hjemmet.

Spørgsmål 2:

Hvilke organisationer er fremkommet med tilkendegivelser over for socialministeriet i anledning af det udsendte udkast til lovforslag m. v.?

Svar:

Følgende organisationer m. v. har udtalt sig om lovforslaget:
 Landsforeningen af børne- og ungdomsværn
 Rådet for uddannelsesstøtten
 Foreningen af revalideringschefer
 Københavns magistrats 3. afd.
 Socialpædagogisk Samråd
 Børnesagens Fællesråd
 Høreinstitutionernes Fællesråd
 Fællesrådet for lærerforen. v. særforsorgens og åndssvageforsorgens institutioner
 Tjenestemand- og funktionærforen. v. Samfundet og Hjemmet for Vanføre
 Folkepensionistforen. og invalideorganisationernes kontaktudvalg
 Danske Døves Landsforbund
 Åndssvageforsorgens Lærerforening
 Omsorgsorganisationernes Samråd

Socialinspektørforeningen
 Børne- og ungdomsforsorgens amtskonsulenter for Fyn
 Foreningen for skole- og behandlingshjem
 Landsforeningen mod børnelammelse
 Dansk Socialrådgiverforening
 BRIS
 Revalideringskonsulentforeningen
 Landsforeningen for bedre Hørelse
 Åndssvageforsorgens Personaleforbund
 Husligt Arbejder Forbund
 Mødrehjælpen i København
 Den almindelige danske Lægeforening
 Landsforeningen for socialpædagoger
 Forældreforeningen Bonaventura
 Dansk Epilepsiforening
 Bestyrelsen for konsulentvirksomheden for tunghøre og døvblevne
 Landsforeningen Evnesvages Vel
 Kommunernes Landsforening
 Foreningen af aut. ergoterapeuter
 Børne- og ungdomsforsorgens personaleforbund
 Amtsrådsforeningen i Danmark.
 Frederiksberg kommunes socialdirektorat
 Dansk Selskab for Langtidsmedicin
 Danske Fysioterapeuter
 Landsforeningen Ungdomsringen
 Børnerådgivningscentret for Fyn
 Landsorganisationen i Danmark
 Socialpolitisk Forening, Silkeborg
 Danske socialpædagogers Landsforbund
 Foreningen af private lederejede plejesygehjem
 Landsforeningen Sindslidendes Vel
 Kofoeds skole
 Landsforeningen for ordblindesagen i Danmark og
 Hørehæmmede børns forældreforening.

Spørgsmål 3:

Der har i visse forvaltninger været foretaget forsøgsarbejde med henblik på den her omhandlede lovgivning, således bl. a. i Ringkøbing amt og i Århus. Udvalget udbeder sig de rapporter, som måtte foreligge over resultaterne af disse og lignende forsøg.

Svar:*)

Der vedlægges en beretning for 1971-72 vedrørende Århus kommunes social- og sundhedsforvaltnings forsøg ved Holme so-

cialkontor. Om forsøgsarbejdet i Ringkøbing vedlægges 2 artikler fra „Ugeskrift for Læger“ om henholdsvis forsøg med behovspræget sundhedspleje og forsøg på integreret samarbejde mellem den medicinske og sociale forsyng i Ringkøbing amt.

Man kan endvidere henvise til betænkningen om den stedlige social- og sundhedstjeneste, jfr. besvarelsen af spørgsmål 25. I denne betænkning (side 10-18) er der dels redegjort for forsøget i Holme, dels for andre forsøg og skitser vedrørende det sociale og sundhedsmæssige samarbejde.

Spørgsmål 4:

Udvalget udbeder sig en oversigt over de bestemmelser i lovforslaget, som er udtryk for overgang fra retsprincip til skønprincip eller dog udtryk for væsentlig øget vægt på det skønsmæssige element.

Svar:

Den sociale lovgivning kan deles op i følgende to hovedgrupper:

- 1) Love, der omhandler faste ydelser, hvis størrelse er angivet i selve lovteksten, som også angiver de betingelser, der skal være opfyldt, for at ydelserne kan komme til udbetaling, f. eks. en vis alder, en sygdomsløst, en bestemt invaliditetsgrad konstateret af en offentlig myndighed. Man kan sige, at den, der kan dokumentere at opfylde lovens betingelser, har krav på et bestemt beløb i kroner og øre, og at dette krav i givet fald vil kunne gennemtvinges ved domstolene ved søgsmål mod de offentlige myndigheder. Love af denne art kan således siges at bygge på et retsprincip.
- 2) Love, der omhandler ydelser, som udmåles efter et skøn i hvert enkelt tilfælde. Da såvel afgørelsen af, om der er grundlag for at yde bistand, som udmålingen af den bistand, der skal ydes, bygger på et skøn hos de sociale myndigheder, vil der aldrig foreligge krav, som kan gennemtvinges ved domstolene. Love af denne art kan siges at bygge på et skønprincip.

Til den første gruppe love hører de sociale pensionslove, lovene om sygesikring, dag-

*) Materialet, hvortil der henvises, er ikke optrykt.

penge og ulykkesforsikring samt børnetilskudsloven.

Til den *anden gruppe love* hører de seks love, som bistandsloven skal træde i stedet for, d. v. s. lovene om offentlig forsorg, børne- og ungdomsforsorg, omsorg for invalidepensionister og folkepensionister, revalidering, mødrehjælp samt husmoderafløsning og hjemmehjælp.

Man må anlægge den betragtning, at de nævnte seks love helt igennem bygger på et skønprincip, og at dette også gælder forslaget til bistandsloven. Der er således ikke tale om, at forslaget betyder overgang fra ét princip til et andet.

Socialministeriet er bekendt med, at det undertiden har været hævdet, at hjælpen til revalidender efter revalideringslovens § 6 skulle bygge på et retsprincip. Der angives imidlertid ikke i revalideringslovens § 6 — så lidt som i andre bestemmelser i loven — faste beløb. Det siges alene, at der til personer, som er erhvervshæmmede på grund af fysiske eller psykiske lidelser, kan „ydes hjælp til arbejdsprøvning, optræning, undervisning eller faglig uddannelse . . . . ., når en væsentlig og ikke blot forbigående bedring af erhvervsevnen derved vil kunne opnås, eller der er fare for, at en væsentlig og ikke blot forbigående nedsættelse af erhvervsevnen vil indtræde, såfremt foranstaltningen undlades.“

Med hjemmel i lovens § 6, stk. 3, er der administrativt givet regler om, at socialstyrelsen fastsætter beløb for hjælpen til personlige fornødenheder og beklædning, og at hjælpen til kost og logi i visse situationer svarer til folkepensionens grundbeløb, i andre situationer til summen af en faders og moders normalbidrag. Dette er imidlertid blot regler, der er givet af praktiske grunde, og de betyder ikke nogen ændring i den betragtning, at såvel vurderingen af, om der overhovedet er grundlag for at yde hjælp efter revalideringsloven, som udmålingen af den samlede hjælp — på ganske samme måde som f. eks. hjælp til værnepligtige efter forsorgslovens § 54 — hviler på et skønprincip.

Spørgsmål 5:

Foreligger der materiale til belysning af, om man i Sverige for visse grene af den sociale lovgivning bevæger sig fra et skønprincip i retning af et retsprincip?

Svar:

I Sverige bruges en lidt anden terminologi om de nævnte principper, nemlig individualiserede förmåner eller behovsprövning *contra* garanterad minimistandard eller sociallön. Skønprincippet anvendes udelukkende i Socialhjälpslagen, Lag 4. jan. 1956 (nr. 2), §§ 12-13, der vedlægges som *bilag 1*.*

Undersøgelser om socialhjælpen i kommunerne, foretaget af Socialdepartementet** og af Svenska kommunförbundet har vist betydelige forskelle i kommunernes ydelsespraksis og de eventuelle normer herfor, jfr. vedlagte *bilag 2*.

I juni 1970 foretog man i Stockholm en ændring i formidlingen af kontantydelse efter Socialhjälpslagen, gående ud på, at man anvender standardbeløb, som er sat i forhold til basisbeløbet i Lag om allmän försäkring (og dermed indeksreguleret). En skildring af denne praksis findes i vedlagte *bilag 3* og *bilag 4*.

Den svenske socialminister Sven Aspling har som formand for en arbejdsgruppe anbefalet denne udvikling i en rapport til det svenske LO' kongres 1972, jfr. vedlagte *bilag 5*. Ifølge socialdepartementets oplysninger er sådanne ordninger, som har kunnet udvikles på kommunaladministrativt plan uden ændringer i Socialhjälpslagen, i færd med at brede sig til andre kommuner i Sverige.

Den svenske Socialutredningen (utredningsdirektiv, januar 1968) har endnu ikke beskæftiget sig med dette spørgsmål.

Spørgsmål 6:

Under henvisning til bestemmelserne i lovforslagets kap. 20 om finansiering spørges, om andre modeller herfor har været overvejet eller forhandlet ved lovforslagets forberedelse.

*) Dette og de øvrige bilag er udeladt her.

***) Socialhjälpen i län och kommuner 1967. En undersökning utförd inom Socialdepartementet, Stockholm, 1969.

Svar:

Under forberedelsen af lovforslaget om social bistand har man i regeringens opgave- og byrdefordelingsudvalg overvejet en række forskellige finansieringsmodeller. Man har således overvejet forskellige modeller baseret på en tredeling af udgifterne mellem kommunerne, amtskommunerne og staten, enten således at hver part finansierede ca. 1/3 af udgifterne eller ved anvendelse af andre delingsnormer, og i alle tilfælde således, at staten gennem tilskud efter objektive udgiftsbehovskriterier ydede kompensation til amtskommunerne svarende til den statsbesparelse, der opnåedes ved en lavere statslig procentrefusion end den nuværende.

Regeringsudvalget foretrak imidlertid i første omgang en finansieringsmodel, hvorefter refusion af kommunernes udgifter udelukkende skulle ydes af amtskommunerne, der til gengæld fik kompensation fra staten gennem tilskud efter objektive udgiftsbehovskriterier. I et oplæg til forhandling med de kommunale organisationer var refusionsprocenten ansat til 67 pct.

Under forhandlingerne om regeringsudvalgets første skitse tog Kommunernes Landsforening afstand fra den, medens Amtsrådsforeningen kunne tilslutte sig skitsen. Kommunernes Landsforening kunne ikke acceptere en finansiering, hvor amtskommunerne var inddraget, og stillede i stedet forslag om 67 pct. statsrefusion af kommunernes udgifter kombineret med en særlig mellemamtskommunal udligning for derved at opnå samme udligningseffekt, som var indeholdt i regeringsudvalgets skitse.

Efter fornyet overvejelse i lyset af de af Kommunernes Landsforening anførte synspunkter fremsatte regeringsudvalget over for de kommunale organisationer forslag om finansiering i overensstemmelse med lovforslagets hovedprincip, nemlig 50 pct. statsrefusion kombineret med tilskud efter objektive udgiftsbehovskriterier svarende til ca. 17 pct. af udgifterne. Dette forslag accepteredes af Kommunernes Landsforening, medens Amtsrådsforeningen fortsat foretrak regeringsudvalgets oprindelige forslag. I stedet for den af Kommunernes Landsforening foreslåede mellemamtskommunale udligning foreslog regeringsudvalget at udligne den amtskommunale beskatning ved en

reduktion af sygehustilskuddet og en tilsvarende forhøjelse af det amtskommunale skattegrundlagstilskud. Forslag herom agtes fremsat som ændringsforslag til forslag til lov om ændring af sygehusloven.

Spørgsmål 6 a:

Under henvisning til svaret på spørgsmål 6 udbedes en gengivelse af argumentationen for den af Kommunernes Landsforening ønskede løsning. Endvidere bedes oplyst, hvorledes bloktilskudet (17 pct.) udregnes.

Svar:

1. Modstanden hos Kommunernes Landsforening mod en finansiering, hvori amtskommunerne er inddraget, byggede i det væsentlige på det synspunkt, at et sådant system ville medføre konflikter mellem amtskommuner og kommuner til skade for det samarbejde, som der ved gennemførelsen af socialreformen ønskes tilvejebragt. Efter landsforeningens opfattelse er amtskommunernes hovedopgave på det sociale område af koordinerende art, og der bør ikke åbnes mulighed for styring fra amtskommunernes side, som giver disse indflydelse på enkeltopgavernes løsning i kommunerne.

Landsforeningen kunne ikke i opgavefordelingen mellem amtskommunerne og kommunerne se nogen motivering for den af regeringsudvalget oprindeligt foreslåede placering af amtskommunerne som refusionsydende over for kommunerne. Opgavefordelingsprincippet er, at de udførende opgaver ganske overvejende skal ligge hos kommunerne. Regeringsforslaget betød efter landsforeningens opfattelse, at amtsrådene nu kunne blande sig heri på en hidtil uset måde.

2. Tilskudet efter objektive udgiftsbehovskriterier samt særtilskudet til Københavns kommune på i alt ca. 750 mill. kr., svarende til ca. 17 pct. af kommunernes fremtidige bruttoudgifter til social bistand (1972-73-niveau) beregnes således:

1. Nuværende kommunale egen-	mill. kr.
udgifter til social bistand	1.479,7
2. Fremtidige kommunale egen-	
udgifter til social bistand:	
1° Bruttoudgifter	4.460,4
2° Refusion (50 pct.)	2.230,2
3° = 1° ÷ 2° Nettoudgifter	2.230,2

3. = $2 \div 1$. Kommunal merudgift til socialbistand, der kompenseres ved tilskud efter objektive udgiftsbehovskriterier m. v. . . . 750,5
4. Tilskudet efter objektive udgiftsbehovskriterier m. v. i pct. af de fremtidige bruttoudgifter:
- $$\frac{750,5 \times 100}{4.460,4} \text{ ell. ca. } 17 \text{ pct.}$$

Spørgsmål 6 b:

Udvalget udbeder sig regeringsudvalgets 1. skitse ved forhandlingerne med de kommunale organisationer.

Svar:

I oplægget til den første forhandling den 29. juni 1972 mellem regeringens opgave- og byrdefordelingsudvalg og de kommunale organisationer m. v. angående finansiering af den sociale bistandslov var regeringsudvalgets finansieringsskitse formuleret således:

„Den principskitse for finansiering af service- og bistandsloven, som regeringens opgave- og byrdefordelingsudvalg har opstillet, går ud på følgende:

1. Kommunerne bevarer de nuværende automatiske procentrefusioner. Refusions-satsen fastsættes ensartet for hele lovens område. Man foreslår en kommunal egenandel på omkring 33 pct., der svarer til den nuværende gennemsnitlige kommunale egenandel på det omhandlede område.

2. Refusionen til kommunerne ydes fremover af amtskommunerne. Refusions-satsen

fastsættes til ca. 67 pct., således at den samlede udgift til en foranstaltning fuldt ud finansieres af kommunen og amtskommunen.

3. På områder, hvor det umiddelbart er af betydning, indføres betalinger fra kommunen til amtskommunen/staten ved benyttelse af en amtskommunal/statslig foranstaltning. Taksten eller den kommunale egenudgift bør fastsættes, som om foranstaltningen havde været kommunal. Betalingsprincippet tænkes fortrinsvis indført på institutionsområdet, men omfanget bør i øvrigt fastlægges ved forhandlinger mellem staten og de kommunale organisationer.

4. For Københavns og Frederiksberg kommuner fastsættes et midlertidigt særtilskud. Dette begrundes med, at disse kommuner ikke hører til nogen amtskommune og derfor ikke får udlignet deres udgiftsførelser gennem amtskommunal refusion. I beregningerne over forslaget økonomiske virkninger er disse tilskud fastsat således, at de to kommuner stilles neutralt i forhold til hele omlægningen. Heri ligger kun, at man næppe på nuværende tidspunkt bør lægge sig fast på bestemte kriterier for, hvilken merudgift disse kommuner skal påføres som følge af omlægningen.

5. Staten yder et tilskud efter objektive kriterier til amtskommunerne samt Københavns og Frederiksberg kommuner. Det samlede tilskud fastsættes således, at det sammen med særtilskudet til Københavns og Frederiksberg kommuner modsvarer statens besparelse ved omlægningen.

Forslagets økonomiske virkninger beregnet for 1972-73 kan sammenfattes således:

	Kommuner incl.		I alt
	København og Frederiksberg	Amts-kommuner	
	— mill. kr. —		
1. Nuværende udgift	1.477,7	—	1.477,7
2. Fremtidig udgift	2.146,8	2.252,4	4.399,2
3. Tilskud efter ob. kriterier	420,8*)	2.252,4	2.673,2
4. Særtilskud	248,3*)	—	248,3
5. = $2 \div 1 \div 3 \div 4$. Merudgift	Merudgift	—	—

Spørgsmål 7:

Udvalget udbeder sig en nærmere redegørelse for, hvorledes man er nået frem til udgiftsskønnet på 40-50 mill. kr. Udvalget udbeder sig endvidere så vidt muligt en

nøjere vurdering af, hvorledes den udgiftsmæssige udvikling med hensyn til bistandsloven kan forventes at blive, herunder hvorledes denne udvikling vil blive influeret af dækning af behovet for uddannet personale.

*) Tilfalder alene Københavns og Frederiksberg kommuner.“

Svar:

Til brug ved besvarelsen af spørgsmålet har socialstyrelsen meddelt de følgende oplysninger, hvortil socialministeriet kan henholde sig:

1. Indledning.

Det fremsatte forslag til lov om social bistand samler bl. a. ydelser fra de gældende love om offentlig forsorg, børne- og ungdomsforsorg, revalidering, mødrehjælp, omsorg for ældre samt husmoderafløsning og hjemmehjælp. Lovforslaget omfatter — jfr. socialreformkommissionens 2. betænkning — offentlige udgiftsområder, der for 1972-73 er budgetteret til ca. 6 mia. kr., hvoraf ca. 5,3 mia. kr. er driftsudgifter.

Merudgifterne er i bemærkningerne til lovforslaget, under henvisning til socialreformkommissionens 2. betænkning og de i forhold til betænkningens forslag foretagne ændringer i lovforslaget, opgjort til 40-50 mill. kr.

Grundtanken bag beregningen er, at de 40-50 mill. kr. er merudgifterne i forhold til udgifterne ved en videreførelse af den gældende lovgivning.

2. Udgiftsfaktorer i forbindelse med lovforslaget.

Ved vurdering af bistandslovens udgiftsvirkninger — udover hvad der kan henføres til ændringer i tildelingskriterier og ydelsesstørrelser — opstår særlige problemer ved afgrænsningen over for udgiftsændringer, som ville være fremkommet uanset lovreformens gennemførelse.

a. De forskellige udgiftsfaktorer virkninger er i socialreformkommissionens 2. betænkning opdelt i virkninger på kortere og på længere sigt. På *kort sigt* er udgiftsstigningerne alene knyttet til kontantydelse, idet mulighederne for udvidelse af kapaciteten med hensyn til antallet af institutionspladser samt institutions- og andet personale er begrænsede.

b. På *længere sigt* kan det forventes, at fordelene ved bedre samordning og planlægning af den sociale indsats m. v. vil kunne medføre visse rationaliseringsgevinster. Hvorvidt dette vil føre til et højere serviceniveau inden for samme økonomiske ramme eller til et konstant serviceniveau med lavere udgifter, vil afhænge af den almindelige

politiske udvikling. Ved lovforslagets samordning af tildelingskriterier og ydelsesstørrelser vil der dels skabes mulighed for visse besparelser gennem formindsket behov for kontrollerende administrative organer, dels vil en forbedring af de hidtil laveste kontantydelse medføre visse udgiftsstigninger, jfr. nedenfor.

Vedrørende praktisk bistand i hjemmet må der på længere sigt forventes at komme visse udgiftsstigninger. På grund af mulighederne for aflastning af institutionsbehovet ved udvidelse af kapaciteten inden for bistand i hjemmet må det forventes, at disse udgiftsstigninger i nogen grad opvejes af mindre udgiftsbehov på institutionsområdet.

Inden for rådgivnings-, vejlednings- og opsøgende virksomhed vil samlingen af forskellige organers funktioner i sig selv give mulighed for en mere hensigtsmæssig udnyttelse af kapaciteten, idet en tidligere iværksættelse af hjælpeforanstaltninger i trangstilfælde kan føre til løsning af disse med mindre økonomisk belastning.

3. Merudgifter ved ændrede regler for kontantydelse.

Socialreformkommissionens 2. betænkning indeholder forslag om forhøjelse af den forbigående underholdshjælp, således at ydelsen fastlægges på samme niveau som *mellemste invalidepension*, mens den varige hjælp foreslås fastholdt på den hidtidige størrelse.

Dette forslag ville medføre en udgiftsstigning på 40 pct. for den forbigående hjælps vedkommende.

I bemærkningerne til lovforslaget foreslås imidlertid, at forbigående hjælp alene hæves til niveauet for *udvidet hjælp*, hvilket forventes at medføre en udgiftsstigning på 20-25 pct.

Almindelig hjælp skønnes for 1972-73 at blive ca. 400 mill. kr. Heraf skønnes det, at 90 pct. ydes som egentlig underholdshjælp, hvoraf 85 pct. forventes at blive ydet i henhold til § 46, stk. 1. Derudover vil dagpengereformen formentlig medføre en besparelse i udgifterne på 50-60 mill. kr. Af underholdshjælpen i henhold til § 46, stk. 1, skønnes 80 pct. at være forbigående hjælp. Beregningen af merudgifterne bliver her efter således:

Bilag til beretn. o. lovf. om social bistand.

Almindelig hjælp	400 mill. kr.
heraf egentlig underholds-	
hjælp (90 pct.)	360 — -
Underholdshjælp efter § 46,1	
(85 pct. af 360 mill. kr.)	306 — -
÷ besparelse ved dagpengere-	
formen	50-60 — -
Underholdshjælp i alt	ca. 250 mill. kr.
÷ varig hjælp (20 pct. af	
250 mill. kr.)	ca. 50 mill. kr.
Forbigående hjælp i alt	ca. 200 mill. kr.

Skønnet udgiftsstigning (20-25 pct. af 200 mill. kr.) = 40-50 mill. kr.

4. Den fremtidige udgiftsudvikling.

En nøjere vurdering af den fremtidige udgiftsudvikling indenfor bistandslovens område er foretaget i redegørelsen „Perspektivplanlægning 1970-1985“. I denne redegørelse regner man med en vækst i ressourceforbruget (personaleforbruget) på ca. 5 pct. pr. år, hvilket stort set vil svare til en årlig stigning i det offentliges driftsudgifter målt i faste priser og lønninger af samme størrelse. Endvidere regnes der med en gennemsnitlig årlig anlægsudgift på ca. 430 mill. kr., ligeledes målt i faste priser og lønninger.

Den beregnede udvikling i ressourceforbruget fordeler sig mellem de forskellige områder på følgende måde:

	Procentvis stigning i personaleforbrug	Gennemsnitlige årlige anlægsudgifter
Børne- og ungdomsforsorgen	6	130 mill. kr.
Åndssvageforsorgen	3	85 — -

Øvrige særforborg			
m. v.	2	15	— -
Mødrehjælpen	3	0	— -
Omsorg for invalide- og folkepensionister	5	200	— -
I alt	5	430	mill. kr.

Kilde: Perspektivplanlægning 1975-1985. Kap. VIII, 5. Tabel 9 og 10.

Ved en af Danmarks Statistik for Socialstyrelsen foretaget opgørelse af personalet indenfor det sociale serviceområde pr. 26. januar 1972, viste det sig, at personaleopgørelserne, der lå til grund for Perspektivplanredegørelsen, især for så vidt angår daginstitutioner for børn og unge og for så vidt angår omsorgen for ældre, var noget mangelfuld.

Den sociale uddannelseskommision har på grundlag af de nye personaletal foretaget en omregning af perspektivplanredegørelsens krav til personaleressourcer, og har på dette grundlag — under opstilling af en række nærmere specificerede forudsætninger — beregnet behovet for socialpædagoger for småbørn,¹⁾ skolebørn,²⁾ voksne,³⁾ og ældre,⁴⁾ plejehjemsassistenter,⁵⁾ familievejledere, socialformidlere,⁶⁾ korttidsuddannede⁷⁾ samt andet personale. Resultaterne heraf fremgår af følgende tabel:

Socialpædagoger:	1972	1977	1985
småbørn	10.350	18.400	22.700
skolebørn	4.500	7.100	10.800
voksne	1.850	2.600	4.900
ældre	1.400	3.600	12.100

1) Omfatter uddannelsen af børnehavepædagoger, børneforsorgspædagoger af S-linjen samt uddannede ved den socialpædagogiske forsøgsuddannelse.

2) Omfatter uddannelsen af fritidspædagoger, børneforsorgspædagoger af A-linjen, en del af åndssvageforsorgens omsorgsassistentuddannede samt en del af de uddannede ved den socialpædagogiske forsøgsuddannelse.

3) En del af de omsorgsassistentuddannede under åndssvageforsorgen.

4) En del af de omsorgsassistentuddannede og diakonuddannede.

5) Egentlige plejehjemsassistenter samt diakonuddannede.

6) Inden for gruppe 1 findes socialrådgivere.

Inden for gruppe 2 findes socialt-administrativt uddannet personale ved kommunernes sociale forvaltning.

Inden for gruppe 3 findes almindeligt administrativt personale med kommunal uddannelse.

7) Herunder findes personale med begrænset pædagogisk funktion. I uddannelseskommisionens betænkning - „Sociale uddannelser“ - forventes det, at dette personale har gennemgået en korttidsuddannelse af ca. 3½ måneds varighed i tiden indtil 1977.

Plekehjems- assistenter . . .	500	1.000	4.000
Familievejledere	400	600	500
Social- formidlere:			
gruppe 1	750	1.700	5.400
gruppe 2	1.500	3.400	4.500
gruppe 3	2.200	3.000	3.000
Korttids- uddannelse af:			
uddannede . . .	22.550	72.500	74.900
ikke ud- dannede	34.900		
Praktikanter . . .	4.550	46.700	49.800
Andet personale	39.350		
I alt	124.800	160.600	192.600

Kilde: Betænkning afgivet af uddannelseskommissionen for det sociale område:

„Socialle uddannelser“, Tabel IX.14,a, og IX.14,b.

Som bekendt er perspektivplanredegørelsen ikke nogen egentlig plan, og udviklingen har vist sig på flere områder at forløbe på en anden måde end forudsat i perspektivplanredegørelsen. For tiden er man derfor i færd med at udarbejde en ny perspektivplan, som forventes færdig til efteråret, og som vil indeholde en række ændringer.

Spørgsmål 58 (og spørgsmål 8):

Udvalget anmoder om, at bemærkningerne til § 47 uddybes med en nøjere beskrivelse af de foreslåede ændringer og de reale grunde hertil.

Svar:

Følgende oversigt kan opstilles:

I. Flytning til en anden kommune her i landet.

Gældende regler:
Forsorgslovens § 50

Forslaget:
§ 47, stk. 1 og 2

Betingelser:

1) at der i tilflytningskommunen er sikret pågældende arbejde af mere vedvarende karakter, eller

2) at pågældendes familie i forvejen har bopæl i tilflytningskommunen, og at forbindelsen mellem pågældende og familien ikke er afbrudt, eller

3) at det drejer sig om en person under 25 år, der flytter til en kommune, som pågældende har haft tilknytning til i længere tid gennem ophold og arbejde eller gennem nære pårørende, som pågældende antages at kunne få ophold hos.

at flytningen medfører forbedring af pågældendes eller familiens boligmæssige eller erhvervsmæssige forhold.

Fremgangsmåde:

Når der ydes hjælp, skal der samtidig sendes meddelelse til tilflytningskommunen.

Det sociale udvalg i fraflytningskommunen skal indhente samtykke til hjælpen, inden den ydes.

Virksomheder:

Hvis *betingelserne* ikke er opfyldt:

Fraflytningskommunen skal i 2 år *fuldt ud* bære udgiften ved al hjælp til pågældende, hvis ikke trangstiltælden afbrydes ved, at pågældende i 3 måneder klarer sig selv. Ved grov tilsidesættelse af betingelserne kan socialministeriet bestemme, at fraflytningskommunen *uden tidsbegrænsning* skal bære de fulde udgifter til hjælp.

Hvis *samtykke* ikke er indhentet:

Fraflytningskommunen betragtes stadig som opholdskommune (med adgang til sædvanlig refusion), indtil pågældende i mindst 3 måneder har klarer sig selv, dog længst i 2 år.

*Begrundelse for ændring.**af betingelserne:*

Ønsket om forenkling + at boligsituationen gør det rimeligt at flytte f. eks. fra en dårlig lejlighed i en bykommune til en tidsvarende lejlighed i en omegnskommune.

af fremgangsmåden:

At det er af betydning for de sociale myndigheders behandling af familiens situa-

tion, at der inden flytning søges etableret samarbejde mellem de 2 kommuner.

af virkningerne:

At de kommunale organisationer ved en tidligere henvendelse til socialministeriet har anført, at de gældende regler er for strenge for fraflytningskommunen.

II. Flytning til udlandet.

Gældende regler:

Forsorgslovens § 51

Forslaget:

§ 47, stk. 3

Betingelser:

1) at der er sikret pågældende en stilling i udlandet, hvorved han kan forsørge sig selv og sin familie, eller

2) pågældende står ene her i landet, og nære slægtninge vil tage sig af ham i udlandet, eller

3) familiemedlemmer efter ønske fra en forsørger i udlandet skal rejse dertil og kan blive forsørgt der.

1) At pågældende er statsborger i eller har særlig tilknytning til vedkommende land, eller

2) at der er sikret pågældende arbejdsmuligheder i landet.

Fremgangsmåde:

Indstilling fra det sociale udvalg + tiltræden fra kommunalbestyrelsen + samtykke fra socialministeriet.

Det sociale udvalg afgør sagen på egen hånd.

Begrundelse for ændring:

Ønsket om administrativ forenkling, hvis misbrug, kan socialministeriet gribe ind

over for vedkommende kommune som øverste administrative myndighed.

Spørgsmål 9:

Hvornår agtes de bestemmelser i lov om styrelse af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender, som vedrører revaliderings- og pensionsnævnene og socialcentre, sat i kraft? Der ønskes herunder en vurdering af, hvorledes den praktiske gennemførelse af denne del af socialreformen vil forløbe, således relationen til de organer, der skal nedlægges, samt de retlige spørgsmål vedrørende det berørte personales ansættelsesforhold.

pensionsnævn) og § 17, stk. 2 (om socialcentre), er sat i kraft. Ifølge den sociale styrelseslovs § 27 træder de nævnte bestemmelser i kraft på et tidspunkt, der fastsættes af socialministeren.

Der er efter forhandlinger mellem socialministeriet og de kommunale organisationer nedsat rådgivende planlægningsudvalg i de enkelte amtskommuner på grundlag af et forslag fra socialreformkommissionen. Disse udvalg har til opgave at overveje de praktiske problemer i forbindelse med en forventet overførelse af funktioner fra revalideringscentre, mødrehjælp og børneværnskon-sulenter til kommuner og amtskommuner.

Udvalgene omfatter repræsentanter for amtskommunen, vedkommende kommuner,

Svar:

Forslaget til lov om social bistand er affattet således, at det er forudsat, at den sociale styrelseslovs § 18 (om revaliderings- og

revalideringscentret og mødrehjælpen og vedkommende børneværnskonsulenter. Udvalgene aflægger beretning til vedkommende amtsråd og kommunalbestyrelser og til det nedenfor omtalte centrale planlægningsudvalg om planerne for gennemførelsen af den forventede opgaveomlægning i de enkelte stedlige områder.

Endvidere har socialministeriet — ligeledes på grundlag af forslag fra socialreformkommissionen — nedsat et centralt planlægningsudvalg, der vil have som opgave at følge de stedlige planlægningsudvalgs arbejde og vejlede og rådgive dem om en kommende bistandslov.

Dette udvalg vil, når samtlige medlemmer er beskikket, omfatte medlemmer udpeget af socialministeriet, socialstyrelsen, invalideforsikringsretten, de kommunale organisationer samt Københavns og Frederiksberg kommuner. Til deltagelse i udvalgets møder kan indbydes repræsentanter for de berørte institutioners områder og for andre statslige og kommunale myndigheder m. v. og sagkyndige i øvrigt.

Under det kommende arbejde med de emner, der nævnes i udvalgets spørgsmål, er det hensigten at søge de stedlige planlægningsudvalg, det centrale planlægningsudvalg og vedkommende personaleorganisationer inddraget.

Spørgsmål 9 a:

Hvornår skal planlægningsudvalgene for de enkelte amtskommuner have afgivet beretning? Udvalget udbeder sig til sin tid en redegørelse for deres forslag, for så vidt angår spørgsmålet om, hvilke kommuner der vil have behov for overgangsordninger.

Svar:

Som det fremgår af besvarelsen af spørgsmål 9, er de rådgivende planlægningsudvalg i de enkelte amtskommuner nedsat efter aftale med de kommunale organisationer, og arbejdet i udvalgene forudsætter således de implicerede parter frivillige medvirken.

Det er et led i denne aftale, at planlægningsudvalgenes beretninger skal indeholde en rapport om den aktuelle situation, som kan danne grundlaget for en stillingtagen til gennemførelsen af opgavefordelingen i forbindelse med bistandslovens ikrafttræden,

og at beretningerne derfor skal afgives nogle måneder inden bistandslovens ikrafttræden.

Man er opmærksom på socialudvalgets ønske om til sin tid at modtage en redegørelse, for så vidt angår spørgsmålet om, hvilke kommuner der vil have behov for en overgangsordning.

Spørgsmål 11 (Spørgsmål 10 er udeladt):

Udvalget anmoder om en uddybning af de bemærkninger, der ledsager lovforslagets § 14, med en nærmere beskrivelse af bemyndigelsens omfang. Det bedes herunder oplyst, om bestemmelsen indeholder den fornødne hjemmel til de foranstaltninger, som er fornødne for sikring af et ensartet niveau mellem landets forskellige geografiske dele og ydelsernes almindelige niveau („styringsproblematikken“). Det bedes endvidere belyst, om bestemmelsen åbner muligheder for, at der opstår afgrænsningsvanskeligheder over for ankeorganer.

Svar:

I lovforslagets § 14 fastslås,

- 1) at socialministeren er øverste administrative myndighed inden for lovens område,
- 2) at socialministeren kan fastsætte almindelige regler om behandling af sager efter loven.

Ad 1:

I lov om offentlig forsorg § 18, stk. 1, og lov om børne- og ungdomsforsorg § 4 findes regler om, at socialministeren er øverste administrative myndighed henholdvis i forsorgsager og i sager vedrørende børne- og ungdomsforsorg. I lovforslaget fastslås dette princip for hele bistandslovens område. Heri ligger, at socialministeren — uanset klagereglerne for de afgørelser, de lokale myndigheder træffer — kan tage spørgsmål om, hvordan for sorgen efter loven udøves, op til undersøgelse. Eksempelvis kan nævnes, at en klage over, at de sociale udvalg har afslået at lade en person komme på plejehjem eller har krævet for stor betaling for opholdet, følger de almindelige klageregler i forslaget § 15 og således afgøres endeligt af ankestyrelsen. Derimod vil henvendelser om, at omsorgen for beboerne på et plejehjem er utilfredsstillende, kunne optages til undersøgelse af so-

cialministeren, der også vil kunne iværksætte en undersøgelse, hvis det gøres gældende, at bistand på et eller andet område fungerer dårligt i en kommune, f. eks. hjemmehjælpen eller den almindelige rådgivning.

Da ankeorganerne — amts-ankenævnene og ankestyrelsen — skal tage sig af klager over *konkrete afgørelser*, medens socialministerens adgang til undersøgelser i almindelighed omfatter *generelle spørgsmål*, vil afgrænsningsvanskeligheder næppe opstå.

Medens ankestyrelsen har kompetence til at træffe en egentlig afgørelse, som de kommunale myndigheder skal efterkomme, medfører hensynet til det kommunale selvstyre, at socialministerens undersøgelse af et generelt spørgsmål som regel kun vil munde ud i en *henstilling* til de lokale myndigheder under forudsætning af, at disse ved tilrettelæggelsen af for sorgen har holdt sig inden for de ydergrænser, som loven har sat for deres virke. Kun hvis der ligefrem handles i strid med lovens bestemmelser, kan der blive tale om et *pålæg* fra ministeren om at ændre visse forhold.

Ad 2:

I lovforslagets specialafsnit findes — som i den gældende lovgivning — en række regler, der giver socialministeren bemyndigelse til at fastsætte nærmere retningslinier, f. eks. for tildeling af hjælpemidler, for, hvilke foranstaltninger der kan støttes som omsorgsarbejde, for planer for institutioner og for betalingen for de forskellige former for bistand. Bemyndigelsen i § 14 er derfor tænkt som en „opsamlingsbestemmelse“, der giver hjemmel for i cirkulæreform at give de lokale myndigheder vejledning vedrørende forståelsen og anvendelsen af lovregler, der ikke står i direkte forbindelse med specielle bemyndigelsesbestemmelser.

Niveauet for bistanden kan således ikke ventes angivet i medfør af § 14, men må følge dels af de normer, der angives i selve lovtæksten (se f. eks. § 37, stk. 2, og § 43), dels af de cirkulærer, der udsendes efter de omtalte specielle bemyndigelsesbestemmelser (f. eks. efter §§ 70 og 81).

Spørgsmål 12:

Udgiften til offentlig forsorg og til invalidepension udviser en kraftig stigning. Hvilke tanker gør ministeren sig i denne

anledning, jfr. de faldne udtalelser ved lovforslagets 1. behandling? Ligeledes under henvisning til 1. behandling spørges, om ministeren kan supplere sine betragtninger vedrørende socialstatistikken.

Svar:

Som det er nævnt i spørgsmålet, har der igennem nogen tid fundet en kraftig stigning sted i udgifterne vedrørende offentlig forsorg og invalidepension.

Det er klart, at denne stigning har medført, at specielt disse posters udvikling til stadighed er under nøje observation. I denne forbindelse kan det anføres, at der i den allerseneste tid synes at kunne konstateres en afmatning af udgiftsstigningen vedrørende offentlig forsorg, således at det nu kan anses for sandsynligt, at de udarbejdede skøn for 1973/74 og følgende år vil kunne nedsættes. Hvor stor nedsættelsen reelt vil blive, er det i øjeblikket meget vanskeligt at bedømme.

Som det er omtalt under lovforslagets 1. behandling, arbejdes der for tiden i Danmarks Statistik såvel som i socialministeriet og styrelserne på en stadig udvikling af socialstatistikken. Dette arbejde er imidlertid tidsmæssigt særdeles krævende, ikke mindst fordi statistikindsamlingen af hensyn til administrationsudgifter og administrationsbesvær skal indarbejdes i det almindelige administrative eller edb-mæssige system. Det kan imidlertid allerede nu konstateres, at statistikken år for år bliver stadig mere omfattende.

Spørgsmål 12 a:

Under foretræde i socialudvalget har professor Bent Rold Andersen oplyst, at der på årsbasis kan konstateres en stigning på 25 pct. i antallet af tilkendte invalidepensioner, uanset at antallet af indgivne ansøgninger synes stagnerende. Giver denne oplysning socialministeren anledning til at overveje iværksættelsen af en dyberegående undersøgelse af de tilgrundliggende årsager?

Svar:

For så vidt angår professor Rold Andersens oplysninger til socialudvalget henvises til socialministeriets skrivelse af 25. januar 1973 med svar på socialudvalgets skrivelser af 24. november 1972 og 12. januar 1973

(alm. del — bil. 7 og 11). Med ministeriets skrivelse fulgte 2 skrivelser fra invalideforsikringsretten af 18. december 1972 og 3. januar 1973 med oplysninger om udviklingen i antallet af begæringer og tilkendte pensioner.

Det fremgår af dette materiale, for det første „at den på årsbasis“ konstaterede stigning kun vedrører et enkelt år, nemlig 1971-72, og for det andet, at stigningen i antallet af ansøgninger, der danner grundlag for tilkendelserne i 1971-72, var særlig stærk i 1970-71 (14,7 pct.) og 1971-72 (9,2 pct.), medens der har været en markant nedgang i stigningstakten vedrørende nye begæringer i 1972-73 (2,8 pct.).

Der henvises i øvrigt til besvarelsen i nævnte skrivelse af 25. januar 1973 af udvalgets spørgsmål 8 — se skrivelsens side 3, sidste afsnit — vedrørende mulighederne for at analysere årsagerne til en eventuel fortsat stigning i pensionsantallet. Forinden der træffes beslutning om gennemførelse af en specialundersøgelse af den omtalte art, der vil være meget tid- og omkostningskrævende, findes det på baggrund af den beskedne stigning i antallet af nye begæringer i 1972-73 rigtigst at afvente, om stigningen i antallet af tilkendte pensioner holder sig, eller om der kun er tale om et specielt udsving i 1971-72.

Spørgsmål 13:

Hvorledes vil ministeren stille sig til at ændre lovforslagets § 2, således at 2. punkt indledes med: „En person“?

Svar:

Socialministeriet har bedt om en udtalelse om spørgsmålet fra justitsministeriet, som har oplyst, at der efter ophøret af meddelelse af arbejdstilladelse til gæstearbejdere i 1970 i det væsentlige kun er givet udlændinge arbejdstilladelse, såfremt der foreligger dispensation fra et arbejdsmarkedsnævn, og arbejdstilladelse skal være opnået inden afrejse til Danmark. Undtagelse herfra gælder bl. a. for udlændinge, der er gift med danske statsborgere.

Da der imidlertid fortsat er et stærkt pres fra udlændinge, der ønsker at opnå arbejdstilladelse, søger flere udlændinge at omgå de gældende retningslinier ved at indgå ægteskab med danske statsborgere. Fremmedpo-

litiet er således bekendt med adskillige tilfælde, hvor danske kvinder har modtaget betydelige kontante pengebeløb af udenlandske arbejdssøgende for at indgå ægteskab. Endvidere kendes tilfælde, hvor danske kvinder medvirker til denne omgåelse af reglerne, fordi de finder de gældende restriktioner for opnåelse af arbejdstilladelse urimelige over for udlændinge, der ofte kommer fra udviklingslande.

De nævnte omgælinger kan efter justitsministeriets opfattelse gøre det betænkeligt alene at lade et ægteskab med en dansk kvinde være afgørende for, om en udlænding har ret til vedvarende hjælp til forsørgelse her i landet.

Socialministeriet kan henholde sig hertil.

Spørgsmål 15 (Spørgsmål 14 er udeladt):

Hvorledes agtes amtsankenævnene indpasset i systemet? Skal de være i statens eller i amtsrådenes økonomiske regie?

Svar:

Forslag til lov om ændringer i den sociale styrelseslov — bl. a. om nedsættelse af amtsankenævn og om disse nævns sammensætning — agtes fremsat i folketingsåret 1973-74 til ikrafttræden 1. april 1974. Nævnenes virksomhed vil blive søgt tilrettelagt således, at socialcentret i vedkommende amtskommune virker som sekretariat for nævnet. Regeringen har ikke taget stilling til spørgsmålet om amtsankenævnernes sammensætning.

Spørgsmål 15 a:

Under henvisning til svaret på spørgsmål 15 bedes bekræftet, at tidspunktet for ikrafttræden af de forudsete ændringer i den sociale styrelseslov nu må blive 1. april 1975.

Endvidere ønskes oplyst, hvornår regeringen kan forventes at tage stilling til amtsankenævnernes sammensætning, ligesom det i svaret bedes præciseret, hvilken holdning der efter ministerens mening bør tages til spørgsmålet om, hvorvidt amtsankenævnene skal være i statens eller i amtsrådenes økonomiske regie.

Svar:

1. De ændringer, der skal foretages i den sociale styrelseslov, og som står i forbindelse

med gennemførelsen af den sociale bistandslov, må nødvendigvis træde i kraft på samme tidspunkt som bistandsloven.

Når bistandslovens ikrafttræden udskydes til 1. april 1975, må der derfor ske en tilsvarende udskydelse af de nævnte ændringer i styrelsesloven.

2. Regeringen vil afvente den endelige udformning af bistandsloven, førend der tages stilling til spørgsmålet om amtsankenævnenes sammensætning. Da spørgsmålet om, i hvis økonomiske regie nævnene skal være, har nøje sammenhæng med spørgsmålet om sammensætningen, finder regeringen det nødvendigt at tage stilling til de to problemer samtidig.

Spørgsmål 16:

Hvorledes vil ministeren stille sig til en ændring af styrelsesloven, således at revaliderings- og pensionsnævnene lægges i amtsrådenes regie, bl. a. under hensyn til det nære samarbejde, som vil blive etableret mellem disse nævn og socialcentre?

Svar:

Revaliderings- og pensionsnævnet består ifølge den sociale styrelseslovs § 18 af amtmanden, 3 medlemmer udpeget af amtsrådet blandt medlemmerne af social- og sundhedsudvalget, 2 medlemmer udpeget af socialministeren efter indstilling fra vedkommende arbejdsmarkedsnævn og 1 medlem udpeget efter indstilling fra De Samvirkende Invalideorganisationer. Socialministeren beskikker et af nævnets medlemmer som formand, gældende for den kommunale valgperiode.

Udgifterne ved nævnets virksomhed skal ifølge lovens § 18, stk. 4, afholdes af staten. (Hermed sigtes der til eventuelle honorarer, møde- og rejsediæter for medlemmer. Endvidere sigtes der til eventuelle udgifter til lægeundersøgelser og lign. af ansøgere, for så vidt sådanne udgifter ikke dækkes på anden måde).

Under amtskommunens social- og sundhedsforvaltning skal der ifølge lovens § 17, stk. 2, oprettes et socialcenter, der bl. a. skal yde revaliderings- og pensionsnævnet fornøden bistand.

I folketingsåret 1973/74 agtes der fremsat forslag til lov om ændring af den sociale styrelseslov til ikrafttræden 1. april 1974.

Der vil herunder blive stillet forslag om tilpasning af ovennævnte bestemmelser, således at de — med fornødne lempelser — kan bringes i anvendelse for Københavns og Frederiksberg kommuner. Herudover er der ingen aktuelle overvejelser i socialministeriet om ændring af de nævnte bestemmelser, og socialministeriet har foreløbig ikke fundet sådanne ændringer påkrævede.

Spørgsmål 16 a:

Under henvisning til svaret på spørgsmål 16 bedes yderligere oplyst ud fra hvilke hensyn det er fastsat, at socialministeren beskikker formanden for revaliderings- og pensionsnævnene. Må det forventes, at det indtil videre i det overvejende antal tilfælde vil blive amtmanden? Vil der blive tillagt formanden honorar, og vil det i så henseende være af betydning, om amtmanden eller en anden er formand?

Svar:

1. Det fremgår ikke af bemærkninger, forelæggelsestale, forhandlinger i folketinget eller tilgængeligt materiale fra folketingsudvalget, hvilke hensyn der ligger bag bestemmelsen i den sociale styrelseslovs § 18, stk. 1, om, at socialministeren beskikker 1 af revaliderings- og pensionsnævnets medlemmer som nævnets formand, gældende for de kommunale råds funktionsperiode.

Opmærksomheden henledes dog på, at socialreformkommissionens 1. betænkning, side 107, indeholder følgende udtalelse vedrørende de af kommissionen foreslåede amtsligt placerede revaliderings- og pensionsnævn: „Når det foreslås at lade formanden udpege af socialministeren, må dette ses på baggrund af, at bl. a. afgørelsen om tilkendelse af invalidepension medfører betydelige statsudgifter“.

2. Udpegningen i det enkelte tilfælde af formand må bero på, hvilke personer der er medlemmer af det pågældende nævn, og der kan intet siges om, hvorvidt det kan forventes at formandsskabet i det overvejende antal tilfælde bliver tildelt amtmanden.

3. Spørgsmålet om honorar til formanden vil blive forhandlet med de bevilgende myndigheder, og der vil derunder blive taget stilling til, om amtmanden skal indtage en særstilling i henseende til spørgsmålet om honorar og i henseende til spørgsmålet om et eventuelt honorars størrelse.

Spørgsmål 16 b:

Har det ved fastsættelsen af bestemmelsen i styrelseslovens § 18, stk. 4, hvorefter udgifterne i forbindelse med revaliderings- og pensionsnævnenes virksomhed afholdes af staten, været af betydning, at pensionerne i henhold til den sociale pensionslovgivning fuldt ud refunderes af staten?

Svar:

De udgifter, der ifølge den sociale styrelseslovs § 18, stk. 4, afholdes af staten, er ifølge bemærkningerne til forslaget til bestemmelsen udgifter til eventuelle honorarer, møde- og rejsediæter til medlemmerne samt eventuelle udgifter til lægeundersøgelser o. lign., som besluttet af nævnet, og som ikke kan udføres af amtets hospitalsvæsen eller socialcentrets sagkyndige, og som i øvrigt ikke dækkes på anden måde.

Bemærkningerne til lovforslaget eller udtalelser under folketingsbehandlingen eller i folketingsudvalgets betænkning giver ingen vejledning til besvarelse af spørgsmålet, om finansieringsreglerne for sociale pensioner har været af betydning for fastsættelsen af bestemmelsen.

Spørgsmål 17:

Under henvisning til bestemmelsen i § 14, for så vidt angår bemyndigelsen til at fastsætte almindelige regler for uddannelse af personale, spørges, om det overvejes at overføre en række uddannelser inden for det sociale område til undervisningsministeriets ressort.

Svar:

Spørgsmålet om overførelse af uddannelser inden for det sociale område til undervisningsministeriet er rejst i foråret 1972 af socialministeren over for undervisningsministeren. En nærmere stillingtagen til spørgsmålet har afventet afgivelsen af socialuddannelseskommissionens betænkning, der forelå trykt den 17. januar 1973. Kommissionen foreslår, at samtlige de under socialministeriet hørende grunduddannelser, korttidsuddannelser og videreuddannelser med tilhørende uddannelsesinstitutioner, stillinger og bevillinger samtidig overføres fra socialministeriets til undervisningsministeriets forretningsområde, så hurtigt det er praktisk muligt. Endvidere foreslår kommissio-

nen, at der samtidig med overflytningen af uddannelserne etableres et rådgivende organ for social- og sundhedsuddannelserne med repræsentanter for brugerne af de færdiguddannede samt for de enkelte specialområders uddannelsesmæssige ekspertise.

Sagen vil på dette grundlag blive genoptaget.

Spørgsmål 18:

Ad § 19 spørges, om det ikke ville være hensigtsmæssigt også at fastsætte indberetningspligt vedrørende misbrug.

Svar:

De indberetningsregler, man hidtil har haft i den sociale lovgivning, har alle været begrundet i hensynet til, at de sociale myndigheder i så mange tilfælde som muligt skal kunne blive bragt på sporet af situationer, hvor der syntes at være behov for bistand, således at en hensigtsmæssig hjælp kan sættes ind så tidligt som muligt. En regel om indberetningspligt vedrørende formodet misbrug for personer i offentlig tjeneste eller for andre, der gennem deres erhverv kan få kendskab til deres medmenneskers forhold, f. eks. læger, ville være en afgørende nydånnelse, som måtte imødeses med stor betænkning, bl. a. fordi en sådan indberetningspligt kunne betyde en belastning af forholdet mellem borgerne og en offentlig institution, f. eks. en skole, eller mellem patient og læge.

Det må antagelig overlades til de lokale sociale myndigheder i forbindelse med deres sagsbehandling at fastsætte de kontrolforanstaltninger, som skønnes nødvendige ved vurderingen af, om en ansøgers oplysninger er fyldestgørende.

Der kan i øvrigt henvises til, at der i forslagets § 25 findes en regel om tilbagebetaling af ydelser, der uberettiget er modtaget mod bedre vidende.

Spørgsmål 19:

Ad § 27 udbedes begrundelsen for, at afgørelsen ikke skal kunne indbringes for den sociale ankestyrelse.

Svar:

Reglen i forslagets § 27, stk. 1, 2. pkt., vedrørende tilbagebetaling svarer til forslagslovens § 16, stk. 4, sidste pkt., således

Bilag til beretn. o. lovf. om social bistand.

som den er affattet ved lov nr. 615 af 20. december 1972; dog er det amtsankenævnet og ikke amtmanden, der træffer den endelige afgørelse.

En afgørelse om tilbagebetaling må i almindelighed forudsætte, at pågældende er bragt tilbage til en normal situation i alle relationer, derunder beskæftigelsesmæssigt. Dette bevirker efter socialministeriets opfattelse, at de lokale og amtslige myndigheder vil have en betydeligt bedre mulighed for at skønne over tilbagebetalingsevnen, end en central myndighed vil have.

Det tilføjes, at lovforslagets klagerregler helt igennem er affattet således, at sagerne standser på samme — lokale eller centrale — plan som efter de nugældende regler. Man har herved bl. a. taget i betragtning, at en udvidelse af klageadgangen ville få betydning for amtsankenævnenes og ankestyrelsens kapacitet.

Spørgsmål 20:

Udvalget udbeder sig — så vidt muligt — et skøn over, hvor stor personaleudvidelse de i § 28 omhandlede foranstaltninger vil kræve.

Svar:

Pr. 1. marts 1972 fandtes i henhold til lov om børne- og ungdomsforsorg anerkendt 268 familievejledningsordninger, der dækkede stort set hele landet. Vejledningsordningerne omfattede i alt 596 familievejledere.

Herudover yder de sociale udvalg i et vist omfang vejledning til pensionister og til personer, der søger hjælp i henhold til lov om offentlig forsorg. Endelig yder mødrehjælpsinstitutionerne og revalideringscentrene en mere indgående vejledning til institutionernes klienter.

Det samlede antal af „vejledere“ — bortset fra familievejlederne — kan ikke opgøres, allerede fordi vejledningen i dag i vidt omfang ydes af administrationen i forbindelse med økonomisk støtte eller anden hjælp. Det er derfor heller ikke muligt at give et skøn over den personaleudvidelse, som gennemførelsen af de i § 28 foreslåede rådgivningsordninger vil kræve. På den anden side vil der på baggrund af den udbygning af den eksisterende familievejledning, der allerede har fundet sted, næppe blive tale om meget store udvidelser. Det

må herved tages i betragtning, at en del af mødrehjælpsinstitutionernes og revalideringscentrenes personale må forventes at overgå til kommunerne, og at den rationalisering, der ligger i samlingen af den sociale rådgivning, vil forhindre „dobbeltvejledning“. Eksempelvis kan det ikke udelukkes, at en familie i dag modtager sideløbende vejledning fra flere offentlige myndigheder. Yderligere bemærkes, at den allerede eksisterende familievejledning og den vejledning, der ydes af mødrehjælpsinstitutionerne og revalideringscentrene, er de mest krævende rådgivningsopgaver.

Spørgsmål 21:

Ville det ikke under hensyn til knapheden på uddannet personale være at foretrække, om rådgivningen blev et amtsligt anliggende, hvilket skulle indebære muligheden for en mere ligelig anvendelse af ressourcerne?

Svar:

Det er i socialreformkommissionens 2. betænkning anført, at de forskellige opgaver med hensyn til rådgivende, vejledende og opsøgende virksomhed i almindelighed bør henlægges til primærkommunernes social- og sundhedsforvaltning. Dette er i overensstemmelse med reformens grundlæggende princip, hvorefter borgerne som hovedregel kun skal henvende sig til ét sted — og det nærmeste — for at få hjælp. Rådgivning vil i adskillige tilfælde skulle ydes sideløbende med anden bistand, og det forekommer ikke hensigtsmæssigt, at rådgivningsvirksomheden ydes af amtskommunen, medens de foranstaltninger, der skal følge rådgiverens hjælpende indsats op, skal ydes af primærkommunen. Endvidere vil en primærkommunal rådgivning, som er tæt på borgeren, bedre kunne effektivisere en opsøgende virksomhed end en amtskommunal rådgivning.

Som nævnt i svaret på spørgsmål 20 dækker de primærkommunale familievejledningsordninger stort set hele landet. 119 kommuner råder over eget støttehold, medens enkelte amtskommuner stiller støttehold til rådighed for mindre primærkommuners familievejledningsordninger. Af de 596 vejledere er 111 socialrådgivere, medens 424 har gennemgået de af socialstyrelsen gennemførte kurser for familievejledning.

I socialuddannelseskommissionens betænkning er om familievejledernes uddannelse anført, at socialrådgiveruddannelsen må anses for hensigtsmæssig, medens andre uddannelser må suppleres. Dette optimale krav må det med den nuværende uddannelseskapacitet indtil videre anses for urealistisk at stille som vilkår for en kommunal rådgivningsordning, hvorfor man i al fald i en overgangsperiode som hidtil må bygge på rådgivere med en mindre vidtgående uddannelse.

Socialministeriet mener herefter, at det må overlades til primærkommunernes egen afgørelse, om de selv ønsker at opbygge en rådgivning med kvalificerede rådgivere og dertil knyttede støttehold, eller om de vælger at opfylde forpligtelsen i samarbejde med amtskommunen eller andre primærkommuner.

Spørgsmål 22:

Kan § 28, stk. 2, 2. pkt. ikke udgå under hensyn til amtsrådets tilsynsfunktion, jfr. styrelseslovens § 10?

Svar:

Efter bestemmelsen i den sociale styrelseslovs § 10 fører amtsrådet, hvor ikke andet er bestemt i særlig lovgivning, tilsyn med primærkommunernes virksomhed på sociale og sundhedsmæssige områder, der ikke er henlagt til andre myndigheder ved særlig lovgivning.

Den foreslåede bestemmelse i § 28, stk. 2, 2. pkt., hvorefter retningslinierne for tilrettelæggelsen af en fælles vejledningsordning for flere kommuner fastsættes af amtsrådet, er indsat for specielt at sikre, at de mellem kommuner indgåede overenskomster udformes på en sådan måde, at ordningerne kan fungere forsvarligt i forhold til den enkelte kommune. Det er socialministeriets hensigt at vejlede amtsrådene ud fra de erfaringer; der er indhøstet fra de eksisterende fælles familievejledningsordninger.

Spørgsmål 23:

Ville det ikke, bl. a. af hensyn til ensartethed i lovgivningen, være at foretrække, om der i § 28, stk. 2, blev fastsat et godkendelseskrav, således som det er tilfældet med sundhedsplejerskeordninger, jfr. det herom fremsatte lovforslag?

Svar:

Efter den foreslåede bestemmelse i § 2 i det af indenrigsministeren fremsatte forslag til lov om sundhedsplejerskeordninger kan amtsrådet godkende overenskomster mellem flere kommuner om helt eller delvis fælles sundhedsplejerskeordning. Efter lovforslagets § 7 skal staten refundere 50 pct. af kommunernes udgifter, bortset fra administrationsudgifter.

I forslaget til bistandsloven er det forudsat, at udgifterne til den sociale rådgivningsvirksomhed i lighed med andre administrationsudgifter skal afholdes af kommunerne uden refusion. Under hensyn hertil har socialministeriet fundet det betænkeligt at fastsætte et egentligt godkendelseskrav, svarende til bestemmelsen i forslaget til lov om sundhedsplejerskeordninger. Ministeriet har herved taget i betragtning, at et sådant krav ville kunne opfattes som et indgreb i kommunernes administration, men har på den anden side ikke ment det forsvarligt helt at undlade at præcisere amtets tilsyns- og vejledningsopgave på dette område, jfr. svaret på spørgsmål 22.

Spørgsmål 23 a:

Hvorledes ville ministeren stille sig til et ændringsforslag til § 28, stk. 2, hvorved det blev præciseret, at amtsrådets kompetence kun omfatter spørgsmål af generel karakter?

Svar:

Som nævnt i svaret på spørgsmål 22 er bestemmelsen i § 28, stk. 2, 2. pkt., indsat for specielt at sikre, at de overenskomster, som kommunerne indgår om fælles rådgivningsordning, udformes på en sådan måde, at ordningerne kan fungere forsvarligt i forhold til den enkelte kommune.

For at opfylde dette krav må behovet for en fællesordning være til stede, hvilket amtsrådet har mulighed for at vurdere i forbindelse med udarbejdelsen af udbygningsplanen efter den sociale styrelseslovs § 11. Herudover må det imidlertid påses, at administrationen af fællesordningen tilrettelægges således, at området dækkes ligeligt. Det vil i denne forbindelse være afgørende, at det sagkyndige støttehold sammensættes og placeres således, at det kan yde ensartet bistand uanset klienternes opholdskommune.

Spørgsmål 24:

Sidste afsnit i bemærkningerne til § 28 vedrørende samarbejde med andre myndigheder og institutioner bedes uddybet med en beskrivelse af, hvorledes samarbejdet tænkes at skulle foregå.

Svar:

Det er hensigten at udarbejde vejledende regler efter de principper, der er opstillet i socialministeriets cirkulære af 25. januar 1971 om familievejledning, tilsynsværgemål og efterværn, pkt. 8 til 13.

Spørgsmål 26 (Spørgsmål 25 er udeladt):

Kan bestemmelserne i §§ 28-29 siges helt at svare til intentionen i socialreformkommissionens betænkning?

Spørgsmål 27:

Skal den „sagkyndige gruppe“ inden for familievejledningen integreres med socialcentret?

Svar:

De foreslåede bestemmelser giver kommunerne mulighed for at opbygge rådgivningsordninger, der stilles til rådighed for alle. Endvidere pålægges der de sociale udvalg pligt til at give tilbud om vejledning og støtte til enhver, som må antages at trænge hertil. Bestemmelserne vil blive fulgt op af vejledende regler om rådgivningens indhold, bl. a. efter de principper, der er opstillet i socialministeriets cirkulære af 25. januar 1971 om familievejledning, tilsynsværgemål og efterværn, jfr. svaret på spørgsmål 24. Som det fremgår af svaret på spørgsmål 21, finder socialministeriet derimod ikke, at der bør opstilles faste regler for, hvordan kommunerne bør tilrettelægge *administrationen* af rådgivningsordningerne, herunder heller ikke regler for, i hvilken udstrækning den sagkyndige gruppe inden for familievejledningen skal integreres med socialcentrene.

Spørgsmål 26 a:

Under henvisning til ministerens besvarelse, der er formet som en fælles besvarelse af spørgsmålene 26 og 27, spørges, om ministeren kan supplere besvarelsen med henblik på spørgsmål 26.

Svar:

I socialreformkommissionens 2. betænkning er på siderne 28-32 angivet kommissionens overvejelser om rådgivnings- og tilsynsordninger under en offentlig bistandslov. Det foreslås, at der i loven gives hjemmel til at yde social rådgivning og vejledning, således at rådgivningen omfatter enhver person — eller familie — som har behov derfor, og uanset om den pågældende i øvrigt ønsker støtte efter loven. Loven må pålægge myndighederne denne pligt til at etablere en almen social rådgivnings- og vejledningsordning.

Endvidere anføres i betænkningen, at der bør pålægges de sociale myndigheder pligt til i videst muligt omfang at udøve opsøgende indsats i de tilfælde, hvor der er behov derfor. Kommissionen anser det for at være både rationelt og sagligt rigtigt, at loven indeholder en almindelig hjemmel til, at social- og sundhedsforvaltningerne etablerer opsøgende virksomhed over for handicappede af overvejende fysiske, psykiske og/eller sociale årsager.

Kommissionen mener, at der kun i begrænset omfang bør findes regler i lovgivningen, der fastlægger, på hvilken måde rådgivende, vejledende og opsøgende virksomhed bør udføres. Det anføres samtidig, at der dog i love eller cirkulærer bør åbnes mulighed for, at der kan fastsættes generelle retningslinier vedrørende den måde, på hvilken rådgivningen bør etableres og udøves, og vedrørende de behov, som virksomheden skal søge at dække.

De forskellige opgaver med hensyn til social rådgivende, vejledende og opsøgende virksomhed bør i almindelighed henlægges til primærkommunernes social- og sundhedsforvaltning. Amtets socialcenter må have til opgave at virke for, at der sikres en forsvarelig rådgivningsstandard i hele amtet, og centret må i givet fald selv kunne påtage sig rådgivende og vejledende virksomhed eller yde støtte til lokal rådgivende virksomhed. Endelig anføres det i betænkningen, at socialministeriet og socialstyrelsen i forbindelse med udformningen af generelle retningslinier og i forbindelse med den centrale behandling af udbygningsplanerne i henhold til den sociale styrelseslovs §§ 11 og 12 bl. a. må have til opgave at virke for en

forsvarlig og ensartet rådgivningsstandard landet over.

I overensstemmelse hermed er det ved § 28 foreslået at pålægge de sociale udvalg pligt til at give tilbud om vejledning og støtte til enhver, som må antages at trænge hertil. Heri ligger både en forpligtelse til at etablere en almen social rådgivnings- og vejledningsordning for dem, der har behov for og selv ønsker rådgivning, og en forpligtelse til at udøve en opsøgende og forebyggende indsats. Som nævnt i svaret på spørgsmål 26 og 123 vil bestemmelserne blive fulgt op af vejledende regler om rådgivningens indhold efter lignende principper som i dag er lagt til grund, for så vidt angår familievejledning.

Ligeledes i overensstemmelse med kommissionsbetænkningen foreslås det i § 29, 2. punktum, at amtskommunens socialcenter kan stille sagkyndige til rådighed til støtte for vejlederne eller i specielle tilfælde selv påtage sig vejledningsarbejdet. Amtskommunen får hermed mulighed for at sikre en forsvarlig rådgivningsstandard i hele amtet. Som nævnt i svaret på spørgsmål 124 er det socialministeriets opfattelse, at kommunerne med fornøden bistand fra socialcentret i vedkommende amtskommune vil varetage rådgivnings- og vejledningsopgaven på en måde, der er betryggende for borgerne. Socialministeriet mener derfor, at bestemmelserne i §§ 28-29 helt svarer til intentionen i socialreformkommissionens betænkning.

Spørgsmål 27 a:

Er ministeren i stand til at fremkomme med supplerende bemærkninger, dels med hensyn til hvorledes man sikrer, at den sagkyndige gruppe kun anvendes efter snævre behovskriterier, dels med hensyn til begrundelsen for, at der ikke bør opstilles faste regler, hvorefter den sagkyndige gruppe skal integreres med socialcentrene?

Svar:

Som nævnt i svarene på spørgsmål 20 og 21 dækker de primærkommunale familievejledninger stort set hele landet. 119 primærkommuner råder over eget støttehold, medens enkelte amtskommuner stiller støttehold til rådighed for mindre primærkommuner.

Et krav om, at den sagkyndige gruppe skal integreres med socialcentrene, vil efter socialministeriets opfattelse være et betænkeligt indgreb i de større kommuners muligheder for selv at udbygge rådgivningsarbejdet. I socialreformkommissionens betænkning er det da også nævnt, at nogle kommuner råder over den fornødne ekspertise inden for forvaltningens egne rammer, og at det må forudses, at kommunerne i stigende omfang vil benytte sig af egen sagkundskab til at danne den fornødne baggrundsstøtte for en almen social rådgivning. Det er bl. a. på denne baggrund, at socialministeriet i svaret på spørgsmål 21, har givet udtryk for, at det må overlades til primærkommunernes egen afgørelse, om de selv ønsker at opbygge en rådgivning med kvalificerede rådgivere og dertil knyttede støttehold, eller om de vælger at opfylde forpligtelsen i samarbejde med amtskommunen eller andre primærkommuner.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvorledes man sikrer, at den sagkyndige gruppe kun anvendes efter snævre behovskriterier, bemærkes, at det må bero på et skøn i hvert enkelt tilfælde, om den sagkyndige gruppe skal have sagen forelagt eller på anden måde yde bistand. I familievejledningscirkulæret er det under punktum 22 nævnt, at sager, hvor der skønnes at foreligge specielle problemer, skal forelægges det sagkyndige team. Som eksempel på sådanne sagstyper er der peget på tilfælde, hvor vanskelighederne skyldes helbredsmæssige problemer, opdragelses- og skoleproblemer af lidt sværere karakter, og sager, hvor der foreligger personlige uoverensstemmelser mellem familiens medlemmer. Børne- og ungdomsværnet kan træffe bestemmelse om, hvilke sager der herudover skal forelægges gruppen. Endvidere har familievejlederen adgang til i det enkelte tilfælde at bede gruppen om bistand, ligesom vejlederen har pligt til at orientere gruppen om sager, hvis behandling trækker ud, eller som tænkes henlagt uløst.

På denne baggrund finder socialministeriet det overordentligt betænkeligt at sætte snævre grænser for rådgivernes samarbejde med støtteholdene.

Spørgsmål 28:

Vil det ikke være muligt at gøre formuleringen af § 29 mere beskrivende med

hensyn til de situationer, hvor socialcentret selv kan overtage vejledning, jfr. bemærkningerne til bestemmelsen?

Svar:*)

Det er i socialreformkommissionens 2. betænkning anført, at visse — særlige — rådgivningsopgaver i forbindelse med en bestemt sagsbehandling kræver en sådan sagkundskab, at de bør henlægges til amtskommunen (socialcentret). De rådgivningsopgaver, der er tale om, er dels opgaver, der hidtil har påhvilet mødrehjælpen, nemlig rådgivning i forbindelse med ansøgning om svangerskabsafbrydelse og sterilisation, rådgivning ved samtykke til adoption og juridisk rådgivning i forbindelse med faderskabsager, dels den rådgivningsvirksomhed, som ydes af børne- og ungdomsforsorgens rådgivningscentre.

I overensstemmelse hermed foreslås det i kap. 17, §§ 87-90, at rådgivningscentre for børn og unge placeres under amtskommunerne. I forbindelse med planlægningen af de amtskommunale socialcentre må vedkommende amtsråd derfor tage stilling til, hvordan de enkelte rådgivningscentre kan indgå i socialcentret.

Det tilføjes, at socialministeriet overvejer at stille ændringsforslag, således at det i forslaget § 87, stk. 2, tydeliggøres, at rådgivningscentre skal drives i forbindelse med amtskommunernes socialcentre.

Med hensyn til mødrehjælpens særlige rådgivningsopgaver bemærkes, at områderne hører under justitsministeriet, og at ændringer i justitsministeriets lovgivning derfor vil være nødvendig for at overføre disse arbejdsområder til kommunale og amtskommunale organer. Socialministeriet har rejst spørgsmålet over for justitsministeriet.

Spørgsmål 29:

Foreligger der udkast til de i § 30, sidste pkt. omhandlede regler. I benægtende fald spørges, efter hvilke principper disse agtes udarbejdet.

Svar:

Der er ikke af socialministeriet udarbejdet forslag til de regler, der skal fastsættes

ifølge § 30, stk. 1, 2. pkt., om samarbejdet mellem de kommunale socialudvalg, revaliderings- og pensionsnævnene og den offentlige arbejdsformidling. Det er foreløbig ikke nærmere overvejet, efter hvilke principper reglerne skal udarbejdes ud over, at socialministeriet har til hensigt at drøfte spørgsmålet med arbejdsministeriet, inden der foretages videre.

Spørgsmål 30 a (Spørgsmål 30 er udeladt):

Udvalget udbeder sig arbejdsministerens bedømmelse af, hvorvidt cirkulære om fortrinsadgang for invaliderede til visse beskæftigelser efterleves samt vurdering af, hvorvidt det åbner tilstrækkelige muligheder for en hensigtsmæssig ordning.

Svar:

Socialministeren har brevvekslet med arbejdsministeriet om spørgsmålet, jfr. vedlagte skrivelse af 12. april 1973 med bilag, herunder skrivelse af 21. marts 1973**) fra arbejdsdirektoratet, hvortil socialministeriet foreløbig kan henvide.

Spørgsmål 31:

Udvalget udbeder sig en fortolkning af „invaliditet“, således som det er anvendt i § 30, stk. 2.

Svar:

Ved udformningen af den omhandlede bestemmelse, der svarer til revalideringslovens § 9, er socialministeriet med hensyn til forståelsen af „invaliditet“ gået ud fra, at fortrinsretten til visse beskæftigelser som hidtil fortrinsvis bør være forbeholdt sådanne invaliderede, der på grund af invaliditeten ikke kan anvises beskæftigelse i det almindelige arbejdsmarked, men af arbejdsformidlingen ud fra et kendskab til den pågældendes helbredsforhold og erhvervsmuligheder samt evner og færdigheder skønnes i stand til at udføre vedkommende arbejde, eventuelt efter forudgående optræning og uddannelse.

Der vil i øvrigt med arbejdsministeriet blive optaget forhandling såvel om de til § 30, stk. 2, som til § 30, stk. 1, og andre af forslaget bestemmelser knyttede problemer.

*) Jfr. i øvrigt svaret på spørgsmål 102.

**) Udeladt her.

Spørgsmål 31 a:

Kan det bekræftes, at § 30, stk. 2, også omfatter de psykisk invaliderede?

Svar:

Ja, bestemmelsen tager i overensstemmelse med hidtil fulgt praksis sigte på invaliderede med begrænset erhvervsevne på grund af såvel ulykkestilfælde som sygdom, herunder psykiske lidelser.

Spørgsmål 32:

Hvorfor er det ikke i § 31 fastsat, at trangssituationen skal være opstået uden egen skyld, svarende til bestemmelsen i forsorsloven § 127?

Svar:

Forslaget til bilstandsloven hviler på det grundprincip, at der skal ydes bistand efter behov uden hensyn til, hvad der er årsag til ansøgerens trangssituation. Da de enkelte familiemedlemmers behov for husly er det samme, uanset om familien selv kan siges at være skyld i, at den er blevet husvild, har man ikke ment at kunne opretholde kravet fra forsorslovens § 127 om, at situationen skal være uforskyldt.

Det kan i øvrigt bemærkes, at forslaget § 31 alene pålægger det sociale udvalg en pligt til at *anvise* husly. Til denne anvisningspligt er ikke i sig selv knyttet en pligt til at yde hjælp til boligudgiften eller et krav om, at det anviste husly nødvendigvis skal bestå i en lejlighed.

Spørgsmål 33:

Udvalget udbeder sig ministerens bemærkninger til den af et mindretal i socialreformkommissionen afgivne særudtalelse om børneværn.

Svar:

Ved afgivelsen af socialreformkommissionens 2. betænkning fremsatte et mindretal (Nathalie Lind og Grethe Philip) en særudtalelse (gengivet i kommissionens betænkning s. 203) om, at mindretallet kunne tilslutte sig forslaget om, at den kompetence, som hidtil har tilkommet børne- og ungdomsværnene, blev overført til de kommunale socialudvalg. Mindretallet ville imidlertid finde det ønskeligt, om der i en kortere overgangsperiode efter bilstandslovens

ikrafttræden blev givet kommunerne adgang til at opretholde selvstændige børne- og ungdomsværn.

Hertil bemærkes, at socialministeriet kan henholde sig til de af kommissionen i betænkningen side 140-141 fremsatte synspunkter. Det udtales heri bl. a., at kommissionens forslag bygger på det princip, at de bilstands- og hjælpetilbud, den samlede sociallovgivning (herunder lov om børne- og ungdomsforsorg) indeholder, så vidt muligt bør administreres af én og samme myndighed i nært samarbejde med klienten, og at en families samlede problemer bør tages op til samlet løsning. Det vil imidlertid være vanskeligt at fastholde et samlet ansvar hos vedkommende kommune for hele familiens forhold under en ordning, der fordeler kompetencen med hensyn til hjælpeforanstaltninger mellem to forskellige kommunale organer (socialudvalg og børne- og ungdomsværn). Som en teknisk mulig adskillelse mellem områderne for de to organers kompetence nævner kommissionen, at tilbud af forebyggende og behandlende karakter blev henlagt til socialudvalget, medens tvangsprægede foranstaltninger over for børn og unge blev henlagt til en anden kommunal myndighed (børne- og ungdomsværnet). Kommissionen fraråder imidlertid en sådan opdeling, idet det gøres gældende, at begge arter af foranstaltninger må betragtes som led i kommunens samlede indsats over for familierne.

Efter socialministeriets opfattelse vil de her fremhævede ulemper ved en fordeling af beslutningsmyndigheden mellem socialudvalg og børneværn også gøre sig gældende, selv om en sådan opdeling kun blev opretholdt i en kortere overgangsperiode.

Det må i denne forbindelse fremhæves, at det efter den nuværende opbygning af lovforslaget ikke vil være muligt at udskille bestemte spørgsmål om „børneværnsager“ — bortset fra sager om hjælpeforanstaltninger uden samtykke. En sådan udskillelse ville nødvendiggøre en gennemgribende omskrivning af lovforslaget, hvorved størstedelen af den nuværende børneforsorslov blev indarbejdet i lovforslaget som et selvstændigt afsnit. Man ville herved vende tilbage til det „båsesystem“ med hjælp efter trangsårsag, som det skulle være et af hovedprincipperne bag lovforslaget at slippe af med.

Spørgsmål 34:

Udvalget udbeder sig en fortolkning af bestemmelsen i § 20 for så vidt angår ordene „eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare“. Kan det anførte fortolkes som en trussel af barnets situation som helhed?

Svar:

Den foreslåede bestemmelse erstatter § 22, stk. 1, i lov om børne- og ungdomsfor-
sorg:

„Enhver, som får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år udsættes for vær-
røgt eller nedværdigende behandling fra
forældres eller andre opdrageres side eller
lever under sådanne forhold, at dets sjæle-
lige eller legemlige sundhed eller udvikling
udsættes for alvorlig fare, er forpligtet til at
underrette børne- og ungdomsværnet
herom“.

Bestemmelsen har hidtil været fortolket
således, at der er underretningsspligt i de til-
fælde, hvor et barns *velfærd* er truet, d. v. s.
de tilfælde, hvor et børneværn kan fjerne
eller tilbageholde et barn mod forældrenes
ønske, jfr. bemærkningerne til § 123 i lovfor-
slaget. Det har ikke været hensigten at æn-
dre indholdet af bestemmelsen.

Spørgsmål 35:

Udvalget udbeder sig en fortolkning af §
35 med hensyn til samspillet mellem de tre
nævnte organer. Kan den overordnede in-
stans som det mindre i forhold til bestem-
melsens ordlyd pålægge den underordnede
instans at tage sagen op til ny overvejelse?
Har det fortolkningsmæssigt nogen betyd-
ning, om klienten ønsker eller ikke ønsker
foranstaltninger gennemført? Hvem tænker
man sig skal henlede opmærksomheden på
forholdet hos den overordnede instans?

Svar:

Hensigten med bestemmelsen er, at amts-
ankenævnet skal have de i paragraffen
nævnte beføjelser i de sager, der kan indan-
kes for dette, og at den sociale ankestyrelse
kun skal kunne gribe ind i sådanne sager,
hvis *heller ikke* amtsankenævnet foretager
det fornødne. Endvidere vil den sociale an-
kestyrelse være kompetent i sager, hvor det
sociale udvalgs afgørelse kan indbringes di-
rekte for ankestyrelsen, jfr. forslagets § 128,

således at der må rettes henvendelse til an-
kestyrelsen i disse tilfælde.

Der vil intet være til hinder for, at den
overordnede instans træffer beslutning om,
at den underordnede instans skal genoptage
sagen, herunder foretage fornyede undersø-
gelser.

Da hensynet til barnet er det afgørende,
er det for så vidt ligegyldigt, om forældrene
ønsker eller ikke ønsker foranstaltningerne
gennemført. Såfremt det sociale udvalg har
afslået at iværksætte en hjælpeforanstalt-
ning, som forældrene har anmodet om, vil
der imidlertid i langt de fleste tilfælde være
tale om en egentlig klagesag, jfr. forslagets
kap. 4.

Udover klagesagerne modtager på nuvæ-
rende tidspunkt landsnævnet for børne- og
ungdomsfor-
sorg en del henvendelser fra
andre end indehaveren af forældremyndighe-
den med beklagelse over, at der ikke skrives
ind fra det kompetente børneværns side.
Det drejer sig oftest om bedsteforældre eller
en frasepareret eller fraskilt ægtefælle, som
påstår, at deres (børne-)børn lever under
uforsvarlige forhold.

Landsnævnet må efter nærmere undersø-
gelse næsten altid afvise disse klager uden at
finde grundlag for at pålægge børneværnet
at iværksætte hjælpeforanstaltninger.

Endelig vil bestemmelsen i børnefor-
sorgs-
lovens § 17, stk. 1, 2. pkt., om indberet-
ningspligt til landsnævnet (den sociale anke-
styrelse) i tilfælde, hvor de sagkyndiges syns-
punkter afviger fra medlemmernes, blive
opretholdt som cirkulærestemmelse.

Spørgsmål 35 a:

Af ministerens svar på spørgsmål 35
fremgår, at den lovfæstede indberetnings-
pligt til landsnævnet i tilfælde, hvor sag-
kyndige synspunkter afviger fra medlem-
mernes, vil blive videreført ved cirkulære-
bestemmelse. Er ministeren villig til at stille
ændringsforslag, således at indberetnings-
pligten fortsat vil være lovfæstet?

Svar:

Efter den foreslåede bestemmelse i § 14
er socialministeren øverste administrative
myndighed vedrørende social bistand og
fastsætter almindelige regler om behandling
af sager efter denne lov.

Det er socialministeriets opfattelse, at en

bestemmelse om indberetningspligt som den nævnte er direkte omfattet af § 14, og at en særlig lovbestemmelse om dette punkt af sagsbehandlingen derfor vil være overflødig.

Spørgsmål 36:

Til belysning af rækkevidden af kapitlerne 9 og 10 om forbigående og varig hjælp bedes det oplyst, hvor stort maksimumsbeløbet for tiden ville være.

Endvidere udbedes til belysning af de bestemmelser om kontantydelse, som nævnte kapitler skal afløse, en redegørelse for, hvorledes man har administreret inden for de gældende satser for kontantydelse, hvorved også satserne bedes angivet.

Endelig bedes maksimumsbeløbets størrelse sammenholdt med visse typiske lønninger inden for lavtlønsområdet.

Svar:

1. Efter lovforslaget skal for forbigående hjælp efter kapitel 9 gælde, at hjælpen til underhold i almindelighed højst kan udgøre et beløb svarende til folkepensionen med tillæg for hvert barn svarende til særlig børnetilskud efter børnetilskudslovens § 4, stk. 3, jfr. forslagens § 37, stk. 2, 1. punktum. Med de satser for folkepension og børnetilskud, der gælder indtil 1. april 1973, er dette ensbetydende med et maksimum på 1.294 kr. månedlig for ægtepar og 859 kr. månedlig for enlige — i begge tilfælde med et tillæg på 206 kr. månedlig pr. barn. Dette maksimum gælder imidlertid kun hjælpen til det egentlige underhold, d. v. s. til kost og beklædning. Af reglen i forslagens § 37, stk. 2, 2. punktum, fremgår, at der herudover ydes hjælp til rimelige faste udgifter, herunder først og fremmest boligudgifter. Da disse faste udgifter vil variere fra tilfælde til tilfælde, kan noget maksimumsbeløb for den samlede hjælp til underhold + faste udgifter ikke angives. I øvrigt skal der ud over den hjælp, der efter de skitserede retningslinier udbetales til ansøgeren, efter de gældende beskatningsregler konteres et beløb som skat af den samlede ydelse.

Som varig hjælp efter forslagens kapitel 10 kan der ifølge § 43, stk. 1, ydes en sådan hjælp, at pågældende får rådighed over et beløb af samme størrelse som folkepensionen til en pensionist uden andre indtægter

med et tillæg for hvert barn svarende til særligt børnetilskud efter børnetilskudslovens § 4, stk. 3. Med de satser, der gælder for folkepension og børnetilskud indtil 1. april 1973, vil maksimum for den hjælp, der udbetales, udgøre 1.413 kr. månedlig for et ægtepar og 982 kr. månedlig for en enlig, i begge tilfælde med et tillæg på 206 kr. månedlig pr. barn. Herudover skal i medfør af de gældende beskatningsregler konteres et beløb til dækning af skatten af den samlede hjælp.

Om reglerne for grænserne for hjælpen efter henholdsvis § 37 og § 43 kan sammenfattende siges, at de er affattet under hensyntagen til uvisheden om den fremtidige løsning af spørgsmålet om skat af sociale ydelser, men at det vil blive overvejet af redaktionelle grunde at foretage en ændring — i hvert fald af § 37, stk. 2 — hvorved beregningsgrundlaget klarere træder frem.

2. Reglerne i forslagens kapitler 9 og 10 afløser de nuværende regler om „udvidet hjælp“ i forsorgslovens §§ 53-56, stk. 1, revallideringslovens § 7 og enkepensionslovens § 15, stk. 1, og reglerne om „hjælp ved trang i almindelighed“ i forsorgslovens § 46. For „udvidet hjælp“ gælder samme maksimum som angivet ovenfor for forbigående hjælp, d. v. s. for hjælp til underhold, 1.294 kr. månedlig for ægtepar og 859 kr. månedlig for en enlig med et tillæg på 206 kr. månedlig pr. barn samt hjælp til dækning af rimelige faste udgifter, først og fremmest boligudgifter. Herudover konteres et beløb, der dækker skatten af den samlede hjælp. Hjælp efter forsorgslovens § 46 udmåles inden for samme maksimum som angivet ovenfor for varig hjælp, d. v. s. et beløb på 1.413 kr. månedlig for ægtepar og 982 kr. månedlig for enlige med tillæg på 206 kr. månedlig pr. barn. Herudover konteres et beløb til dækning af skatten af hjælpen.

3. Til belysning af spørgsmålet om maksimumsbeløbets størrelse sammenholdt med visse typiske lønninger inden for lavtlønsområdet kan det oplyses, at f. eks. gennemsnitslønningerne for chauffører, lager- og pakhusarbejdere og tekstilarbejdere i hovedstaden ved den seneste opgørelse udgjorde ca. 3.140 kr. pr. måned. De tilsvarende lønninger i provinsen svingede mellem 2.780 og 3.030 kr.

Under hensyn til, at der ikke i de anførte

Bilag til beretn. o. lovf. om social bistand.

maksimumssatser skal foretages fradrag for personlige skatter, kan en direkte sammenligning med de pågældende lønninger ikke finde sted, før disse er reduceret med skat.

I den følgende opstilling vises de ovenfor nævnte månedslønninger reduceret med et beregnet skattebeløb. I beregningerne, der er foretaget henholdsvis for en enlig og et ægtepar, indgår en lang række forudsætninger, af hvilke skal nævnes, at ægtefælle ikke har egne indtægter, at de eneste ligningsmæssige fradrag er lønmodtagerfradrag, samt at beskatningsprocenten på det laveste trin er 40.

Bruttoløn	Nettoløn	
	Enlige	Gifte personer
kr. månedlig	kr. månedlig	kr. månedlig
3.140	2.020	2.270
3.030	1.970	2.210
2.780	1.840	2.090

Spørgsmål 37:

Har der ved administrationen af de bestemmelser, der svarer til lovforslagets § 37, stk. 2, sidste punktum, været fastsat en grænse for størrelsen af det beløb, hvorfra der kan bortses „indtil halvdelen af en enlig forsørgers eller en ægtefælles arbejdsindtægt“?

Svar:

Efter gældende bestemmelser og praksis (ved udmålingen af hjælp til enlige forsørgere, langvarigt syge, værnepligtige og revaliderende), der svarer til lovforslagets § 37, stk. 2, sidste punktum, ses der normalt bort fra halvdelen af en enlig forsørgers eller en ægtefælles arbejdsindtægt. Dette er ensbetydende med, at der i den hjælp, som ville være ydet, hvis ansøgeren ingen indtægter havde, foretages et fradrag svarende til halvdelen af arbejdsindtægten.

Er der tale om indtægter, der er så høje, at de væsentligt overstiger, hvad der kunne være udbetalt i hjælp til en familie uden indtægter, vil hjælpen kunne nedsættes med et større beløb end svarende til halvdelen af indtægten, eventuelt helt bortfalde, idet der, så selv efter den lempeligere transbedømme se, der lægges til grund ved udmåling af hjælp i disse tilfælde, ikke skønnes at være trang til stede. Da afgørelsen af, hvilken hjælp der kan ydes i hvert enkelt tilfæl-

de, beror på et konkret skøn, har socialministeriet ikke ment at burde fastsætte faste grænser for, hvornår der skal fradrages mere end halvdelen af arbejdsindtægten, eventuelt helt ske bortfald af hjælpen. Socialministeriet har i nogle afgørelser udtalt, at der ikke bør ydes hjælp, hvis indtægten i væsentlig grad overstiger den hjælp, der kunne være ydet, hvis der ikke var arbejdsindtægter, når der også ved udmålingen er taget hensyn til familiens faste udgifter i rimeligt omfang.

Efter indførelse af kildeskat har der været rejst spørgsmål om, hvorvidt der med en enlig forsørgers eller en ægtefælles arbejdsindtægt menes nettoindtægt eller bruttoindtægt. Der er heller ikke i dette spørgsmål af socialministeriet givet retningslinier, men der er lagt vægt på, at der udøves et skøn i det enkelte trangstilfælde, og at familien gennem den ydede hjælp har et rimeligt beløb til sin disposition til dækning af familiens udgifter.

Selv om hjælpen i øvrigt bortfalder på grund af for høje indtægter hos ægtefællen, udbetales der altid et beløb svarende til det særlige børnetilskud (normalbidraget) til dækning af den hjælpøgendes forsørgelsespligt over for barnet. I afgørelser om hjælp til værnepligtige følges den praksis, at der ydes hjælp til betaling af den værnepligtiges renter af studiegæld, uanset størrelsen af hustruens indtægt, idet det efter reglerne i ægteskabslovgivningen er en udgift, som alene den værnepligtige hæfter for.

Spørgsmål 37 a:

Udvalget anmoder om, at der så vidt muligt meddeles supplerende oplysninger om den hidtidige praksis for området. Endvidere udbedes ministerens vurdering af den i Sverige anvendte ordning, hvorefter der i forbindelse med ansøgning om hjælp skal udfyldes en rubrik med oplysninger om, hvorvidt samlevende tidligere har været gift med hinanden eller har barn sammen.

Svar:

Som det fremgår af svaret på spørgsmål 37, gælder der ingen faste overgrænser for, på hvilke indtægter man anvender reglen om, at der ses bort fra indtil halvdelen af en ægtefælles eller en enlig forsørgers indtægter.

Det følger imidlertid direkte af denne regel, at hjælp under alle omstændigheder vil være udelukket, når indtægten overstiger det dobbelte af den normale hjælp for den pågældende familie, dvs. når den månedlige indtægt overstiger det dobbelte af det månedlige folkepensionsbeløb + de månedlige faste udgifter (husleje m. v.). Det kan dog specielt nævnes, at det beløb svarende til det særlige børnetilskud, som kan ydes en værnepligtig for hvert barn, kan udbetales uden hensyn til hustruens økonomiske forhold. Derimod kan dette beløb — der skal erstatte faderens bidrag til barnets forsørgelse under indkaldelsen — nedsættes under hensyn til hans egne økonomiske forhold.

Ud fra en gennemsnitsbetragtning kan man sige, at der kan blive tale om at udmåle hjælp med anvendelse af den omtalte „halvdelsregel“, når der er tale om hustruer (eller enlige forsørgere) med deltidsbeskæftigelse eller fuldtidsbeskæftigelse ved almindeligt fabriks- eller kontorarbejde, medens der i praksis ikke bliver tale om at yde hjælp, når hustruen (eller den enlige forsørgere) har fuldtidsbeskæftigelse på grundlag af en videregående uddannelse.

Den i spørgsmålet omtalte oplysning om, hvorvidt samlevende tidligere har været gift med hinanden eller har et barn sammen, er uden praktisk betydning ved hjælpens udmåling såvel efter de gældende regler som efter lovforslaget. Det afgørende er alene, om de pågældende har fælles husførelse og i bekræftende fald, hvor stor økonomisk fordel dette indebærer for hver af parterne.

Spørgsmål 38:

Ifølge gældende bestemmelser kan det offentlige supplere indtægterne for enlige forsørgere, som af nærmere angivne grunde kun kan påtage sig deltidsarbejde. Der udbedes en redegørelse for, hvorledes kommunerne har administreret denne adgang hidtil.

Svar:

Socialministeriet har bedt om en udtalelse om spørgsmålet fra Københavns, Odense, Århus og Ålborg kommuner.

Københavns magistrats 3. afdeling har oplyst, at det af den seneste årsberetning fra kommunen (1970-71) fremgår, at der er givet hjælp til enlige forsørgere i henhold til

forsorgslovens § 56, stk. 2 og 3, i tilsammen 903 tilfælde med en samlet udgift på 1.238.670 kr. Man er ikke i besiddelse af oplysninger om omfanget af hjælp alene efter § 56, stk. 3, men det skønnes, at hjælp efter denne bestemmelse til supplerende indtægt ved deltidsarbejde kun forekommer i relativt få tilfælde.

Hvor betingelserne for anvendelse af § 56, stk. 3, er til stede, er der som regel tale om hjælp til fuld forsørgelse, det vil sige beregnet helt efter reglerne i § 46. Det er derfor sandsynligt, at en del trangtilfælde, der kunne henføres til § 56, stk. 3, med samme resultat faktisk afhjælpes efter § 46. De to regelsæt adskiller sig kun derved, at der for § 56, stk. 3-tilfældene kan bortses fra en mindre formue (som ved udvidet hjælp) og fra indtil *halvdelen af arbejdsindtægt* ved deltidsarbejde, medens § 46-hjælp ikke ydes i forbindelse med formue, ligesom der kun bortses fra *halvdelen af småindtægter*.

Odense magistrats 3. afdeling har oplyst, at man i kommunen har fastlagt den praksis, at der med indtægter på op til 1.000 kr. månedlig fratrækkes et beløb svarende til halvdelen af indtægten i den beregnede hjælp. Er indtægten højere end 1.000 kr. månedlig, fratrækkes $\frac{3}{4}$.

Det bemærkes dog, at det i det verserende revalideringsprojekt for den store gruppe af unge enlige mødre har vist sig nødvendigt at differentiere underholdsydelserne mere end det hidtil har været tilfældet. For at motivere til en revalideringsindsats har kommunen fundet det nødvendigt i flere tilfælde at udmåle en hjælp, som ligger over det niveau, som normalt benyttes for forsorgslovens § 56, stk. 3, jfr. § 46. Der har været tradition for, at hjælpeniveauet var det samme, uanset om hjælpen udmåltes efter forsorgslovens § 46, henholdsvis forsorgslovens § 56, stk. 3, eller revalideringslovens § 6, stk. 2, i forbindelse med revalidering eller omskoling, men klienterne har i flere tilfælde givet udtryk for, at de ikke følte sig fristet til at gøre en ekstra indsats, såfremt denne indsats ikke havde en umiddelbar forøgelse af levestandarden til følge.

Århus magistrats 3. afdeling har oplyst, at disse klienter ikke er behandlet efter faste regler, men at hovedreglen har været, at den fastsatte hjælpsstørrelse (folkepensionens grundbeløb + $\frac{2}{5}$ pensionstillæg) nedsættes

med 50 pct. af klientens nettofortjeneste, så den samlede indkomst — arbejdsfortjeneste + offentlig hjælp — ikke overstiger 1.400-1.500 kr. pr. måned.

Sagerne bedømmes imidlertid — som nævnt — individuelt, således at der tages hensyn til huslejens størrelse og udgifter i øvrigt. Den supplerende hjælp vil derfor kunne variere en hel del fra sag til sag.

Endelig har *Ålborg kommunes sociale udvalg* oplyst, at bestemmelsen har været anvendt i temmelig stort omfang. Retningslinien har været og er, at man bortser fra 50 pct. af arbejdsindtægten indtil 1.000 kr. — herefter 75 pct.

Spørgsmål 39:

Der udbedes en redegørelse for lovgrundlag og praksis for så vidt angår udvidet hjælp til værnepligtige, herunder hvorvidt man har fulgt de synspunkter, som er kommet til udtryk i betænkningen afgivet i december 1971 (betænkning nr. 593/1971).

Svar:

Lovgrundlaget for hjælp til værnepligtige er reglerne i lov om offentlig forsorg § 54. De nærmere retningslinier for praksis med hensyn til hjælpen til de værnepligtige og deres familier er fastlagt i socialministeriets cirkulære af 11. juni 1954, der blev udfærdiget i medfør af den tilsvarende bestemmelse i den tidligere forsorgslovs § 281, men stadig er gældende. Der er dog siden foretaget ajourføring af satserne. Det kan således nævnes, at underholdshjælp (se cirkulærets afsnit V) og hjælp til beklædning nu ydes med et samlet beløb, der maksimalt kan svare til folkepensionens grundbeløb.

I betænkning nr. 593/1971 stilles forslag om lempelse af praksis fra 1954-cirkulæret, således at der sker en udbygning af hjælpe-mulighederne. Ændringerne kan gennemføres uden ændring af lovteksten i forsorgslovs § 54 ved udsendelse af et nyt cirkulære til afløsning af cirkulæret fra 1954. Af hensyn til merudgifterne har man imidlertid ikke hidtil ment at kunne udsende sådanne nye retningslinier svarende til synspunkterne i betænkningen fra december 1971.

Efter lovforslaget skal hjælp til værnepligtige ydes efter reglerne for forbigående hjælp i §§ 37 ff, og ved udarbejdelse af cirkulærebestemmelser i tilknytning hertil vil

synspunkterne i den omtalte betænkning blive taget i betragtning.

Spørgsmål 40:

Bemærkninger til § 40 bedes suppleret til belysning af bestemmelsens rækkevidde, herunder bestemmelsens samspil med § 37. Der ønskes herunder også et fortolkningsbidrag til afgrænsning af det i bemærkningerne anvendte udtryk „i visse særlige tilfælde“. Kan det bekræftes, at den foreslåede bestemmelse ikke vil have betydning for dækning af gæld til det offentlige, idet eftergivelsesbestemmelser vil løse spørgsmålet?

Svar:

Forslagets § 40 giver under de nærmere betingelser, der følger af stk. 1 eller stk. 2, mulighed for at yde hjælp til rimelige begrundede *enkeltudgifter*, herunder efter omstændighederne til sanering af gæld. Bestemmelsen adskiller sig herved fra § 37, der omhandler hjælp til *løbende udgifter* (kost, beklædning, husleje m. v.).

§ 40, stk. 2, kan anvendes, hvor der foreligger forhold som nævnt i § 37, d. v. s. at den pågældende i en begrænset tid er afskåret fra at skaffe det fornødne til eget eller familiens underhold og udgifterne hertil ikke dækkes gennem dagpenge eller pensionsydelse. Endvidere er det en betingelse, at den pågældende og ægtefællen har udnyttet deres arbejdsmuligheder efter reglerne i § 38, og at de ikke har større formue end foreneligt med § 39. Under disse forhold kan hjælp efter stk. 1 ydes enten særskilt eller i forbindelse med hjælp til underhold i øvrigt.

Begrundelsen for reglen er ønsket om at modvirke, at forbigående vanskeligheder bliver årsagen til, at enkeltudgifter, f. eks. til genanskaffelse af nødvendigt bohøve eller andre rimeligt begrundede udgifter til hjemmet eller børnene — herunder udgifter i forbindelse med dåb eller konfirmation — fører til en gældsstiftelse, hvorved familien vil være økonomisk belastet langt ud i fremtiden. Bestemmelsen har således en lignende begrundelse som § 37.

§ 40, stk. 2, der må betragtes som en videreførelse af den gældende bestemmelse i børne- og ungdomsforsorgslovens § 27, stk. 2, nr. 5, finder kun anvendelse med hensyn til familier med mindst ét barn under 18 år, der er udsat for forbigående vanskeligheder.

Det er en betingelse, at hjælpen må antages at bevirke, at anbringelse af et barn uden for hjemmet kan undgås, eller at hjemgivelse af et barn kan fremskyndes. Søges der hjælp, som ikke har direkte forbindelse med spørgsmål om et barns anbringelse eller forbliven uden for hjemmet, må hjælpen ydes efter reglen i stk. 1.

Specielt om *sanering* af allerede bestående gæld kan der henvises til bemærkningerne i socialreformkommissionens 2. betænkning side 49, pkt. 80. Det anføres her, at adgangen hertil formentlig må begrænses til personer, som i forbindelse med hjælp til afvikling af gælden også modtager anden form for økonomisk bistand, navnlig til erhvervs-mæssig uddannelse eller etablering i erhvervsvirksomhed, og at det endvidere må være en betingelse, at hjælpen ydes i forbindelse med rådgivning og vejledning.

Spørgsmålet om afvikling af gæld til det offentlige falder uden for § 40 og må løses efter de regler, der i øvrigt findes om det pågældende gældsforhold, således for tilbagebetalingskrav reglen i lovforslagets § 27 og for gæld vedrørende forskudsvis udbetalte underholdsbidrag reglerne i børnetilskudslovens § 28.

Spørgsmål 40 a:

Udvalget udbeder sig belysning af følgende yderligere punkter:

Kan § 40 anses for en videreførelse af andre bestemmelser end børne- og ungdomsforsorgslovens § 27?

Hvorledes har bestemmelsen i børne- og ungdomsforsorgslovens § 27, stk. 2, nr. 5, været administreret i henseende til indtægtsgrupper og former for udgifter, hvortil hjælp kunne ydes? I redegørelsen bør så vidt muligt anføres typiske eksempler på hjælpesituationer, som falder ind under bestemmelsen.

Praksis med hensyn til administration af forsorgslovens § 56, stk. 4, bedes beskrevet på tilsvarende måde.

Er det muligt at supplere den afgivne besvarelse af spørgsmål 40 med en yderligere redegørelse for, hvorledes praksis for den her omhandlede hjælp kan forventes udbygget i forhold til tidligere?

Svar:

1) Som anført i bemærkningerne må § 40

først og fremmest anses for en videreførelse af børneforsorgslovens § 27, stk. 2, nr. 5, og forsorgslovens § 56, stk. 4. Det kan dog yderligere nævnes, at der i forsorgslovens § 40, stk. 2, sidste pkt., findes en regel om hjælp til enkelte afdrag på gæld vedrørende nødvendigt bohave „i ganske særlige tilfælde“, og at bestemmelserne om „udvidet hjælp“ til tuberkuløse, værnepligtige m. fl. i forsorgslovens §§ 53 ff. indeholder hjemmel til at yde hjælp til afdrag på gæld stiftet til erhvervelse af genstande, der er anskaffet til pågældendes husførelse eller til erhvervs-mæssig brug.

2) Ved administrationen af bestemmelsen i § 27, stk. 2, nr. 5, har man haft for øje, at hjælpen i en akut situation skal være et middel til at bevare — eventuelt forbedre — rammerne om en families tilværelse med det hovedformål at sikre børnene et trygt hjem.

Der er i disse tilfælde ikke tale om en egentlig transbedømmelse, idet det ofte vil dreje sig om familier, der efter en almindelig bedømmelse skulle være i stand til at få det til at løbe rundt, men hvor miseren skyldes manglende evne til at administrere indtægten på forsvarlig vis. Udover en økonomisk belastning, der kan true hjemmet med opløsning, vil dårlige boligforhold endvidere ofte være en trussel mod hjemmets beståen. Hjælpen vil i de nævnte situationer ofte bestå i hjælp til betaling af akut gæld og i tilslutning hertil etablering af samarbejde mellem familievejleder og familien med henblik på at bringe orden i de økonomiske forhold, endvidere i hjælp til at skaffe en bedre bolig. Hertil kommer hjælp til betaling af huslejerestance, når familien trues med at blive sat på gaden.

Eksempel 1:

Førelde — 2 mindreårige børn.

Manden ufaglært, hustruen uden erhvervs-muligheder.

Lille beskeden lejlighed.

Indtægt: ca. 3.000 kr. månedlig.

Almindelige faste udgifter (kost m. v.) ca. 2.000 kr. Afdragsforpligtelser (møbler, bil, campingvogn, radio m. v.) 1.000 kr. Akut gæld med risiko for fogedforretninger: 1.200 kr.

Ydet 1.200 kr. til afvikling af den akutte gæld samt opstillet budget, hvorefter bil og

campingvogn afvikles, således at de månedlige afdragsforpligtelser nedsættes med ca. 300 kr.

Eksempel 2:

Forældre — 7 børn i alderen 11 år og nedefter.

Manden ufaglært, hustruen uden erhvervsarbejde.

Lille beskeden lejlighed.

Indtægt ca. 600 kr. ugentlig.

Samlede gældsforpligtelser ca. 4.500 kr., hvoraf ca. 2.000 kr. er akut (dels forfaldne afdrag, dels forskellige leverandører). Såfremt den akutte gæld afvikles, opnås der i sagen en ordning, hvorefter afbetalingsgælden — ca. 2.500 kr. — kan afvikles med 75 kr. ugentlig.

Der ydes 2.000 kr. til afvikling af den akutte gæld.

Eksempel 3:

Forældre — 3 mindreårige børn.

Manden tidligere chauffør, nu medhjælper hos kommunegartner (diskosprolaps), hustru ophørt med erhvervsarbejde på grund af giftfeber.

Forholdsvis god lejlighed til rimelig leje.

Indtægt: Manden ca. 650 kr. ugentlig, hustruen indtil videre sygeløn.

Samlede gældsforpligtelser ca. 10.000 kr. (bil, telt, fjernsyn m. v.), heraf akut godt 1.700 kr., der i det væsentlige udgør forfaldne afdrag.

Der opnås en ordning med kreditorerne, hvorefter bilen går tilbage til sælger, og således at der løbende betales 150 kr. månedlig, og der ydes herefter 1.700 kr. til afvikling af den akutte gæld samtidig med, at det foranlediges, at hustruen indgiver begæring om invalidepension.

Eksempel 4:

Forældre — 4 mindreårige børn.

Manden skibsværftsarbejder, hustruen ekspeditrice i viktualieforretning.

Forholdsvis gode boligforhold.

Af husens indtægt tilbageholdes beløb til dækning af restancer, således at han får udbetalt knap 300 kr. ugentlig. Hustruen har en tilsvarende indtægt.

Der er akut forpligtelse på ca. 1.000 kr., som familien ikke er i stand til at klare. Der ydes en hjælp på 1.000 kr., idet der samtidig

træffes aftale om, at manden overlader sin løn til familievejlederen, der påtager sig at administrere gældsforpligtelserne.

Eksempel 5:

Forældre — 5 mindreårige børn.

Manden chauffør med en ugeløn på ca. 600 kr., hustruen uden erhvervsarbejde.

Familien har selv skaffet sig en ny og bedre lejlighed, hvor indskud er finansieret over boligstøttelovgivningen. Der er imidlertid opstået et problem i forbindelse med fraflytning af den tidligere lejlighed, idet ejeren kræver et beløb på ca. 1.600 kr. til istandsættelse og udbedring af skader. Efter overtagelsen af den nye lejlighed kører familien trods boligsikring med et så stramt budget, at de ikke inden for en overskuelig tid vil være i stand til at afvikle gælden.

Efter forhandling med kreditor lykkes det at få gælden nedsat til 1.200 kr., der ydes familien som éngangshjælp.

Eksempel 6:

Forældre — 2 små børn.

Manden ufaglært, nylig hjemsendt fra militæret, hustruen uden erhvervsmuligheder.

Tålelige boligforhold.

Mandens indtægt 600 kr. ugentlig, hvoraf 200 kr. tilbageholdes til betaling af skattegæld og bidrag. Faste afdragsforpligtelser 75 kr. ugentlig til bosætningslån og forskellige anskaffelser.

Husleje 180 kr. ugentlig. Familien har en akut gældsforpligtelse omfattende forfaldne afdrag m. v. på ca. 1.200 kr. Dette beløb ydes som en éngangshjælp samtidig med, at der træffes aftale med skattevæsenet og bidragskontoret om nedsættelse af løntilbageholdelse, hvorefter familievejlederen aftaler med familien indtil videre at overtage administrationen af hjemmets økonomi.

Eksempel 7:

Forældre — 3 børn, hvoraf 2 mindreårige.

Manden faglært. Hustruen deltidsarbejder.

Familien ejer en fast ejendom. Dårlig vedligeholdet, men dog nogenlunde acceptabel. Ejendomsskyld 108.000 kr., gæld i ejendommen 90.000 kr.

Familien i økonomisk uføre som følge af dårlige evner til at administrere trods en indtægt på omkring 50.000 kr. Gælden udgør ca. 10.000 kr. Af gældsforpligtelsen er

2.500 kr. akut. Der ydes en éngangshjælp på 2.500 kr. med tilbagebetalingspligt efter princippet i forsorgslovens § 62, idet det yderligere aftales, at familievejlederen skal bistå med administration.

3) Efter forsorgslovens § 56, stk. 4, kan der til forældreløse børn og til enlige forsørgere med børn under 18 år ydes hjælp til dækning af udgifter vedrørende barnet til dåb, konfirmation eller i anden særlig anledning. Ved fastsættelsen af hjælpen til dåb og konfirmation følger de sociale udvalg i almindelighed de beløb, der anvendes af overøvrigheden ved udfærdigelse af bidragsresolutioner på dåbs- og konfirmationsbidrag efter de privatretlige regler. Ved fastsættelse af hjælp til børn „i anden særlig anledning“ (i tidligere lovregler nævntes eksempelvis barnets begravelse) fastsættes hjælpen efter det sociale udvalgs konkrete skøn.

Til belysning af hjælpens omfang kan oplyses, at Københavns kommune i et kvartal af 1969-70 har ydet hjælp i 50 tilfælde med i alt 33.988 kr. I et kvartal af 1970-71 er ydet hjælp i 134 tilfælde med i alt 82.464 kr., og i et kvartal af 1971-72 er ydet hjælp i 115 tilfælde med i alt 91.929 kr.

4) Det er hensigten, at den hidtidige praksis vedrørende børneforsorgslovens § 27, stk. 2, nr. 5, og forsorgslovens § 56, stk. 4, skal videreføres efter bistandslovens § 40, dog således, at en del af de situationer, hvor der på nuværende tidspunkt ydes hjælp efter børneforsorgslovens § 27, stk. 2, nr. 5, men hvor der ikke er direkte årsagsforbindelse mellem hjælpen og spørgsmålet om barnets anbringelse uden for hjemmet, føres ind under reglen i § 40, stk. 1.

Spørgsmål 40 b:

Vil de foreslåede ændringer i bestemmelserne om transbeneficium kunne forventes at svække behovet for forbigående hjælp noget?

Svar:

De foreslåede ændringer i retsplejelovent har bl. a. til formål at gennemføre en mere human retsforfølgning. Som et led i dette sker der efter forslaget en udvidelse af de akter, som skyldneren altid har ret til at beholde, ligesom erstatning for invaliditet og ting af affektionsværdi fritages for udlæg, og løn, der endnu ikke er udbetalt, skal

normalt ikke kunne gøres til genstand for udlæg.

Selv om disse lempelser i retsforfølgningen må forventes at kunne få en vis indflydelse på behovet for forbigående hjælp, vil det på nuværende tidspunkt være meget vanskeligt at vurdere omfanget heraf.

Særligt for så vidt angår adgangen til at foretage udlæg i indbogenstande og lignende kan nævnes, at en lempelse i denne adgang normalt ikke vil have nogen indflydelse på behovet for underholdshjælp, men den vil kunne få indflydelse på, i hvilket omfang der er behov for at yde hjælp til rimeligt begrundede enkeltudgifter efter bistandslovsforslaget § 40. Om omfanget af denne regel henvises til besvarelsen af spørgsmål 40.

Spørgsmål 41:

Ad § 37 spørges, om man ved hjælp til betaling af husleje, herunder til værnepligtige, almindeligvis fastsætter hjælpens størrelse som en procentdel af huslejen eller baserer den på beløbsstørrelser? Endvidere spørges, om ydelse af hjælp efter forsorgsloven koordineres med boligsikringsordningen, ved at førstnævnte hjælp er subsidiær?

Svar:

Hjælp til betaling af husleje ydes almindeligvis med et beløb svarende til, hvad ansøgeren selv skal betale. Er pågældende berettiget til boligsikring, vil hjælpen derfor komme til at svare til den faktiske leje med fradrag af boligsikringen.

Spørgsmål 41 a:

Den i spørgsmål 41 omhandlede problematik bedes tillige besvaret for så vidt angår hjælp til personer, som er i besiddelse af en ejerbolig. Endvidere bedes tilbagebetalingsspørgsmålet i forbindelse med hjælp til boligudgift særligt kommenteret, ligesom det bedes oplyst, hvorvidt man har overvejelser om, at der kun bør ydes hjælp til dækning af boligudgift indtil et vist månedligt maksimum.

Endvidere bedes der med baggrund i Arne Christiansens spørgsmål til indenrigsministeren den 28. februar (fortrykket spalte 4048) redegjort for, hvorledes socialudvalget i almindelighed søger sagerne oplyst ved andragender om hjælp til boligudgift under aftjening af værnepligt.

Svar:

Hjælp til boligudgifter, f. eks. til værnepligtige, ydes ikke alene til egentlig husleje, men også til udgifter ved eget hus, først og fremmest til renter af lån. I almindelighed er man tilbageholdende med at yde hjælp til afdrag på lån ud fra den betragtning, at der er tale om en formueforøgelse. For så vidt angår almindelige offentlige lån gælder imidlertid normalt, at afdragene vil være små i forhold til renterne af lånet, og hjælp har i praksis været ydet til den samlede terminsydelse, når denne har ligget inden for, hvad familien med rimelighed kunne have betalt, hvis ansøgeren ikke var blevet indkaldt.

Den gældende regel i forsorgslovens § 62, hvorefter det sociale udvalg kan betinge sig tilbagebetaling, når der på ansøgningstidspunktet foreligger forhold, der viser, at pågældende i løbet af kortere tid vil være i stand til at tilbagebetale hjælpen, gælder kun for „hjælp ved trang i almindelighed“ efter forsorgslovens § 46, dvs. hjælp, der i sin helhed skal holdes inden for folkepensionsbeløbet. Tilbagebetalingsreglen kan således ikke bringes i anvendelse, når der som led i hjælp til værnepligtige eller i andre former for „udvidet hjælp“ ydes hjælp til boligudgifter med det faktiske beløb.

Det har ikke været overvejet at sætte et vist månedligt maksimum for hjælpen til boligudgift. Det er hovedprincippet bag bestemmelserne i forsorgsloven om „udvidet hjælp“, at familiens hidtidige levevilkår skal opretholdes inden for rimelige grænser. Dette formål kan kun opfyldes, hvis der til boligudgiften kan ydes det beløb, som i hvert enkelt tilfælde findes rimeligt for familien under hensyn til de hidtidige indtjeningsmuligheder og familiens forhold i øvrigt.

Sagerne om hjælp til værnepligtige skaffes oplyst ved, at ansøgeren udfylder et særligt skema, hvori han nøje skal gøre rede for — og om nødvendigt dokumentere — sine faste udgifter, herunder til bolig.

Spørgsmål 41 b:

Foreligger der oplysninger, på grundlag af hvilke det kan bedømmes, om indgåelse af ægteskab umiddelbart forud for aftjening af værnepligt er i stigning?

Svar:

Oplysninger om tendensen med hensyn til indgåelse af ægteskab umiddelbart forud for aftjening af værnepligt foreligger ikke.

Spørgsmålet er imidlertid heller ikke afgørende for adgangen til hjælp til værnepligtige efter forsorgslovens § 54.

Et ægteskab, der er indgået umiddelbart forud for indkaldelsen, giver ikke hustruen adgang til underholdshjælp, medmindre hun af særlige grunde — navnlig barsels-hvile eller sygdom — er afskåret fra at tage arbejde. Under sådanne særlige omstændigheder ville der på den anden side kunne ydes hjælp, selv om parterne ikke var gift, hvis det drejede sig om et langvarigt samlivsforhold, og den værnepligtige forud for indkaldelsen havde ydet bidrag til den pågældendes forsørgelse.

Et ægteskab indgået umiddelbart forud for aftjening af værnepligt giver heller ikke grundlag for hjælp til husleje, udgifter vedrørende indbo m. v., medmindre der har foreligget særlige grunde til ægteskabets indgåelse på dette tidspunkt, først og fremmest, at der ventes et barn.

Spørgsmål 42:

Udvalget udbeder sig et referat af de oplysninger, der forelå for socialreformkommissionen vedrørende Frederiksberg kommunes praksis og erfaringer med hensyn til hjælp til faktisk samlevende. Er socialministeriet i stand til at meddele oplysninger om andre kommuners praksis og erfaringer?

Svar:

I referat af socialreformkommissionens plenarmøde den 17. maj 1972 findes gengivet følgende fra en drøftelse vedrørende hjælp til personer, der samlever som ægtefæller uden at være gift:

„Rudy Schrøder oplyste, at man i Frederiksberg kommune behandler disse sidstnævnte personer lige med gifte personer, i hvert fald hvis de har fælles-børn, der forserges i hjemmet“.

Socialministeriet har anmodet Frederiksberg kommunalbestyrelse om eventuelle supplerende bemærkninger til disse oplysninger. Kommunalbestyrelsen har uddybet de oplysninger, der blev givet under mødet i socialreformkommissionen, idet kommunal-

bestyrelsen har oplyst, at kommunen på grundlag af det almindelige trangskriterium i lov om offentlig forsorg hidtil har behandlet personer, der samlever som ægtefæller uden at være gift, som ægtefæller. Det har dog været en forudsætning herfor, at det i de enkelte tilfælde kunne konstateres, at parterne havde fælles udgifter og accepterede at leve sammen som mand og kone. På tilsvarende måde har kommunen behandlet forhold, hvor 2 personer lever sammen og har fællesbarn. Endelig har kommunalbestyrelsen oplyst, at i situationer, hvor den ikke-forsorgssøgendes personindtægt skønnes at være ringe for eksempel på grund af arbejdsløshed eller sygdom, udbetales der sædvanligvis ansøgeren halvdelen af det i henhold til de vejledende regler fastsatte beløb til ægtepar.

I tilknytning hertil bemærkes, at socialministeriets praksis, der har fundet udtryk i afgørelse af en række ankesager i de seneste år, hviler på forsorgslovens regler om forsørgelsespligt, dvs. at gifte personer har sådan pligt, hvorfor der skal tages hensyn til den anden ægtefælles indtægter. Samlevende ugifte personer har ikke forsørgelsespligt overfor hinanden, men der tages ved bedømmelsen af den ene persons trang hensyn til den økonomiske fordel, vedkommende har af samlivet med den anden part.

Spørgsmål 43:

Kan bestemmelserne i § 37, stk. 2, sidste pkt., og § 38, 1. pkt., anvendes analogt på faste samlivsforhold?

Svar:

Spørgsmålet må besvares benægtende. I den sociale lovgivning må „en ægtefælle“ fortolkes som en ægtefælle efter reglerne i den familieretlige lovgivning.

Spørgsmål 43 a:

Giver den bebudede ændring af børnetilskudsloven, hvorved man strammer bestemmelserne for de papirløse ægteskaber, anledning til at overveje, om de til grund herfor liggende synspunkter også bør komme til udtryk i bistandslovforslaget?

Svar:

Den omtalte ændring af børnetilskudsloven — som afløses af et forslag om fuld-

stændig afskaffelse af de forhøjede børnetilskud til enlige forsørgere og forældre, der begge er pensionister — giver ikke anledning til overvejelser om lignende ændringer i bistandslovforslaget. Dette må ses i sammenhæng med, at bistandslovforslaget ikke giver hjemmel for udbetaling af de faste ydelser, der ensidigt beror på ansøgerens formelle ægteskabelige stilling. Ved den individuelle bedømmelse, der skal anlægges efter bestemmelserne i lovforslaget, må der altid tages hensyn til de faktiske forhold, herunder til et „papirløst ægtepars“ fordel ved fælles husførelse.

Spørgsmål 44:

Kan der gives en redegørelse for, hvor hurtigt man efter gældende praksis kræver, at en hidtil hjemmegående hustru skal tage arbejde uden for hjemmet i en trangssituation? I hvor høj grad tages der ved afgørelsen hensyn til, om der er børn i hjemmet?

Svar:

Socialministeriet har bedt om en udtalelse om spørgsmålet fra Københavns, Odense, Århus og Ålborg kommuner.

Københavns magistrats 3. afdeling har oplyst, at der ikke i kommunen stilles krav om, at en hidtil hjemnearbejdende hustru i en trangssituation skal tage arbejde uden for hjemmet. Kun i ganske særlige tilfælde, hvor der er tale om en ung eller yngre barnløs hustru, og trangssituationen er af længere varighed vil dette spørgsmål blive taget op.

Odense magistrats 3. afdeling har oplyst, at kommunen ikke kender tilfælde, hvor der er stillet krav om, at en hidtil hjemmegående hustru skulle tage arbejde uden for hjemmet i en trangssituation — i hvert fald ikke i de tilfælde, hvor trangssituationen skyldes reduktion i eller bortfald af ægtefælles indtægter. Først i forbindelse med en permanent trangssituation vil der blive gennemført en mere almindelig rådgivning og vejledning over for begge ægtefæller, men såfremt den hidtil hjemmegående hustru holder fast ved, at hun ikke ønsker arbejde uden for hjemmet, vil man normalt følge hende i dette ønske. Det sidste gælder særligt i de situationer, hvor der er børn i hjemmet.

Århus magistrats 3. afdeling har oplyst, at

kommunen ved bedømmelsen lægger vægt på forskellige momenter, således om transperioden skønnes at ville blive kortvarig, om hustruen har været længe borte fra arbejdsmarkedet, om hun har nogen uddannelse osv. Normalt opfordrer man ikke hustruen til at tage arbejde uden for hjemmet, men man prøver at bedømme den enkelte families situation samlet og vurdere — herunder under vidtgående hensyntagen til børnene — om en hustru bør påtage sig arbejde uden for hjemmet.

Omfanget af den økonomiske fordel ved en hustrus arbejde uden for hjemmet vil kunne indgå som et moment i bedømmelsen.

Endelig har *Ålborg kommunes sociale udvalg* oplyst, at kommunen anser det for en klar betingelse for at forlange arbejdsindsats af en hjemmegående hustru i en trangssituation, at der ikke er (mindreårige) børn i hjemmet, og at hun inden for en rimelig tid har været tilknyttet arbejdsmarkedet.

Det er socialministeriets indtryk, at tilsvarende praksis følges i landets øvrige kommuner.

Spørgsmål 45:

Kan § 6 ikke udgå af lovforslaget som værende uden selvstændig betydning under hensyn til indholdet af §§ 44 og 38?

Svar:

Reglen i lovforslagets § 6 om den enkeltes pligt til i forhold til det offentlige at forsørge sig selv og sin familie har betydning for følgende spørgsmål i forbindelse med en ansøgning om hjælp:

- 1) Hvilke personers indtægts- og arbejdsforhold man umiddelbart skal tage hensyn til ved transbedømmelsen.
- 2) Hvilke personers behov for forsørgelse man skal tage hensyn til ved udmålingen af hjælpen.
- 3) Hvem der eventuelt skal inddrages i betalingsspørgsmålet, når der ydes bistand til et familiemedlem.

Da reglerne i forslagets §§ 38 og 44 alene beskæftiger sig med ansøgerens og ægtefællens arbejdsmuligheder, dvs. en del af det problem, der er beskrevet ovenfor under nr. 1, er der brug for reglen i § 6 med henblik på vurderingen af de øvrige omtalte spørgsmål.

Spørgsmål 46:

Under henvisning til 3. afsnit i bemærkningerne til § 38, hvori det hedder „herudover nævnes den situation“ spørges, om man på dette punkt er gået videre end socialreformkommissionen.

Svar:

I socialreformkommissionens 2. betænkning, s. 40, er det om den forbigående hjælp anført, at denne hjælp bør ydes til „personer, der har utilstrækkelige indkomstmuligheder, men som må antages inden for en vis kortere tid enten automatisk eller ved forskellige foranstaltninger at ville blive i stand til på ny at klare sig selv“. Man sonder ikke i betænkningen mellem forskellige årsager til, at indtjeningsmulighederne er utilstrækkelige, men den sociale forvaltning skal finde det dokumenteret, at dette er tilfældet. Som et typisk eksempel på en sådan dokumentation nævnes i betænkningen erklæring fra en læge eller fra arbejdsformidlingen.

Når der i lovforslaget som eksempel på dokumentation af utilstrækkelige indtjeningsmuligheder er nævnt erklæring fra en læge om, at en fortsættelse af det hidtidige arbejde vil medføre risiko for forringelse af pågældendes helbred, er der således kun tale om en uddybning af kommissionens forslag og ikke om en udvidelse af området for den forbigående hjælp.

Spørgsmål 47:

Ved lovforslaget udgår revalideringsindikationen, der efter gældende bestemmelser automatisk giver ret til visse ydelser. Kan dette anses for hensigtsmæssigt?

Svar:

Lovforslagets § 42 giver hjemmel for hjælp til uddannelse og erhvervs-mæssig optræning eller omskoling i det omfang, der ikke kan ydes hjælp hertil efter de almindelige regler for uddannelsesstøtte. Hjælpen ydes, når det må anses for påkrævet af hensyn til en persons mulighed for fremtidig at kunne klare sig selv og sørge for sin familie.

Endvidere giver § 37 hjemmel for hjælp til underhold, bl. a. når der foreligger svigtende arbejdsmuligheder.

Man må derfor sige, at revalideringsindikationen på samme måde som efter de gæl-

dende regler kan optræde som udløsende faktor for såvel hjælp til selve uddannelsen som til pågældendes og familiens underhold under uddannelsen.

Som anført i besvarelsen af spørgsmål 4 kan bestemmelserne i revalideringsloven ikke siges at bygge på et retsprincip. Tildeling af ydelser forudsætter — som efter den øvrige lovgivning, der foreslås afløst af bistandsloven — en skønsmæssig vurdering i det enkelte tilfælde, og man kan således ikke sige, at der automatisk indtræder ret til visse ydelser.

Spørgsmål 47 a:

Under henvisning til svaret på spørgsmål 47, jfr: svaret på spørgsmål 53, udbedes *et notat om revalideringslovens anvendelse i uddannelsessituationen*. Af notatet må så vidt muligt fremgå:

Størrelsen af ydelserne, herunder til personlige fornødenheder, med angivelse af, hvorledes disse ydelser størrelsesmæssigt forholder sig dels til de ydelser, de efter lov-

forslaget skal afløses af, dels til udvidet hjælp efter forsorgsloven.

Om revalideringens *lommepenge* eventuelt forekommer for høje i visse situationer, eksempelvis ved højskole- eller efterskoleophold, ved sammenligning med de øvrige elevers niveau?

Til hvilke grupper revalideringshjælpen ydes med en vurdering af, i hvilket omfang der er tale om en *ensartet praksis* for landet som helhed, og i hvilket omfang praksis kan siges at være for *lempelig*. Der tænkes her ved på hjælp til handicappede unge, som alligevel — ved forældrenes hjælp — ville have en efter deres evner passende uddannelse, og på hjælp i separations- eller skilsmissetilfælde, hvor uddannelsens finansiering burde have været led i separations- eller skilsmissevilkårene.

Svar:

Der henvises til vedhæftede notat om revalideringslovens anvendelse i uddannelsessituationer.

Notat om revalideringslovens anvendelse i uddannelsessituationen.

I. Ydelseernes almindelige niveau.

a. Økonomisk hjælp til uddannelse i henhold til revalideringsloven ydes til revalidenden selv efter §§ 5 og 6, afhængigt af, om uddannelsen foregår på en efter loven godkendt institution eller på en anden måde. Herudover kan ydes supplerende hjælp efter lovens § 7, dels til revalidendens egne fornødenheder, dels til opfyldelse af forsørgelsespligter over for ægtefælle og børn.

Hjælp efter § 6 ydes i en række tilfælde efter faste takster, der er fastsat cirkulæremæssigt (socialministeriets cirkulære af 22. maj 1967 vedrørende lov om revalidering; regulering af ydelserne sker halvårsvis i cirkulæreskrivelser, som udsendes af socialstyrelsen). Taksterne varierer efter, om modtageren er over eller under 18 år, og om han/hun selv skal sørge for kost og logi eller modtager denne i hjemmet eller på uddannelsesstedet.

Skal man sammenligne niveauet for ydelserne efter revalideringsloven med niveauet for udvidet hjælp efter gældende forsorgslov, vil det være rimeligt at tage udgangspunkt i den hjælp, som kan ydes til en person over 18 år, der selv sørger for kost og logi.

I et sådant tilfælde vil der ifølge revalideringscirkulæret kunne ydes følgende hjælp i henhold til revalideringslovens § 6:

Til underhold, personlige fornødenheder og beklædning ydes et beløb svarende til folkepensionens grundbeløb (pr. 1. april 1973: 883 kr. månedlig). Herudover ydes dækning af rimelige udgifter til husleje eller logi samt af udgifter til kontingent til arbejdsløshedskasse og faglig organisation. Endvidere ydes der i henhold til § 6 dækning af særlige med revalideringen forbundne udgifter, herunder rejseudgifter, kursusafgifter og udgifter til bøger og materialer.

Der ydes herudover hjælp til betaling af skatten af hjælpen.

(Til lærlinge og andre, som gennemgår en oplæring, ydes i stedet for den omtalte hjælp, et *supplement til arbejdsløn* op til vedkommende fags minimalløn; her ydes der ikke hjælp til betaling af skat).

b. Hvis revalidenden herudover har *særlige udgifter*, som ikke kan dækkes gennem ydelser efter § 6, f. eks. gældsforpligtelser, udgifter til opmagasinerung af møbler m. v., kan der af det sociale udvalg ydes hjælp her til i henhold til § 7.

Det samme gælder, hvis revalidenden har *forsørgerpligter* over for ægtefælle og børn.

Denne hjælp er transbestemt og svarer til den udvidede hjælp, der kan ydes efter forsorgslovens § 53.

Der ydes hjælp til betaling af skat af § 7-hjælp.

c. Både for ydelser efter § 6 og § 7 gælder, at der efter nærmere fastsatte regler foretages *fradrag for andre indtægter*, såvel andre offentlige ydelser som arbejdsindtægter.

d. Uddannelseshjælpen efter § 6 ydes som hovedregel som tilskud. Hvor der er tale om højere uddannelse på offentligt anerkendte læreanstalter og fagskoler, ydes hjælpen dog delvis som lån. For udmålingen af hjælpen som lån, henholdsvis tilskud, gælder følgende regler:

Som tilskud ydes: Dækning af merudgifter ved uddannelsen, der er forårsaget af revalidendens *handicap*, hjælp til uddannelse, der tjener som *forberedelse* til den egentlige uddannelse, og hjælp det første år under den egentlige *uddannelse*.

I tiden efter det første år ydes halvdelen af hjælpen som lån, halvdelen som tilskud. Der kan dog med revalideringsnævnets godkendelse dispenseres fra disse bestemmelser. Dette sker kun i få tilfælde.

e. Ydelserne, som udbetales under uddannelse på institutioner, godkendt efter revalideringslovens § 5, svarer stort set til, hvad der udbetales efter §§ 6 og 7.

II. Særligt om lommepenge.

Til revalidender, som under uddannelse får kost og logi på uddannelsesstedet, udbetales til personlige fornødheder og beklædning følgende beløb pr. 1. april 1973: Revalidender over 18 år: 244 kr. pr. måned Revalidender under 18 år: 195 kr. pr. måned

Med hensyn til spørgsmålet om, hvorledes disse lommepenge forholder sig til lommepenge, der udbetales til andre elever på f. eks. høj- og efterskoler, bemærkes, at børne- og ungdomsværnene kan yde lommepenge til sådanne elever, når deres skoleophold er formidlet af værnene.

Som vejledning for størrelsen heraf er der ver for børne- og ungdomsværnene henvist til reglerne for rådighedsbeløb for unge over 16 år, der som skolesøgende har ophold på børne- og ungdomshjemmene. Vejledende regler herom er givet senest i socialstyrelsens cirkulæreskrivelse nr. 105 af 30. marts 1973 om udbetaling af lommepenge, arbejdsvederlag, feriepenge m. v. samt om takster for gaver til elever i børne- og ungdomshjem. Efter disse regler, der også anvendes, når eleverne har ophold på høj- og efterskoler, ydes der til unge over 16 år rådighedsbeløb til lommepenge, beklædning, toiletartikler m. v. samt transportudgifter efter reglerne for udearbejdende lærlinge. Disse regler er fastsat således, at den overenskomstmæssige løn eller den løn, der på anden måde er fastsat ved kontrakt eller mundtlig aftale med arbejdsgiveren med fradrag af et rådighedsbeløb på 103 kr. 75 øre ugentlig, indbetales til dækning af kost, logi og vask. Rådighedsbeløbet, der forøges med halvdelen af de årlige stigninger i lønnen, er beregnet fordelt med 34 kr. 65 øre til beklædning, 29 kr. 65 øre til toiletsager m. v. samt til afholdelse af rimelige, lokale transportudgifter, medens restbeløbet er elevens lommepenge.

Socialstyrelsen overvejer for tiden spørgsmålet om en ændring af reglerne med henblik på en koordinering af lommepengebeløbene til bl. a. revalidender og unge under forsg.

I lov om folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler (lov nr. 259 af 4. juni 1970) er der ikke fastsat regler om udbetaling af lommepenge, den normale statsstøtte udbetales efter lovens § 13 som et beløb til nedbringelse af elevbetalingen (altså betalingen for kost, logi, undervisning m. v.). Der kan dog efter lovens § 16 af vedkommende kommune ydes støtte til elever på de nævnte skoler. Det er af undervisningsministeriet oplyst, at kommunernes praksis på dette punkt er varierende, men at den kommunale støtte som regel alene ydes til yderligere nedbringelse af elevbetalingen.

III. Praksis ved ydelse af revalideringshjælp.

Den foreliggende statistik om revalideringens virksomhed indeholder ikke oplysning om klienternes fordeling efter diagnose(r).

Aldersmæssigt fordeles de i 1971-72 nytillkomne sager sig således i procent (absolut tal: ca. 19.800):

0-14 år	5,7
15-17 -	8,4
18-19 -	6,9
20-29 -	27,4
30-39 -	17,3
40-49 -	18,0
50-59 -	14,5
60-64 -	1,4
65 år og derover	0,3

Den procentvise fordeling af bevilling og revalideringshjælp i 1971-72 — i alt ca. 10.100 bevillinger — fordeles sig procentvis således efter bevillingernes art:

Videregående skolegang (fortsat skolegang ud over den skolepligtige alder)	21
Anden erhvervsforberedende skolegang (adgangskurser til videregående uddannelser, samt real-, HF- og studenterkurser)	13
Efterskole, højskole	12
Erhvervspraktik	6
Lærlingeuddannelse ¹⁾	6
Anden praktisk optræning eller tillæring ²⁾	10

¹⁾ Omfatter 206 tilfælde, hvor der ydes supplement til lærlingelønnen, samt 356 tilfælde, hvor der udbetales standardydelse med fradrag for lærlingelønnen.

²⁾ Omfatter 529 tilfælde med supplement til en arbejdsløn og 505 med standardydelse med fradrag for arbejdsdusører.

Arbejdsforhold ved offentlige kontorer og institutioner.....	2
Kurser indtil 1 års varighed (kontorkurser, kurser ved specialarbejderskoler, teknologiske institutter og lignende).....	17
Videregående uddannelse (socialrådgiver, folkeskolelærer, teknikumingenør).....	10
Uddannelse ved højere læreanstalter ..	4
	<hr/>
	100

Med hensyn til *en vurdering af, i hvilket omfang der er tale om en ensartet praksis for landet som helhed*, henvises til, at revalideringscentre er bemyndiget til at træffe afgørelser i disse sager ud fra det i loven og cirkulæret anførte grundlag. Det er ikke muligt ved valg af revalideringsforanstaltning at fastlægge en helt ensartet praksis. Dette beror bl. a. på, at de lokale forhold med hensyn til uddannelsessteder og lærepladser samt senere placeringsmuligheder kan være forskellige fra center til center. Revalideringsnævnet bidrager imidlertid som ankeinstans og ved at træffe afgørelser i de af centrene forelagte tvivlsager til at gøre praksis ensartet, bl. a. ved at informere samtlige centre om de trufne afgørelser og principielle udtalelser.

Angående spørgsmålet om, *hvorvidt den gældende praksis er for lempelig for visse unge*, bemærkes, at der nu ydes hjælp bl. a. under skoleuddannelse til erhvervshæmmede unge, som er over den undervisningspligtige alder. For unge under 18 år med ophold i forældrehjemmet udgør denne hjælp et beløb, som svarer til summen af en faders og en moders normalbidrag.

Efter § 42, stk. 1, i forslaget til lov om social bistand vil der ved udmålingen af hjælp til sådanne unge kunne tages hensyn til forældrenes evne til selv at bекoste uddannelsen, men i vurderingen må det også indgå, om der er tale om en uddannelse, som forældrene under alle omstændigheder ville lade barnet få, uanset dets handicap.

Det vil efter den nævnte bestemmelse til-

lige være muligt, at der ved hjælpens udmåling tages hensyn til privatretlige bidrag fra den ene af forældrene i separations- og skilsmissetilfælde, dette gælder såvel inden som efter barnets fyldte 18. år.

Endelig muliggør bestemmelsen, at der tages hensyn til den erhvervshæmmedes egne indtægter, f. eks. formueafkast.

IV. Forholdet mellem ydelsesniveauet efter revalideringsloven og efter bistandslovsforslaget.

Med hensyn til det størrelsesmæssige forhold mellem revalideringslovens ydelser i uddannelsessituationen og de tilsvarende ydelser efter bistandslovsforslaget skal man henvide til, at der i forslaget § 37, jfr. §§ 40 og 42, er fornøden hjemmel til i en revalideringssituation at yde hjælp i et omfang, som samlet svarer til det nugældende.

Dette gælder såvel underholdshjælp efter § 37 og hjælp til rimeligt begrundede enkeltudgifter efter § 40 til revaliderenden og hans familie som hjælp til dækning af udgifterne ved uddannelsen og merudgifter som følge af den uddannelsessøgendes sygdom eller handicap efter § 42, stk. 1.

Hjælpen efter § 37 skal — som det fremgår af svaret på spørgsmål 36 — udmåles efter de retningslinier, der efter gældende lovgivning følges ved udmåling af „*udvidet hjælp*“ efter forsorgslovens kapitel VII og dermed beslægtede bestemmelser, herunder *hjælp efter revalideringslovens § 7*.

Ved udmålingen af hjælp til uddannelsen m. v. i henhold til § 42, stk. 1, gælder det dog, at ansøgeren kun skal have hjælp *i det omfang*, der ikke kan ydes ham hjælp efter Statens Uddannelsesstøtte eller andre almindelige regler uden for den sociale lovgivning. Anvendelse af faste ydelser, således som det efter den gældende ordning af administrative grunde hidtil er fundet praktisk, er således ikke hensigtsmæssig, navnlig ikke, når det drejer sig om supplerende hjælp. Afgørelsen om hjælpens størrelse træffes af de sociale udvalg på grundlag af en vurdering af behovet i det enkelte tilfælde efter vejledende retningslinier, som vil blive fastsat af socialministeriet.

Spørgsmål 48:

Udvalget udbeder sig til supplerings af det i bemærkningerne anførte en fortolkning af § 43, stk. 1, for så vidt angår ordene „får rådighed over et beløb af samme størrelse som folkepensionen . . .“. Skal dette forstås således, at det *disponible* beløb skal være af samme størrelse som for folkepensionister?

Svar:

Efter forslaget skal niveauet for den varige hjælp — ligesom for hjælpen efter forsorgslovens § 46 — normalt svare til folkepensionens grundbeløb + pensionstillæg. Ved valget af ordene „får rådighed over et beløb af samme størrelse som folkepensionen“ er der taget hensyn til,

- 1) at ansøgerens indtægter fradrages fuldt ud ved udmåling af hjælpen,
- 2) at en del af pensionstillægget tilbageholdes som A-skat af pensionen, således at et pensionistægtepar kun får *udbetalt* $\frac{1}{3}$, en enlig pensionist $\frac{2}{3}$ af tillægget. Da det *netto*beløb, modtageren af hjælp efter § 43 skal have udbetalt, højst skal svare til *nettopensions*beløbet, skal der ved hjælpens udmåling alene tages hensyn til den del af pensionstillægget, der ikke går til betaling af skat.

Man kan således sige, at det *disponible* beløb (herunder en eventuel indtægt) skal svare til nettofolkepensionen. Såfremt de gældende regler for skat af sociale ydelser opretholdes, skal der ud over det beløb, der *udbetales* som hjælp efter § 43, *konteres* et beløb svarende til skatten af den samlede hjælp, der afregnes mellem det sociale udvalg og kildeskattedirektoratet.

Spørgsmål 49:

Udvalget udbeder sig en fortolkning af det i § 43, stk. 2, anvendte udtryk „rimeligt begrundede enkeltudgifter“.

Svar:

I socialreformkommissionens 2. betænkning er om spørgsmålet om eventuelle grænser for størrelsen af den varige hjælp anført følgende: „Hvis niveauet i almindelighed sættes ligesom i forsorgslovens § 46 i dag, d. v. s. at beløbet ikke kan overstige folkepensionens grundbeløb med de sædvanlige tillæg, må det dog forudsættes, at der opret-

holdes en adgang til i visse enkeltstående situationer at give et noget højere beløb.

Man vil i sådanne situationer kunne anvende principperne for ydelse af forbigående tillægshjælp (personlige tillæg) til folkepensionister“.

Man har i lovforslaget fulgt kommissionens forslag gennem reglerne i § 43, stk. 2, om hjælp til dækning af „rimeligt begrundede enkeltudgifter“. Som eksempler kan nævnes anskaffelse af nødvendigt bohøve, udgifter til reparation af bolig og indbo m. v. Det drejer sig om udgifter, der efter de gældende regler normalt afholdes af det rådighedsbeløb, der omhandles i forsorgslovens § 46, stk. 2.

Spørgsmål 49 a:

Det bedes angivet i kroner, hvor stort beløb den varige hjælp typisk vil andrage. Det bedes endvidere oplyst, hvorvidt der overvejes fastsat absolutte grænser for størrelsen af det beløb, der kan ydes den enkelte person i anledning af „rimeligt begrundede enkeltudgifter“.

Svar:

Efter lovforslagets § 43 kan der til personer med vedvarende behov for hjælp ydes en sådan hjælp, at pågældende får rådighed over et beløb af samme størrelse som folkepensionen til en pensionist uden andre indtægter med tillæg for hvert barn, svarende til det særlige børnetilskud. Da den samlede folkepension med pensionstillæg til et ægtepar udgør 1.698 kr. månedlig, vil henholdsvis ægtepar og enlige, der søger varig hjælp, maksimalt kunne opnå tilsvarende beløb. Herudover kan der ydes 212 kr. månedlig pr. barn. Indtægter hos ansøgeren fradrages fuldt ud i de angivne maksimumsbeløb. I øvrigt er disse beløb bruttobeløb, hvoraf der skal betales A skat.

Det er ikke hensigten, at der skal sættes absolutte grænser for størrelsen af den yderligere hjælp til rimeligt begrundede enkeltudgifter efter forslaget § 43, stk. 2. Hjælp må ydes med det beløb, der faktisk er brug for efter en individuel bedømmelse i hver enkelt sag.

Spørgsmål 50:

Til brug for socialreformkommissionen forelæ oplysninger om antallet af unge

mænd, der oppebar hjælp i henhold til forsorsloven. Kan disse oplysninger suppleres med henblik på en bedømmelse af udviklingen, eventuelt således, at der skelnes mellem hjælp af henholdsvis over og under 3 måneders varighed? Hvori må man efter socialministerens opfattelse søge årsagen til, at et relativt højt antal unge modtager forsorghjælp, og på hvilken måde kan man efter ministerens opfattelse formindske behovet herfor?

Svar:

Til brug ved besvarelse af 1. del af spørgsmålet skal det oplyses, at den talmæssige opstilling, der findes i socialreformkommissionens 2. betænkning, side 166, vedrører året 1970-71, samt at der endnu ikke på nuværende tidspunkt foreligger et tilsvarende materiale for året 1971-72.

Den i betænkningen aftrykte tabel indeholder hele det materiale, der fra kommunerne er indsamlet på det pågældende område, således at det ikke for tiden vil være muligt at foretage de i spørgsmålet nævnte opdelinger.

Det skal tilføjes, at der for året 1973-74 er planlagt en udbygning af det indsamlede talmateriale.

Socialministeriet har i sommeren 1972 foretaget et rundspørge til landets kommuner om årsagen til den betydelige stigning i udgifterne til almindelig offentlig hjælp efter forsorsloven.

Som årsag til det store antal unge, der modtager hjælp, anfører adskillige kommuner, at der er ret stor arbejdsløshed blandt de unge, hvoraf en forholdsvis stor del ikke er arbejdsløshedsforsikret. Det nævnes, at der specielt er problemer med en gruppe ret psykisk svage unge mænd, der har vanskeligt ved at få anvist normalt arbejde. Adskillige er udgået af børne- og ungdomsforsorg, og nogle er kriminelle eller/og brugere af euforiserende stoffer. Endelig er det anført, at de unge har en ændret holdning til offentlig hjælp og til erhvervslivet, hvilket bevirker, at de ophører med et arbejde, fordi det ikke tilfredsstiller deres ønsker og behov.

Efter socialministeriets opfattelse må denne udvikling søges modvirket gennem et intensiveret samarbejde mellem socialvæse-

net, erhvervsvejledningen, arbejdsformidlingen og revalideringsmyndighederne.

Efter lovforslaget vil dette samarbejde blive administrativt lettere at gennemføre, idet såvel ydelse af kontant hjælp som iværksættelse af revalidering henlægges til de sociale udvalg. Det kan i denne forbindelse nævnes, at det ved forslaget § 41 pålægges de sociale udvalg at følge de tilfælde, hvor der ydes forbigående hjælp, idet udvalget senest 3 måneder efter hjælpens påbegyndelse skal tage stilling til, om der er grundlag for at yde andre former for bistand end økonomisk hjælp.

Spørgsmål 51:

Så vidt det er udvalget bekendt, har man i Odense, Århus og Ålborg søgt at løse problemet med de mange unge, der søger forsorghjælp. Kan der gives nærmere oplysninger om de herved gjorte erfaringer, eventuelt også fra andre byer, hvor man har arbejdet med problemet?

Svar:

Socialministeriet har bedt om en udtalelse om spørgsmålet fra Københavns, Odense, Århus og Ålborg kommuner.

Københavns magistrats 3. afdeling har oplyst, at kommunen er stærkt optaget af problemet omkring socialkontorenes unge klienter, hvis løsning i arbejdsmæssig henseende må kræve et nært samarbejde mellem socialkontorerne og arbejdsformidlingen. Muligheden for et udvidet samarbejde mellem socialkontorerne og arbejdsformidlingen med det sigte at opnå en effektivisering af arbejdsanvisningen overvejes for tiden, bl. a. i relation til forsøg på udvidet samarbejde i øvrigt med andre institutioner med sociale opgaver. Nogen løsning er ikke umiddelbart i sigte, men man er i København som i de byer, som man jævnlig har kontakt med, opmærksom på dette alvorlige problem og følger udviklingen meget nøje. Den hastigt skiftende lovgivning på pensions- og boligsikringsområdet, den nye sygesikringslov m. m. medfører imidlertid en så betydelig arbejdsbyrde for personalet, at man ikke hidtil har haft mulighed for en virkelig koncentreret indsats på dette område.

Odense magistrats 3. afdeling har sendt

vedlagte oversigt over revalideringsforanstaltninger over for unge, der søger hjælp efter forsorgslovens § 46 (se bilag side 6)*

Kommunen oplyser, at hvor der for ca. 2 år siden var 200-300 unge mænd mellem 18 og 25 år, som gennem længere tid havde modtaget offentlig hjælp, ligger tallet på nuværende tidspunkt fast omkring 25.

Den samarbejdende gruppe med repræsentanter fra arbejdsformidlingen, revalideringscentret og social- og sundhedsforvaltningen er i de seneste måneder gået i gang med et tilsvarende revalideringsprojekt for unge enlige mødre.

Århus magistrats 3. afdeling har oplyst, at kommunen har søgt at løse de unge forsorgsunderstøttedes problemer ved en bred indsats, hvis hovedelementer har bestået i følgende særlige foranstaltninger:

1. *Arbejdshold*, som er bygget på erfaringer, man i kommunen har indhøstet i behandling af unge tidligere stofmisbrugere.

Man har fået tilskud efter lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v., § 97 a, med i alt 132.000 kr., der er anvendt til aflønning af arbejdsledere og indkøb af værktøj etc. etc. De unges aflønning er klarert ved en forhøjet offentlig hjælp på max. 320 kr. ugentlig + skat. Hvert arbejdshold består af 5-6 klienter og en håndværksmæssigt uddannet medarbejder.

Arbejdsopgaverne har været udført inden for de rammer, som dels er anført i arbejdsministeriets bekendtgørelse af 29. juni 1971 om særlige foranstaltninger til beskæftigelse af arbejdsløse, dels er aftalt med repræsentanter for det lokale arbejdsmarked.

Man har hidtil haft gode erfaringer med denne foranstaltning.

2. *Erhvervsintroducerende kurser*, som i perioden 1. januar 1973 til dato i samarbejde med Specialarbejderskolen har været afholdt i socialforvaltningens regie og lokaler.

Der er hidtil påbegyndt 4 kurser med hver 7-8 klienter, og de har især henvendt sig til unge, som enten ikke behøvede en så langvarig afprøvning som arbejdshold eller som udslusning fra arbejdshold til erhvervslev.

Kursernes effekt kan endnu ikke vurderes, men ser ud til at blive meget positiv,

især som forberedende og afprøvende foranstaltning. Kurserne er etableret efter lov om erhvervs-mæssig uddannelse af specialarbejdere m. fl. og omskoling, § 16, og i al hovedsag finansieret af Specialarbejderskolen.

3. *„Lilleskolen“*, der er en afprøvende og forberedende skole, som især har været rettet mod unge, der som et led i deres resocialisering og/eller uddannelse skulle gennemgå egentlig skolegang. Denne skole erstatter ikke nogen eksisterende skole, men er helt og holdent et led, som er skudt ind for at hindre eller mindske antallet af skolefalter, som ellers var et stort problem blandt ungdomsrevalidender.

4. *Særlig arbejdsanvisning*, som har været drevet i nogen tid i et nært samarbejde med arbejdsformidlingen.

Ordningen har været praktiseret på den måde, at man i møde på forsorgskontorene sammen med arbejdsanvisningen har visiteret den del af forsorgsklientelet til anvisning, som skønnedes at være arbejdsduelig.

Denne ordning har fået øget værdi, efter at de forannævnte foranstaltninger er blevet iværksat, da mere usikre elementer har kunnet afprøves dér, inden de på arbejdsformidlingen fik anvist arbejde.

Arbejdshold, erhvervsintroducerende kurser og Lilleskolen er administrativt og pædagogisk knyttet til kommunens dagcenter for stofmisbrugere, hvilket bl. a. har indebåret den fordel, at stofmisbrugende unge ikke på noget tidspunkt har domineret eller ødelagt de igangværende foranstaltninger.

Disse foranstaltninger har været givet de unge forsorgsunderstøttede som tilbud, dog i en del tilfælde som alternativ til erhvervsarbejde. Foranstaltningerne har derfor i nogen grad været dobbeltvirkende og har på kort tid sammen med den gode beskæftigelsessituation reduceret antallet af ungdomsledige mænd til et acceptabelt niveau, mens de enlige mødres problem endnu kun er under overvejelse.

De beskrevne foranstaltninger, der i finansåret 1972-73 kommer til at omfatte ca. 180 unge, den direkte arbejdsanvisning undtaget, vedrører i al hovedsag kun de 18-25 åriges forhold, endskønt man i socialforvaltningen er af den opfattelse, at disse aldersgrænser undertiden er mere end kunstige.

*) Udeladt her.

Sammenfattende er det kommunens opfattelse, at man hidtil har haft mere end positive erfaringer med disse tværgående foranstaltninger, idet man i modsætning til de mere individuelle forløb har haft mulighed dels for at iagttage klienten i en arbejdende gruppe, dels og især for at vurdere hans forudsætninger for overhovedet at påtage sig et erhvervsarbejde eller for at påbegynde en uddannelse.

Socialforvaltningen har således hurtigere og mere realistisk kunnet arbejde sig frem til den gruppe, der har behov for en mere dybtgående revalidering eller i visse særlige tilfælde for tilkendelse af invalidepension.

Endelig har *Ålborg kommunes sociale udvalg* oplyst, at man i kommunen henviser unge, hvor en forsorgssag trækker ud, til en samtale med forvaltningens ungdomsrådgivning, der yder støtte af socialrådgivere og pædagoger til alle unge, og som i øvrigt har tæt samarbejde med forvaltningen. Det er klart indtrykket, at man kommer „tættere på“ de unge og deres problemer, og at man derfor har bedre forudsætninger for at hjælpe dem mere konstruktivt.

Man står i øvrigt over for — efter initiativ fra en af forvaltningens behandlergrupper m. fl. — at tage tæt kontakt med arbejdsformidlingschef og forstander for Specialarbejderskolen med henblik på en praktisk indsats for etablering af egnet kursus og/eller opskoling af unge.

Der har tidligere kørt forsøgsvis arbejde på dette område, men man har nu tanker om etablering af en mere systematisk virksomhed på hele dette område.

Spørgsmål 52:

Hvorledes kan efter ministerens mening sikres, at unge i alderen 16-18 år, der har meget dårlige skolekunds-kaber, bevarer kontakten til uddannelsessystemet? Hvilke uddannelsesforanstaltninger er der for den nævnte gruppe? Hvem betaler udgifterne, og hvorledes sikrer man, at de bliver udnyttet?

Svar:

Socialministeriet har bedt om en udtalelse om spørgsmålet fra undervisningsministeriet og arbejdsministeriet.

Undervisningsministeriet har oplyst, at den udvidelse af undervisningspligten fra 7 til 9 år, der er gennemført ved lov nr. 121 af

17. april 1972, således at det 8. skoleår er obligatorisk i skoleåret 1972-73, og det 9. skoleår bliver obligatorisk fra skoleåret 1973-74, har til formål at sikre, at alle unge får en grundlæggende almen uddannelse af mindst 9 års varighed. Der blev knyttet visse snævre dispensations- og fritagelsesmuligheder til udvidelsen, og disse muligheder er i 1972-73 blevet udnyttet af ca. 200 elever. Først i løbet af efteråret 1973 vil det kunne gøres op, hvor mange elever der har opnået dispensation fra det 9. skoleår alene.

For de 16—18-årige (10.-12. skoleår) er deltagelse i fortsat skolegang og uddannelse principielt frivillig indtil videre. Der består en række tilbud, hvoraf de følgende er „åbne“ i den forstand, at der ikke kræves særlige skolekunds-kaber eller opfyldelse af andre adgangsbetingelser:

- 1) folkeskolens 10. klasse
- 2) de traditionelle lærlinguddannelser
- 3) de nye erhvervsfaglige grunduddannelser, der er under opbygning på forsøgsbasis efter lov nr. 291 af 7. juni 1972
- 4) efterskoler og ungdomskostskoler samt landbrugsskoler og husholdningsskoler
- 5) deltidsundervisning i den kommunale ungdomsskole for 14—18-årige.

Der findes ikke særlige uddannelsesforanstaltninger for unge med „meget dårlige skolekunds-kaber“ bortset fra den specialundervisning for handicappede, herunder svagtbegavede, der findes inden for folkeskolen og ungdomsskolen, og som planlægges etableret inden for de erhvervsfaglige grunduddannelser.

Regeringen påtænker, som det er bebudet i åbningstalen, at fremsætte forslag til en folketingsbeslutning om en 12-årig skole- og erhvervsuddannelse for alle. Et forslag hertil er under udarbejdelse i undervisningsministeriet, og det vil formentlig være hensigtsmæssigt i denne forbindelse at drøfte også de særlige problemer, der vedrører den gruppe af unge, hvis udbytte af undervisningen i den 9-årige grundskole har været relativt beskedent, eller som af andre grunde ikke er motiveret for at fortsætte deres uddannelse.

Arbejdsministeriet har oplyst, at aldersgrænsen for alle arbejdsministeriets uddannelser normalt er 18 år. Baggrunden for dette er ønsket om, at de unge fortrinsvis følger ungdomsuddannelserne, herunder

specielt de faglige grunduddannelser, medens specialarbejderuddannelsen bevares som en voksenuddannelse.

Arbejdsministeriets uddannelsessystem åbner dog følgende muligheder for de 16—18-årige:

1. Generelle dispensationer for 18-års grænsen:

En række undervisningsplaner er godkendt af uddannelsesrådet med en aldersgrænse på 16 eller 17 år. Det drejer sig ikke mindst om kurser, der primært henvender sig til unge kvinder.

2. Individuelle dispensationer for 18-års grænsen:

Der gives individuelle dispensationer i den udstrækning de personlige og erhvervsmæssige forhold berettiger det.

3. Specialklasselever:

- a. I henhold til kap. III i lov om uddannelse af specialarbejdere m. m. foranstattes særlige erhvervsorienterende kurser for unge mellem 18 og 25 år. Der er for et par år siden indledt et samarbejde med undervisningsministeriet, hvorefter det samme kursus tilbydes 16—17-årige på specialarbejderskolerne, men i undervisningsministeriets regie.

- b. I 1972 blev samarbejdet med undervisningsministeriet på dette område styrket gennem nedsættelsen af et særligt kontaktudvalg. Der er herved planlagt gennemført særlige kursusaktiviteter for specialklasselever omfattende normale specialarbejderkurser forlænget og suppleret efter denne særlige elevgruppes behov. Enkelte arrangementer af denne art har allerede været gennemført.

4. Erhvervsorientering:

Uden specifikt uddannelsesmæssigt sigte afholdes for den pågældende aldersgruppe på en del specialarbejderskoler forskellige arrangementer af erhvervsorienterende karakter.

Socialministeriet kan henholde sig hertil.

Spørgsmål 53:

Ad § 42 spørges, om det ikke må anses for betænkeligt, at unge, som hidtil har kunnet få revalideringshjælp i en uddannelsessituation, fremtidig i betydeligt omfang vil være afskåret herfra.

Svar:

Offentlig støtte i forbindelse med uddannelse af personer, der omfattes af den gældende revalideringslov (erhvervshæmmede), er hidtil efter en praksis, der er aftalt mellem socialministeriet og undervisningsministeriet, ydet inden for rammerne af revalideringsloven, men ikke gennem Statens Uddannelsesstøtte.

Denne praksis er omtalt under punkt 37 i socialministeriets cirkulære af 22. maj 1967 vedrørende lov om revalidering.

Lovforslagets § 42 bygger ligesom socialreformkommissionens 2. betænkning på det synspunkt, at samfundets almindelige støttemuligheder for uddannelsessøgende i første række bør udnyttes, også af den gruppe personer, som hidtil har haft adgang til hjælp efter revalideringsloven. Baggrunden herfor er den opfattelse, at samfundets almindelige uddannelses tilbud — navnlig inden for undervisningsministeriets område — bør være det primære, og at man så vidt muligt bør undgå at henvise et klientel af erhvervshæmmede uddannelsessøgende til særforanstaltninger inden for den sociale lovgivning.

Sådanne uddannelsessøgende, som hidtil har været omfattet af revalideringslovens støttemuligheder, vil dog stadig i en række tilfælde have adgang til hjælp efter bistandsloven. Støtte efter bistandsloven vil således (som den eneste form for offentlig støtte) kunne ydes denne gruppe uddannelsessøgende i tilfælde, hvor de gennemgår en uddannelse af anden art end de uddannelser, hvortil der ydes støtte efter anden lovgivning. Støtte efter bistandsloven (som supplement til anden offentlig støtte) kommer endvidere på tale, hvor de pågældende — f. eks. på grund af forsørgerbyrder — ikke kan klare sig for de standardbeløb, der ydes efter anden lovgivning, eller hvor de har særudgifter, f. eks. forøgede befordringsudgifter på grund af invaliditet.

Den således foreslåede omlægning af uddannelseshjælpen har inden lovforslagets fremsættelse været forhandlet med undervisningsministeriet, der efter brevveksling med Statens Uddannelsesstøtte har erklæret sig enig i forslaget på dette punkt.

Spørgsmål 54:

Kan det anses for sandsynligt, at unge

klienter tillægger revalideringshjælp en mere positiv karakter end forsorgshjælp?

Svar:

Lovforslagets afsnit om kontanthjælp bygger — ligesom socialreformkommissionens 2. betænkning — på det princip, at der ikke skelnes mellem forskellige bistandstilbud under hensyn til årsagen til et foreliggende behov for bistand. Der skelnes f. eks. ikke mellem en revalideringshjælp, som forbeholdes fysisk eller psykisk erhvervshæmmede, og en forsorgshjælp, som ydes personer, der har behov for hjælp, uden at en sådan erhvervshæmning kan påvises. Derimod skelnes der efter lovforslaget mellem forbigående og varig hjælp. Efter forslaget skal bistand ydes som forbigående hjælp i tilfælde, hvor den pågældende — eventuelt efter at egnede revalideringsforanstaltninger er iværksat — må antages senere at kunne blive i stand til at forsørge sig og familien.

Da der således indenfor den forbigående hjælp ikke skelnes mellem begreberne „revalideringshjælp“ og „forsorgshjælp“, men opereres med samlede hjælpetilbud, der i almindelighed alle administreres af kommunens sociale udvalg, synes der ikke efter lovens gennemførelse at være udsigt til, at klienterne skulle anlægge en anden bedømmelse af hjælp i forbindelse med revalidering end af anden forbigående hjælp.

Spørgsmål 55:

Må man anse det for en nærliggende mulighed, at lovforslagets refusionsregler indebærer en forskydning i retning af, at revalidering vil blive anvendt i mindre udstrækning, således at der i stedet herfor tilkendes pension?

Svar:

Efter lovforslaget omfattes hjælp til revalideringsforanstaltninger efter § 42 af den almindelige refusionsregel for kommunernes udgifter til bistand i § 133, hvilket betyder, at kommunen kun får procenttilskud svarende til 50 pct. af udgiften. Derimod bærer staten efter invalidepensionsloven de fulde udgifter ved invalidepension (bortset fra personlige tillæg). Man kan derfor næppe se helt bort fra, at en kommune kan have en vis økonomisk interesse i, at dens beboere

får invalidepension i stedet for ydelser efter bistandsloven.

Imidlertid angives der i invalidepensionslovens § 3, stk. 5, en række nærmere retningslinier for den invaliditetsbedømmelse, der skal foretages i en pensions sag. Herunder er det i bestemmelsens sidste punktum udtrykkeligt angivet, at såfremt der foreligger „mulighed for at iværksætte behandling, optrænings- eller andre revalideringsforanstaltninger, hvorved erhvervsevnen må antages ikke blot forbigående at kunne forøges væsentligt, kan invalidepension ikke tilkendes“.

På nuværende tidspunkt træffes afgørelse om tilkendelse af invalidepension af invalideforsikringsretten. Det forudsættes, at sagerne skal lægges ud til revaliderings- og pensionsnævnene i amtskommunerne, men afgørelsen vil således fortsat blive truffet af en anden myndighed end det sociale udvalg i opholdskommunen. Hvis det organ, der skal tilkende pensionen, ved sin bedømmelse af invaliditeten i overensstemmelse med retningslinierne i invalidepensionslovens § 4 skønner, at der er revalideringsmuligheder, som ikke er udnyttet, må sagen falde ud til afslag og hjemvises til kommunen med anmodning om at iværksætte sådanne revalideringsforsøg.

Spørgsmål 55 b (Spørgsmål 55 a er åbent):

Under henvisning til styringsproblematikken, som er omhandlet i spørgsmål 55, bedes vurderingen udvidet til at omfatte sygedagpenge, enkepension og førtidspension.

Svar:

1) Medens kommunerne efter reglen i lovforslaget § 133 får procenttilskud svarende til 50 pct. af udgiften til revalideringsforanstaltninger efter § 42, får de efter reglerne i dagpengeloven 75 pct.s refusion af udgifterne til sygedagpenge. For så vidt der i forbindelse med revalidering bliver tale om økonomisk hjælp efter bistandsloven af en sådan størrelse, at 50 pct. heraf vil udgøre et højere beløb end den kommunale andel (25 pct.) af en dagpengeydelse, vil kommunen således kunne have en vis økonomisk interesse i, at dens beboere modtager dagpenge i stedet for økonomisk hjælp efter bistandsloven under revalidering.

Det fremgår imidlertid af dagpengelovens § 47, at kommunens sociale udvalg i den tid, hvori udvalget yder dagpenge, skal påse, at betingelserne for at modtage dagpenge fortsat er opfyldt, og vurdere, om der er grund til at iværksætte særlige foranstaltninger.

I tilslutning hertil er det ved dagpengelovens § 47, stk. 2, fastsat, at udvalget senest 3 måneder efter sygdommens indtræden skal tage den sikredes forhold op til vurdering med henblik på, om der fortsat er ret til dagpenge, og om der er behov for behandling, optræning eller overgang til pension. Udvalget skal herunder virke i fornødent samarbejde med læger, hospitals- og revalideringsinstitutioner samt arbejdsformidlingen.

Sikringsstyrelsen har den 21. marts 1973 til kommunerne udsendt et cirkulære om det sociale udvalgs pligt til at følge og vurdere de enkelte dagpengetilfælde. Det udtales heri, at dagpenge principielt er en korttidsydelse, og at det bør tilstræbes at opnå, at den sikrede hurtigst muligt kan vende tilbage til arbejdsmarkedet, eventuelt ved at egnede foranstaltninger bringes i anvendelse. Det fremhæves også, at det sociale udvalg ved en aktiv indsats i samarbejde med andre myndigheder i den enkelte sag skal sørge for, at der eventuelt tages skridt til revalidering. Der henvises til, at udvalget i denne forbindelse må samarbejde med de myndigheder, der nævnes i lovens § 47, stk. 2, (se ovenfor) samt med de kommende amtslige myndigheder, nemlig amtets socialcenter og revaliderings- og pensionsnævn.

Det forudsættes, at de sociale udvalg i deres administration af dagpengeloven vil have forståelse for de principper, der har fundet udtryk i lovens § 47, og som er uddybet i nævnte cirkulære, og at udvalgene herigennem vil føle tilstrækkelig tilskyndelse til at søge revalidering iværksat i tilfælde, hvor der er saglig baggrund herfor.

Ved den kursusvirksomhed, der i samarbejde mellem socialministeriet og Kommunernes Landsforening har været iværksat for kommunale medarbejdere og sygekassepersonale forud for dagpengereformens ikrafttræden, har disse principper også været stærkt fremhævet.

Det kan yderligere bemærkes, at støtte — beregnet til fuld forsørgelse af den pågæl-

dende — under erhvervsmæssig revalidering ikke forudsættes generelt at skulle ydes i henhold til bistandsloven. Som det fremgår af bistandslovforslagets § 42, stk. 2, skal uddannelseshjælp i henhold til bistandsloven kun ydes subsidiært, nemlig kun i det omfang, hvori der ikke kan ydes hjælp hertil af Statens Uddannelsesstøtte eller efter andre regler uden for den sociale lovgivning. Hvor sådanne andre hjælpemuligheder foreligger, vil det sociale udvalg altså enten slet ikke skulle yde hjælp efter bistandsloven under revalidering eller kun skulle yde en eventuelt fornøden hjælp til supplerende af, hvad der ydes efter anden lovgivning. I sådanne tilfælde — som bl. a. vil omfatte en række langvarige uddannelser — vil også finansieringsreglerne kunne tilskynde en kommune til at søge revalidering iværksat.

2) Kommunens udgifter til enkepension refunderes fuldt ud af statskassen. Visse grupper af enker over 55 år og kvinder med mindst 2 børn under 18 år, der bliver enker efter det fyldte 45. år, har efter enkepensionslovens § 1, stk. 1, krav på pension, når deres indtægter ligger under en vis grænse. Det beror således på dels objektive kendsgerninger (ægtefællens død, børnenes alder osv.), dels de pågældende enkers egen bestemmelse i form af en ansøgning, om de skal have pension. Et problem i forhold til bistandslovforslagets refusionsregler kan kun komme frem for de enker og andre enlige kvinder over 50 år, som efter enkepensionslovens § 1, stk. 2, undtagelsesvis får tillagt enkepension. Det er en betingelse for en sådan tilkendelse af enkepension „ved dispensation“, at svigtende helbred eller andre særlige omstændigheder taler herfor, og der skal i hvert enkelt tilfælde indhentes samtykke fra det særlige udvalg, som efter folkepensionslovens § 2, stk. 4, er nedsat til behandling af sager om førtidig folkepension. Udvalget består af chefen for sikringsstyrelsen og 2 medlemmer, udpeget af socialministeren, hvoraf det ene skal være en lægekonsulent med tilknytning til sikringsstyrelsen, det andet skal repræsentere kommunerne.

Når der i overensstemmelse med den sociale styrelseslovs § 18 er nedsat revaliderings- og pensionsnævn i amterne, må det forventes, at enkepensionsdispensationssagerne vil blive henlagt dertil.

Under alle omstændigheder vil en kommune hverken under den gældende eller den forventede fremtidige ordning på egen hånd kunne tillægge en enlig kvinde over 50 år (der ikke opfylder de *faste* betingelser i enkepensionslovens § 1, stk. 1) pension i stedet for at iværksætte revalideringsforsøg.

3) Tilsvarende betragtninger kan gøres gældende med hensyn til forholdet mellem bistandsloven og tilkendelse af førtidig folkepension til personer i alderen 60-67 år. Pensionsudgifter afholdes fuldt ud af statskassen, men der skal i hvert enkelt tilfælde indhentes samtykke fra det udvalg, der er omtalt foran under punkt 2. Også disse sager kan forventes henlagt til revaliderings- og pensionsnævnet, således at der også under den forventede fremtidige ordning under alle omstændigheder skal foreligge samtykke fra et organ uden for kommunen, før der kan ydes folkepension.

Spørgsmål 56:

En fortolkning udbedes af § 44, for så vidt angår udtrykket „øvrige forhold“.

Svar:

Ved vurderingen af, om den, der søger varig hjælp, bør udnytte et foreliggende arbejdstilbud, må der — foruden til pågældendes helbredsmæssige forudsætninger for at klare arbejdet — tages hensyn til en række forskellige forhold. Som praktiske eksempler kan nævnes afstanden til arbejdsstedet og arbejdstidens beliggenhed set i forhold til daginstitutionernes åbningstid eller andre pasningsmuligheder for ansøgerens mindre børn.

Spørgsmål 57 er udeladt, og spørgsmål 58 er optrykt ovenfor side 13.

Spørgsmål 59:

Hvorledes er samspillet — herunder i henseende til aldersgrænser — mellem § 48, invalidepensionen og de særlige bestemmelser om hjælp til åndssvage?

Svar:

Nugældende ordning

I åndssvageforsorgens cirkulæreskrivelse nr. 3 om ydelse af tilskud m. v. til personer, der er under åndssvageforsorgens hjælpeforanstaltninger, er for tiden fastsat særlige

regler om økonomisk hjælp til dækning af merudgifterne ved forsørgelsen af åndssvage børn som følge af handicapet.

Herefter kan der til børn under 15 år ydes tilskud svarende til bistandstillæg til invalidepension, for tiden 429 kr. månedlig. Hvis et vedvarende og omfattende plejebehov foreligger, kan støtten dog udgøre et beløb svarende til plejetillæg til invalidepension, for tiden 859 kr. månedlig. Overstiger merudgifterne plejetillægget til invalidepension, kan socialstyrelsen efter indstilling og på grundlag af en vurdering i det enkelte tilfælde bevilge større tilskud.

Efter disse regler ydes der endvidere til unge mellem 15 og 18 år, såfremt de er i en oplæringsituation, tilskud med et beløb svarende til invaliditetsydelse, for tiden 429 kr. månedlig samt, for så vidt invalidepensionslovens betingelser for opnåelse af bistandstillæg er opfyldt, et tilskud svarende hertil, for tiden 429 kr. månedlig.

Til unge åndssvage og andre handicappede på 15 år og derover, der ikke er i stand til at gennemføre nogen form for oplæring eller revalidering, vil der kunne søges invalidepension, jfr. § 2 i lov om invalidepension.

Socialministeriet har været opmærksom på, at der er forskel på den praksis, som efter disse regler følges af åndssvageforsorgen og den praksis, som i tilsvarende tilfælde følges af den øvrige særforborg, hvor hjælpen i henhold til forsorgslovens § 70, stk. 1 a, i højere grad ydes efter en vurdering af merudgifterne i det enkelte tilfælde.

Socialministeriet er endvidere opmærksom på, at åndssvageforsorgens foranævnte cirkulæreskrivelse samt bestemmelserne i forsorgslovens §§ 70, stk. 1 a, og 73, som i princippet har samme formål, praktiseres forskelligt af på den ene side åndssvageforsorgen og den øvrige særforborg og på den anden side kommunerne efter § 73.

Samspillet efter forslaget § 48:

På denne baggrund og for at sikre bedre koordineringsmuligheder er de nugældende regler om dækning af merudgifter ved forsørgelsen af handicappede i hjemmet derfor i forslaget samlet og henlagt til kommunal afgørelse, dog således, at afgørelsen — når et barn under 18 år i de i § 48, stk. 1, nævnte tilfælde er undergivet tilsyn fra en særforborgsinstitution, eller når en handi-

cappet i de i stk. 2 nævnte tilfælde, uanset alder, er under vedvarende særforborgstilsyn — træffes efter indstilling fra vedkommende institution.

Skyldes handicappet åndssvaghed skal afgørelsen under de angivne forudsætninger således træffes efter indstilling fra vedkommende forsorgscenter.

For i øvrigt at sikre en mere ensartet hjælp på dette område, vil der i et særligt afsnit i et cirkulære om kontanthjælp på grundlag af de hidtil indvundne erfaringer og under fornøden hensyntagen til behovet, herunder for åndssvage, blive fastsat nærmere retningslinier om bestemmelsens anvendelse og mulighederne for fra det 15. år i stedet at søge invalidepension.

Spørgsmål 59 a:

Der bedes redegjort for, om det ved fastsættelsen af aldersgrænsen i invalidepensionslovens § 2 til 15 år har været overvejet, om denne aldersgrænse kan anses for fuldt rimelig for hjemmeboende unges vedkommende.

Svar:

Den nederste aldersgrænse for invalidepension på 15 år blev første gang indført ved § 2, stk. 1, i lov nr. 238 af 10. juni 1960 om invalide- og folkepension. Efter de tidligere regler var adgangen til invalidepension betinget af, at ansøgeren var optaget som medlem af invalideforsikringen. Personer, der af helbredsmæssige årsager ikke kunne optages i invalideforsikringen, måtte i stedet søge hjælp til kronisk syge efter forsorgsloven.

Invalide- og folkepensionsloven bygger på en betænkning (nr. 228), der i september 1959 blev afgivet af den såkaldte invalideforsikringskommission. Kommissionen gik ind for en almindelig adgang til invalidepension for personer mellem 15 og 67 år med nedsat erhvervsevne.

I de almindelige bemærkninger til lovforslaget (der havde titlen „Forslag til lov om folkeforsikring“) anføres som begrundelse for forslaget, „at behovet for invalidepension må antages at foreligge hos alle, hvis erhvervsevne er betydelig nedsat, når de er i de aldersgrupper, hvor en person normalt forsørger sig selv“.

I bemærkningerne til lovforslagets § 2 anføres følgende om aldersgrænserne:

„Medens bestemmelsen om en højere alder, ved hvilken der kan tillægges en person invalidepension, stemmer med den gældende lovs § 1, stk. 2; 2. pkt., har lovgivningen ikke hidtil indeholdt nogen bestemmelse om, ved hvilken alder invalidepension tidligst kan tilkendes, men da adgangen til pension hidtil har været betinget af optagelse i sygeforsikringen, har der normalt ikke kunnet opstå spørgsmål om at tillægge børn under 15 år invalidepension“. I øvrigt henvises til invalideforsikringskommissionens betænkning, side 21-22.

Fra det omtalte sted i betænkningen kan følgende citeres:

„Når der ... er tale om retten til invalidepension ... i hvilke tilfælde indgår en nærmere bedømmelse af den enkeltes nedsatte erhvervsevne, har der hidtil været fastsat en grænse nedad svarende til tidspunktet for pågældendes indtræden i forsikringen og tidligst det fyldte 14. år og en grænse opad, som for tiden er det fyldte 67. år. Det er imidlertid kun et fåtal, der under den gældende lovgivning har søgt optagelse i invalideforsikringen allerede fra det fyldte 14. år. Det er endvidere for kommissionen oplyst, at det kun er i sjældne undtagelsestilfælde, at invalideforsikringsretten har tilkendt ganske unge personer invalidepension, fordi retten i disse tilfælde udfolder ganske særlige bestræbelser for at søge de pågældende oplært med støtte fra det offentlige, hvortil kommer, at retten på dette alderstrin har vanskeligt ved at bedømme, om erhvervsevnen er nedsat i det omfang, som efter folkeforsikringslovens § 38, stk. 1, er foreskrevet som betingelse for invalidepension. Der frembyder sig herefter den mulighed at fastsætte *begyndelsestidspunktet* for adgangen til at oppebære invalidepension til *det fyldte 15. år*, idet det herved forudsættes, at alle rimelige muligheder før at søge den invaliderede uddannet til erhvervsmæssigt arbejde er forsøgt, forinder der tilkendes en ganske ung invalidepension. . .

Når der tillægges en person under 18 år invalidepension, opstår der det særlige spørgsmål, *i hvilket omfang der ved beregningen af pensionens størrelse skal tages hensyn til, at den pågældende i almindelighed har*

krav på at blive forsørgt af sine forældre indtil 18 års alderen.

I de tilfælde, hvor der efter den nugældende ordning tillægges en person under 18 år invalidepension eller underholdshjælp som kronisk syg, beregnes pensionen (sygehjælpen) ikke på grundlag af forældrenes indtægt, men på grundlag af barnets egen indtægt. Hvor forældre eller andre yder barnet underhold uden at modtage vederlag herfor gennem barnets pension (sygehjælp), og hvor pensionen (sygehjælpen) således står til rådighed for barnet, må den fordel, barnet herved opnår, dog tages i betragtning som en indtægt for barnet, jfr. socialministeriets afgørelse af 18. juli 1935, der er gengivet i Sognerådstidende 1935-36, side 315. Det er kommissionen bekendt, at Københavns magistrat i sådanne tilfælde ansætter barnets økonomiske fordel ved at modtage underhold i forældrenes hjem til et så lavt beløb, at pensionen (sygehjælpen) ikke nedsættes, medmindre barnet ved siden heraf måtte have indtægter af anden art.

Efter den gældende ordning opstår dette spørgsmål imidlertid ret sjældent i praksis. Personer, hvis invaliditet skyldes en medfødt lidelse eller en lidelse erhvervet i barneårene, vil nemlig i almindelighed ikke kunne optages i forsikringen og af denne grund ikke blive berettiget til invalidepension. Undertiden vil de kunne få adgang til at få underholdshjælp som kronisk syge, men en betydelig del af denne gruppe invalider vil i de unge år være inddraget under særforplejning og af denne grund ikke opfylde betingelserne for at modtage denne sygehjælp.

Ved indførelse af en ordning, hvorefter alle uanset helbredstilstand omfattes af invalideforsikringen allerede fra 15 års alderen, vil antallet af ganske unge, der bliver berettiget til invalidepension, blive væsentligt forøget.

Af det anførte vil fremgå, at invalideforsikringskommissionen har beskæftiget sig med hjemmeboendes unges adgang til invalidepension, herunder med, hvilken indflydelse værdien af ophold i hjemmet skulle have på pensionsberegningen.

Spørgsmål 61 (Spørgsmål 60 er udeladt):

Har Socialinspektørforeningen eller Kommunernes Landsforening gjort særlige bemærkninger til bestemmelsen i § 50?

Svar:

Kommunernes Landsforening har ikke haft kommentarer til § 50, men Socialinspektørforeningen har gjort følgende bemærkninger:

„Man noterer som noget meget væsentligt, at socialministeren får bemyndigelse til at fastætte almindelige regler om uddannelse af personale. Man sammenholder denne bestemmelse med de mere detaljerede bestemmelser om obligatorisk uddannelse af hjemmehjælpere, og man vil gerne heri se en konsekvent holdning til uddannelsesspørgsmålet. Man kan naturligvis være enig i, at hjemmehjælpere bør uddannes, men Socialinspektørforeningen må meget bede om, at uddannelse af det ved social- og sundhedsforvaltningerne ansatte personale må prioriteres højest. I dette uddannelsessystem må omskoling og videre uddannelse af det nuværende personale placeres meget højt“.

I nogle bemærkninger til lovforslagets specielle afsnit har Socialinspektørforeningen skrevet følgende vedrørende afsnit IV:

„Det er opfattelsen, at bestemmelserne i dette afsnit uden videre kan dække den nugældende lovgivnings tilbud om husmoderafløsning og hjemmehjælp, og den nuværende sondring mellem husmoderafløsning og hjemmehjælp, der er ændret til midlertidig og varig hjemmehjælp, er sammen med andre praktiske ændringer absolut en fordel. Der kan dog være forskellig opfattelse af, hvorvidt det er rimeligt at påpege så stærkt, at hjemmehjælp skal ydes af personer, der er uddannet til at varetage dette hverv. Uddannelsesbehovet er generelt foreliggende i de fleste personalegrupper inden for social- og sundhedsforvaltningerne, men naturligvis af denne grund også for hjemmehjælpere. Ved at nævne uddannelseskravet for hjemmehjælpere har man dog opnået at kunne stille krav om, at personalet bør være på et vist kvalifikationsniveau“.

Som anført i bemærkningerne til lovforslagets § 50, drøftede man allerede under behandlingen i folketinget af den nuværende lov om husmoderafløsning og hjemmehjælp tanken om at gøre uddannelsen obligatorisk. En stillingtagen er imidlertid blevet udskudt, bl. a. under hensyn til, at reglerne om husmoderafløsning og hjemmehjælp måtte forventes optaget i bistandslovforslaget.

Uddannelsen af dette personale har imidlertid gennem den sidste halve snes år fået en sådan udbredelse, at det vil være naturligt nu at indføre en obligatorisk uddannelse.

Det kan tilføjes, at den praktiske bistand i hjemmet i form af varig hjemmehjælp er et meget væsentligt led i de plejehjemsforebyggende foranstaltninger, og at det derfor er af afgørende betydning, at det personale, der anvendes til dette arbejde, også har modtaget den fornødne uddannelse.

Spørgsmål 62:

Indebærer bestemmelserne i § 52 mulighed for forældreferie?

Svar:

Hjemmehjælp ydes i almindelighed højst i 8 timer pr. dag. Skulle pasningen af et handicappet barn varetages af hjemmehjælpere under forældrenes bortrejse, måtte det forudsætte, at barnet skulle passes af 3 hjemmehjælpere, der arbejdede på skift døgnet igennem. Det er næppe sandsynligt, at en kommune ville kunne skaffe arbejdskraft til en sådan ordning. Spørgsmålet om en ferierejse til aflastning af forældrene måtte derfor snarere tænkes løst ved et kortvarigt institutionsophold for barnet.

Spørgsmål 63:

Følger det af en fortolkning af § 52, jfr. § 48, at der ved ydelse af hjemmehjælp i anledning af pasning af en voksen handicappet skal ydes betaling?

Svar:

Ifølge § 52 kan hjemmehjælpere udsendes til lejlighedsvis afløsning af personer, der i hjemmet passer et barn eller en voksen med en fysisk eller en psykisk lidelse.

I § 54, stk. 3, fastslås, at der ikke kræves betaling for hjemmehjælp efter § 52, hvis udgiften omfattes af § 48.

Forslagets § 48 er den bestemmelse, der giver en person i eget hjem ret til dækning af merudgifter som følge af en vedvarende fysisk eller psykisk lidelse. Reglen omfatter såvel børn (stk. 1) som voksne (stk. 2), idet det dog for voksne vedkommende er en forudsætning, at pågældende er under *vedvarende* tilsyn fra en særfororgsinstitution.

Består merudgiften ved lidelsen i, at der

fra tid til anden ydes bistand af en hjemmehjælper som aflastning for den, der til daglig passer den handicappede, følger det af de omtalte bestemmelser, at der ikke skal ydes betaling for hjemmehjælpen.

Spørgsmål 64:

Må § 53 fortolkes således, at der er pligt til at yde hjemmehjælp til selv meget velstillede familier med børn, hvor husmoderen er invalid?

Svar:

Efter de gældende regler i loven om husmoderafløsning og hjemmehjælp ydes hjemmehjælp til pensionister, der har behov for mere varig hjælp i hjemmet. Hjælpen ydes uanset pågældendes og familiens økonomiske forhold, men der kan kræves betaling for bistanden afhængig af indtægten. Ifølge socialministeriets vejledende retningslinier kan betaling dog normalt kun kræves for de første 6 timer om ugen.

Lovforslaget indeholder i overensstemmelse med socialreformkommissionens 2. betænkning den ændring i forhold til de gældende regler, at den varige hjemmehjælp ydes til alle personer med en vedvarende lidelse eller svækkelse, der har brug for praktisk bistand, uanset om de er pensionister.

Afgørende er altså fortsat en behovsvurdering som betingelse for ydelse af bistanden og ikke en vurdering af familiens økonomiske forhold.

Når man i det enkelte tilfælde skal vurdere, om der er behov for varig hjemmehjælp, må man imidlertid lægge vægt på familiens samlede situation, herunder i hvilket omfang en familie på det pågældende økonomiske niveau normalt selv ville anskaffe huslig bistand. Hvis der således er tale om en familie, som med de givne økonomiske forhold ville have hushjælp i hjemmet, vil bistanden derfor normalt ikke kunne ydes, medmindre der er tale om en bistand, som falder uden for en hushjælps normale arbejdsopgaver, men som en hjemmehjælper er uddannet til at varetage.

Spørgsmål 64 a:

Det bedes oplyst

- 1) hvor stort beløb staten har refunderet kommunerne i udfør af § 8 i lov om

Bilag til beretn. o. lovf. om social bistand.

husmoderafløsning og hjemmehjælp, ifølge hvilken bestemmelse der ydes $\frac{8}{10}$ refusion?

- 2) kan det anses for rimeligt i højere grad at nærme klientens betaling pr. time til husmoderafløserens eller hjemmehjælperens faktiske timeløn?
- 3) er der stor forskel i geografisk henseende med hensyn til disses udbygning?

Svar:

ad 1: Ifølge § 8 i lov om husmoderafløsning og hjemmehjælp refunderer staten nu kommunerne 50 pct. af deres udgifter til husmoderafløsning og hjemmehjælp, medens refusionsprocenten før 1. april 1970 var $\frac{8}{10}$. Refusionen sker efter de almindelige regler, dvs. med 80 pct. forskudsrefusion og 20 pct. restrefusion.

I finansåret 1972-73 var statens samlede refusionsudbetalinger til kommunerne til husmoderafløsning og hjemmehjælp 250,8 mill. kr., heraf var 66,3 mill. kr. restrefusion for 1971-72 og 184,5 mill. kr. forskudsrefusion for 1972-73.

For finansåret 1973-74 anslås, at den samlede udbetalte statsrefusion vil blive 273 mill. kr. i april 1972-priser, heraf er omkring 65 mill. kr. restrefusion for 1972-73 og 208 mill. kr. forskudsrefusion for 1973-74. Ved beregningerne er kommunernes samlede udgifter til husmoderafløsning og hjemmehjælp anslået til 500 mill. kr. i 1972-73 og 535 mill. kr. i 1973-74..

ad 2: De vejledende betalingssetser, der hidtil er udsendt af socialministeriet, har været udarbejdet sådan, at den højeste betalings-sats lå meget tæt op ad husmoderafløsernes og hjemmehjælperens faktiske timeløn på tidspunktet for skalaens udsendelse.

Også den reviderede betalingskala, der for tiden er under overvejelse i socialministeriet, kan forventes opstillet sådan, at den højeste sats vil kunne gå op i nærheden af de pågældende medarbejderes faktiske timeløn.

Det må imidlertid tages i betragtning, at en anvendelse af satsen i nærheden af den faktiske løn for husmoderafløsning (efter forslaget: midlertidig hjemmehjælp), der ofte ydes i op til 8 timer daglig, vil have til følge, at familien inden for „mellemløstægtgrupperne“ ikke har råd til at benytte sig af ordningen, således at denne mister sin praktiske betydning.

ad 3: På grundlag af de i henhold til styrelseslovens § 15 indsamlede oplysninger kan der opstilles en tabel, der for hver amtskommune samt for Københavns og Frederiksberg kommuner viser personalet ved husmoderafløsning og hjemmehjælp i januar 1972. Da en stor del af personalet er deltidsansat, er den ydede hjælp opgjort i timer pr. uge. Tabellen viser herefter det egentlige antal ydede timer ved husmoderafløsning og hjemmehjælp i forhold til det totale antal indbyggere og antallet af indbyggere i alderen 65 år og derover pr. 1. januar 1971:

Personale ved husmoderafløsning og hjemmehjælp.

Kommunenavn	Antal timer ugentlig pr. 1000 indbyggere		Antal timer ugentlig pr. 1000 indbyggere i alderen 65 år og derover	
	Samlet personale	Heraf ved hjemmehjælp	Samlet personale	Heraf ved hjemmehjælp
København	175,22	160,15	998,10	912,25
Frederiksberg	75,07	66,23	359,68	317,29
Københavns amtskommune	71,07	55,87	951,52	748,02
Frederiksborg —	55,90	43,98	641,60	504,77
Roskilde —	67,71	...	784,15	...
Vestsjælland —	75,46	...	432,98	...
Storstrøms —	109,44	93,56	742,94	635,20
Bornholms —	109,65	65,74	774,41	464,34
Fyns —	136,63	122,79	1015,64	912,69
Sønderjyllands —	84,79	69,63	695,76	571,32
Ribe —	105,76	85,50	969,87	784,02
Vejle —	124,53	107,76	1003,83	868,64

Ringkøbing	—	.....	...	...	...	...
Århus	—	.....	135,34	98,28	1141,90	829,17
Viborg	—	.....	120,54	94,54	906,80	711,21
Nordjyllands	—	.....	120,08	92,99	985,00	762,79

Tabellen viser, at der er forholdsvis stor forskel i geografisk henseende på omfanget af den ydede hjælp.

Spørgsmål 65:

Er § 55 formulermæssigt i overensstemmelse med sædvanlig praksis ved anvendelse af ordene „ansætter en konsulent“ i modsætning til anvendelsen af eksempelvis et udtryk som „yder konsulentmæssig bistand“.

Svar:

Spørgsmålet må besvares bekræftende, idet ordlyden svarer til såvel § 10 i loven af 6. juni 1968 om husmoderafløsning og hjemmehjælp som § 7 i loven af 24. april 1963 om husmoderafløsning.

Da hjemmehjælpen er en af de vigtigste foranstaltninger til forebyggelse af optagelse i plejehjem og langvarige hospitalsophold, og da kommunerne først gennem de senere år gradvis har opbygget hjemmehjælpsordninger, er det et område, man må følge med særlig opmærksomhed fra centralt hold.

Spørgsmål 66:

Udvalget udbeder sig en begrundelse for, at bestemmelser om hjemmesygepleje ikke er optaget i afsnittet om praktisk bistand i hjemmet.

Svar:

Når der ikke er stillet forslag om indarbejdelse af bestemmelser om hjemmesygepleje i lovforslaget om social bistand, hænger det sammen med, at hjemmesygepleje henhører under indenrigsministeriets område og har nær sammenhæng med det øvrige sundhedsvæsen, herunder foranstaltninger som forebyggende lægeundersøgelser, sundhedsplejerskeordninger og skolelægevesenet.

Hensynet til det ønskelige i en koordinering i kommunernes administration af foranstaltninger efter bistanndsloven (herunder hjemmehjælp), hjemmesygepleje og sundhedsplejerskeordninger er søgt tilgodeset ved de forslag, der af indenrigsministeren er fremsat til lov om hjemmesygeplejerskeord-

ninger og lov om sundhedsplejerskeordninger.

Efter de nævnte lovforslag skal både den kommunale hjemmesygeplejerskeordning og den kommunale sundhedsplejerskeordning forvaltes efter reglerne i den sociale styrelseslov. Endvidere skal der efter begge lovforslag udarbejdes udbygningsplaner efter lignende regler som de udbygningsplaner, der omtales i § 11 i den sociale styrelseslov.

Spørgsmål 67:

Hvorledes har man hidtil administreret ordninger af den i § 56 omhandlede karakter, når hjælpen ydes af familiemedlemmer eller personer i øvrigt?

Svar:

Der findes ikke i den gældende lovgivning en *almindelig regel*, der giver hjemmel for at yde tilskud til udgifter til hushjælp, som en person selv skaffer.

Efter børneforsorgslovens § 27, stk. 2, nr. 5, kan børne- og ungdomsværnet yde økonomisk hjælp til betaling af huslig bistand i tilfælde af forældres sygdom, når en anbringelse af børnene uden for hjemmet derved kan undgås.

Endvidere yder de sociale udvalg undertiden pensionister personligt tillæg til betaling af familiemedlemmer eller andre, der yder pensionisten bistand i hjemmet.

Spørgsmål 68:

I § 58 spørges, hvorfor man ikke foreslår oprettet hjælpemiddelcentraler på amtsplan med centraliseret indkøb.

Svar:

Spørgsmålet om hjælpemiddelcentraler har været drøftet såvel i udvalget om omsorg for invalidepensionister og folkepensionister som i socialreformkommissionen.

I omsorgsudvalgets betænkning anføres det, at „kendskabet til hjælpemidler ikke er

tilstrækkelig udbredt, hverken hos de myndigheder, der skal yde hjælpemidler, eller hos de pensionister, der har behov for dem, ligesom mulighederne for at få vejledning med hensyn til anvendelsen af hjælpemidler ikke er tilfredsstillende. Underudvalget finder derfor anledning til at foreslå, at dette spørgsmål særlig tages op med henblik på, at der kan gives kommunerne og amterne retningslinier med hensyn til, hvorledes spørgsmålet bør løses, herunder om der lokalt er behov for særlige hjælpemiddelcentraler, og i så fald, hvorledes disse bør etableres og virke“.

Socialreformkommissionen anfører i sin 2. betænkning, at ydelse af hjælpemidler i almindelighed bør bevilges af kommunen, men at det i et vist omfang vil være nødvendigt, at hjælpemidler tilkendes af revaliderings- og pensionsnævnet. Ved en sådan decentralisering vil der opstå spørgsmål om, hvorledes man på centralt plan kan følge og efterprøve nye hjælpemidler, ligesom der bliver behov for, at der kan foretages centralindkøb af visse hjælpemidler.

I betænkningen udtales herom:

„Endvidere vil der være behov for, at der i kommunerne og amtskommunerne kan skabes en informations- og demonstrationsvirksomhed, hvorved der bl. a. kan formidles oplysninger om nye hjælpemidler, disses pris og virkeområde.

Disse funktioner vil kunne opfyldes gennem etableringen af hjælpemiddelcentraler i amtskommunerne. Disse centraler, der foreslås oprettet under amtsrådets social- og sundhedsudvalg, må for at fungere rigtigt etablere et snævert samarbejde med kommunerne, sygehusvæsenet og de sociale institutioner i området“.

Hjælpemiddelcentraler findes i dag i enkelte kommuner og dækker således et begrænset område. Etableringen af hjælpemiddelcentraler forudsætter ikke lovhjemmel, og de enkelte kommuner eller amtskommuner vil også efter bistandslovens ikrafttræden kunne oprette sådanne hjælpemiddelcentraler.

Når man ikke i lovforslaget har pålagt de enkelte amtsråd en pligt til at etablere hjælpemiddelcentraler med centraliseret indkøb, er begrundelsen, at tiden næppe er inde til at pålægge amtskommunerne en sådan forpligtelse. Såvel omsorgsudvalget som social-

reformkommissionen finder, at etableringen af hjælpemiddelcentraler vil kunne løse problemerne om den fornødne information og instruktion, men der vil også kunne tænkes andre løsninger, f. eks. i samarbejde med sygehusvæsenet og de ortopædiske hospitaler. Det er endnu ikke afklaret, hvorledes problemerne mest hensigtsmæssigt kan løses, men spørgsmålet vil indgå i overvejelserne, når ministeriet skal udarbejde cirkulærebestemmelser med generelle retningslinier til kommuner og amtskommuner på dette område.

Spørgsmål 68 a:

Hvilke erfaringer har man med hensyn til hjælpemiddelcentraler, herunder vedrørende service på hjælpemidler indkøbt gennem disse?

Hvorledes sikres rådgivning af patienter med hensyn til hjælpemidlernes benyttelse?

Svar:

Da socialministeriet ikke har anset sig i besiddelse af det nødvendige baggrundsmateriale til spørgsmålets besvarelse, er der gennem socialstyrelsen sendt anmodning om nærmere oplysninger til følgende hjælpemiddelcentraler:

1. Hjælpemiddelcentralen, o/o ergoterapien, Ortopædisk Hospital, Hans Knudsens Plads 3, 2100 København Ø.
2. Nørre Hospital, Hjælpemiddelcentralen, Ryesgade 15, 2200 København N.
3. Blindes Hjælpemiddelcentral, Kastelsvej 60, 2100 København Ø.
4. Hjælpemiddelcentralen, Spanien 19, 8000 Århus C.
5. Social- og Sundhedsforvaltningen, Hjælpemiddelcentralen, Rolfsgade 90, 6700 Esbjerg.
6. Hjælpemiddelcentralen, Enghaven, 6630 Rødding.
7. Social- og Sundhedsforvaltningen, Hjælpemiddelcentralen, 9800 Hjørring.
8. Vanføres Kollektiv-Center, Hjælpemiddelcentralen, Tjørring, 7400 Herning.
9. Nordjyllands amt, Social- og Sundhedsforvaltningen, Arbejdsgruppen vedrørende Hjælpemiddelcentraler, Ved Stranden 16, 9100 Ålborg.

Socialministeriet vil, så snart disse oplysninger foreligger, vende tilbage til den endelige besvarelse.

Spørgsmål 69:

Ad § 58, stk. 3, spørges, efter hvilke kriterier støtte til anskaffelsen af motorkøretøjer ydes. Endvidere ønskes oplyst, i hvor mange tilfælde man inden for hvert af de senere år har bevilget støtte, samt hvor

lang ekspeditionstiden gennemgående er for disse sager.

Svar:

Der henvises til vedlagte redegørelse med bilag udarbejdet af socialstyrelsen.

Ad spørgsmål 69 fra folketingets socialudvalg vedrørende forslag til lov om social bistand.

Efter nugældende bestemmelser ydes der støtte til anskaffelse af motorkøretøjer dels i form af godtgørelse af registreringsafgift i henhold til finansministeriets bekendtgørelse nr. 464 af 18. oktober 1971, dels som lån i henhold til revalideringslovens § 3, stk. 1, og § 8, stk. 1, samt lov om invalidepension § 22. I visse tilfælde ydes støtte til invalideaggregater og/eller automatisk transmission efter revalideringslovens §§ 3, stk. 1, og 8, stk. 1, som tilskud. Endvidere ydes fritagelse for betaling af vægtafgift i henhold til lov om vægtafgift af motorkøretøjer § 16 og toldgodtgørelse af erlagt told i henhold til kap. 87 i den til toldloven af 28. januar 1959 indeholdte tarif samt endelig visse gebyrfritagelser efter justitsministeriets cirkulære af 21. marts 1957.

Som en følge af, at de i finansministeriets bekendtgørelse på den ene side og de i revalideringsloven og lov om invalidepension på den anden side fastsatte betingelser for ydelse henholdsvis af godtgørelse af registreringsafgift og lån er forskelligt udformede, er de kriterier for støtte til anskaffelse af motorkøretøjer, som efter revalideringsnævnets praksis er udformet, opbygget på en kombination af disse forskelligartede regler.

I. Helbredsmæssige kriterier.

I alle tilfælde er ansøgerens helbredstilstand en afgørende faktor, idet det er en forudsætning for ydelse af støtte, at der skønnes at foreligge en *invaliditet*, medens en varig *sygdoms- eller aldersbettinget svagelighed*, der i § 58 i forslaget til lov om social bistand er opstillet som helbredsmæssigt kriterium, ikke i sig selv vil kunne begrunde støtte efter nugældende bestemmelser.

Der sondres i reglerne om godtgørelse af *registreringsafgift* mellem, om der skønnes at foreligge *invaliditet*, *alvorlig invaliditet* eller meget alvorlig *invaliditet*, medens det er en betingelse for at opnå *lån*, at ansøgeren er erhvervshæmmet som følge af fysiske eller psykiske lidelser.

Efter sagens natur er det ikke muligt nøjagtigt at beskrive, hvilke former og grader af *invaliditet* der skønnes at kunne begrunde bevilling af hjælp, og hertil kommer, at den lægelige bedømmelse ikke foretages rent abstrakt på de om lidelsen eller lidelserne objektivt konstaterede lægelige fund og de om prognosen foreliggende oplysninger, men konkret ud fra de i det enkelte tilfælde foreliggende oplysninger om ansøgerens erhvervsmæssige og øvrige forhold, herunder *invaliditetsbestemt kørselsbehov*.

II. Andre generelle kriterier.

For at opnå godtgørelse af registreringsafgift kræves, at forholdene for de invaliderede ansøgere iøvrigt skal tale for at yde støtte, jfr. nedenstående afsnit III.

I § 1, nr. 2 i finansministeriets bekendtgørelse er det anført, at der, når ganske særlige forhold gør sig gældende, kan indrømmes godtgørelse af halvdelen af registreringsafgiften af motorkøretøjer, der erhverves af invaliderede under visse i bekendtgørelsens nærmere opregnede betingelser. Da bestemmelsen imidlertid i praksis kun anvendes i et begrænset antal tilfælde, har man undladt en nærmere redegørelse for de anvendte kriterier. Specielt for ansøgere, der søger støtte i form af lån til anskaffelse af motorkøretøj, der skal dække et erhvervsmæssigt kørselsbehov, kræves der i revalideringslovens § 8, stk. 1, at der kan opnås en *væsentlig og ikke blot forbigående* bedring af erhvervsevnen, eller at der er fare for at en *væsentlig og ikke blot forbigående* nedsættelse af erhvervsevnen vil indtræde, hvis støtte undlades.

III. Anvendelse af de forskellige kriterier.

Der sondres efter bestemmelserne således imellem 2 hovedgrupper af ansøgere, dels de ansøgere, der opfylder betingelserne for at opnå støtte til motorkøretøj som et hjælpemiddel for herved at afhjælpe bestående *invaliditet*, uden at motorkøretøjet har nogen erhvervsmæssig betydning for ansøge-

ren, men alene skal muliggøre, at pågældende kan færdes uden for hjemmet, dels de ansøgere, der opfylder betingelserne for at opnå støtte på et erhvervsmæssigt grundlag.

A. „Hjælpe­mid­del­kø­re­to­jer“.

Det er en forudsætning for at yde støtte, at ansøgeren på grund af *meget alvorlig invaliditet* ikke kan færdes uden brug af motorkøretøj, jfr. bestemmelsen i den anførte bekendtgørelse fra finansministeriet § 1, nr. 4.

Dette kriterium anvendes også for bevil­ging af lån til disse motorkøretøjer i henhold til revalideringslovens § 3, stk. 1, jfr. de vejledende bestemmelser, der er optaget i bilag 3 i socialministeriets cirkulære af 22. maj 1967 vedrørende lov om revalidering side 43 pkt. I,1,b.

I kriteriet: „når forholdene i øvrigt taler derfor“ vil i denne gruppe af sager indgå blandt andet spørgsmålet om, hvorvidt ansøgeren selv har eller kan opnå førerbevis, eller hvorvidt andre vil kunne føre motorkøretøjet for ham i tilstrækkeligt omfang.

Normalt søges der støtte både i form af godtgørelse af registreringsafgift og i form af lån (fritagelse for vægtafgift ydes i alle bevil­gingstilfælde), men det forekommer i et vist mindre omfang, at der alene søges om godtgørelse af registreringsafgift og om fritagelse for betaling af vægtafgift.

B. Motor­kø­re­to­jer til trans­port til og fra arbej­de.

a. Det er en forudsætning for at yde støtte i form af godtgørelse af *halv regis­treringsafgift* i henhold til bestemmelsen i § 1, nr. 1, i bekendtgørelsen, at ansøgerens invaliditet bevirker, at han uden brug af motor­køretøj kun med betydelig vanskelighed kan komme til og fra arbejde, udøve erhverv eller komme til undervisning eller lægebe­handling, hvor dette er af væsentlig betydning for erhvervsevnen.

b. Det er en forudsætning for at yde støtte i form af godtgørelse af *hel eller delvis* — i praksis trefjerdedele — registreringsafgift i henhold til nævnte bekendtgørelse § 1, nr. 3, at ansøgeren på grund af *alvorlig invaliditet* uden brug af motorkøretøj ikke kan komme til og fra arbejde, udøve erhverv eller komme til uddannelse eller undervisning, der er af væsentlig betydning for erhvervsevnen.

For så vidt angår ydelse af lån til denne kategori af ansøgere henvises til det ovenfor under II anførte med den tilføjelse, at det i praksis vil blive krævet, at ansøgeren skønnes at være eller at ville blive i stand til at ernære sig og sin familie ved erhvervsindtægten eller, med henblik på et mindre lån, være i stand til at skaffe sig en mindre indtægt som et supplement for eksempel til invalidepensionen, jfr. i øvrigt det ovenfor anførte bilag 3 i socialministeriets cirkulære vedrørende lov om revalidering.

For så vidt angår ansøgere, der oppebærer invalidepension, og som skønnes kun at kunne opnå en mindre erhvervsindtægt som et supplement til invalidepensionen, vil man i en række tilfælde supplere et mindre lån i henhold til revalideringslovens § 8, stk. 1, med et lån i henhold til § 22 i lov om invalidepension, der alene forudsætter, at det er sandsynligt, at der herved kan opnås en *varig bedring* af pensionistens erhvervsevne. Ved dette supplerende lån muliggøres det, at pensionisten opnår fornøden støtte til dækning af de med motorkøretøjets anskaffelse forbundne udgifter. I helt enkeltstående — særligt tvivlsomme — tilfælde har man ydet hele lånet i henhold til bestemmelsen i § 22 i invalidepensionsloven.

Normalt søges der støtte både i form af godtgørelse af registreringsafgift og i form af lån (fritagelse for vægtafgift ydes i alle bevil­gingstilfælde), men det forekommer i et ikke helt ringe omfang, at der alene søges om godtgørelse af registreringsafgift og om fritagelse for betaling af vægtafgift.

C. Fælles­yd­elser ved­rø­rende A og B.

Som et specielt område indenfor støtte til motorkøretøjer skal man endvidere hen­vise til, at der i de tilfælde, hvor der fra førerbevismyndighederne stilles krav om særlig indretning af motorkøretøjet, vil dette krav i sig selv være det afgørende kriterium for at yde støtte i form af tilskud til dækning af udgifterne i forbindelse hermed, normalt i henhold til bestemmelsen i revalideringslovens § 3, stk. 1. Hvis sådant krav ikke er stillet af førerbevismyndighederne, vil der dog i det enkelte tilfælde kunne ydes støtte, såfremt et skøn over invaliditetens art og omfang, eventuelt et skånehensyn, måtte tale derfor, hvilket kun har været tilfældet i meget begrænset omfang.

Med hensyn til de kriterier, der er gældende for fritagelse for betaling af vægtafgift, godtgørelse af erlagt told samt fritagelse for visse gebyrer, skal man henvide til, at der i de pågældende bestemmelser er henvist til de kriterier, der er gældende for godtgørelse af registreringsafgift.

Vedrørende spørgsmålet om, i hvor mange tilfælde man inden for hvert af de senere år har bevilget støtte, samt hvor lang ekspeditionstiden gennemgående er for disse sager, skal man henvide til vedlagte oversigter for de 3 finansår 1970-71—1972-73.

Oversigt over afgjorte sager vedrørende støtte til motorkøretøj i henhold til revalideringslovens § 3, stk. 1 og § 8, stk. 1 samt godtgørelse af registreringsafgift i henhold til finansministeriets bekendtgørelse nr. 464 af 18. oktober 1971.

Finansåret 1970-71.

	Foranstaltningens art	varighed				I alt	I alt	
		0-3 mdr.	4-6 mdr.	7-12 mdr.	over 12 mdr.			
Motorkøretøjer som hjælpe­mid­del	Bevilling	Finansministeriets bekendtgørelse nr. 464 § 1, nr. 4	161	67	41	10	279	
		Finansministeriets bekendtgørelse nr. 464 § 1, nr. 4 samt revalide- ringslovens § 3, stk. 1	375	319	191	70	955	
		I alt bevilget	536	386	232	80	1234	
		<hr/>						
	Afslag	Finansministeriets bekendtgørelse nr. 464 § 1, nr. 4	129	121	66	21	337	
		Finansministeriets bekendtgørelse nr. 464 § 1, nr. 4 samt revalide- ringslovens § 3, stk. 1	457	377	230	99	1163	
		I alt afslag	586	498	296	120	1500	
	I alt afslag og bevilling af motorkøre- tøjer som hjælpemiddel		1122	884	528	200	2734	2734
	Motorkøretøjer til erhverv	Bevilling	Finansministeriets bekendtgørelse nr. 464 § 1, nr. 1-3	148	74	28	18	268
			Finansministeriets bekendtgørelse nr. 464 § 1, nr. 1-3 samt revalide- ringslovens § 8, stk. 1	432	232	164	61	889
I alt bevilget			580	306	192	79	1157	
Afslag		Finansministeriets bekendtgørelse nr. 464 § 1, nr. 1-3	68	53	51		172	
		Finansministeriets bekendtgørelse nr. 464 § 1, nr. 1-3 samt revalide- ringslovens § 8, stk. 1	251	132	116	52	551	
		I alt afslag	319	185	167	52	723	723
I alt afslag og bevilling af motorkøre- tøjer til erhverv		899	491	359	131	1880	1880	
Motor- køretøjer		Samlet bevilling af motorkøretøjer	1116	692	424	159	2391	2391
		Samlet afslag på motorkøretøjer	905	683	463	172	2223	2223
		I alt afslag og bevilling af motorkøretøjer	2021	1375	887	331	4614	4614

Bilag til beretn. o. lovf. om social bistand.

Øversigt over afgjorte sager vedrørende støtte til motorkøretøj i henhold til revalideringslovens § 3, stk. 1 og § 8, stk. 1 samt godtgørelse af registreringsafgift i henhold til finansministeriets bekendtgørelse nr. 464 af 18. oktober 1971.

Finansåret 1971-72.

	Foranstaltningens art	varighed				I alt	I alt	
		0-3 mdr.	4-6 mdr.	7-12 mdr.	over 12 mdr.			
Motorkøretøjer som hjælpe­mid­del	Bevilling	Finansministeriets bekendtgørelse nr. 464 § 1, nr. 4	172	33	18	23	246	
		Finansministeriets bekendtgørelse nr. 464 § 1, nr. 4 samt revalide- ringslovens § 3, stk. 1	286	396	224	85	991	
		I alt bevilget	458	429	242	108	1237	1237
	Afslag	Finansministeriets bekendtgørelse nr. 464 § 1, nr. 4	149	85	39	13	286	
		Finansministeriets bekendtgørelse nr. 464 § 1, nr. 4 samt revalide- ringslovens § 3, stk. 1	621	344	194	43	1202	
		I alt afslag	770	429	233	56	1488	1488
	I alt afslag og bevilling af motorkøre- tøjer som hjælpemiddel		1228	858	475	164	2725	2725
	Motorkøretøjer til erhverv	Bevilling	Finansministeriets bekendtgørelse nr. 464 § 1, nr. 1-3	115	44	38	17	214
			Finansministeriets bekendtgørelse nr. 464 § 1, nr. 1-3 samt revalide- ringslovens § 8, stk. 1	242	254	222	100	818
			I alt bevilget	357	298	260	117	1032
Afslag		Finansministeriets bekendtgørelse nr. 464 § 1, nr. 1-3	55	30	26	10	121	
		Finansministeriets bekendtgørelse nr. 464 § 1, nr. 1-3 samt revalide- ringslovens § 8, stk. 1	261	135	118	61	575	
		I alt afslag	316	165	144	71	696	696
I alt afslag og bevilling af motorkøre- tøjer til erhverv		673	463	404	188	1728	1728	
Motor- køretøjer	Samlet bevilling af motorkøretøjer		815	727	502	225	2269	2269
	Samlet afslag på motorkøretøjer		1086	594	377	127	2184	2184
	I alt afslag og bevilling af motorkøretøjer		1901	1321	879	352	4453	4453

Oversigt over afgjorte sager vedrørende støtte til motorkøretøj i henhold til revalideringslovens § 3, stk. 1 og § 8, stk. 1 samt godtgørelse af registreringsafgift i henhold til finansministeriets bekendtgørelse nr. 464 af 18. oktober 1971.

Den forløbne del af finansåret 1972-73.

	Foranstaltningens art	varighed				I alt	I alt
		0-3 mdr.	4-6 mdr.	7-12 mdr.	over 12 mdr.		
Motorkøretøjer som hjælpemiddel	Finansministeriets bekendtgørelse nr. 464 § 1, nr. 4	161	52	19	12	244	
	Finansministeriets bekendtgørelse nr. 464 § 1, nr. 4 samt revalide- ringslovens § 3, stk. 1	332	457	269	102	1160	
	I alt bevilget	493	509	288	114	1404	1404
	Finansministeriets bekendtgørelse nr. 464 § 1, nr. 4	141	60	12	10	223	
	Finansministeriets bekendtgørelse nr. 464 § 1, nr. 4 samt revalide- ringslovens § 3, stk. 1	729	338	165	51	1283	
	I alt afslag	870	398	177	61	1506	1506
I alt afslag og bevilling af motorkøre- tøjer som hjælpemiddel		1363	907	465	175	2910	2910
Motorkøretøjer til erhverv	Finansministeriets bekendtgørelse nr. 464 § 1, nr. 1-3	123	53	32	16	224	
	Finansministeriets bekendtgørelse nr. 464 § 1, nr. 1-3 samt revalide- ringslovens § 8, stk. 1	219	294	218	103	834	
	I alt bevilget	342	347	250	119	1058	1058
	Finansministeriets bekendtgørelse nr. 464 § 1, nr. 1-3	57	21	20	10	108	
	Finansministeriets bekendtgørelse nr. 464 § 1, nr. 1-3 samt revalide- ringslovens § 8, stk. 1	332	133	99	50	614	
	I alt afslag	389	154	119	60	722	722
I alt afslag og bevilling af motorkøre- tøjer til erhverv		731	501	369	179	1780	1780
Motor- køretøjer	Samlet bevilling af motorkøretøjer	835	856	538	233	2462	2462
	Samlet afslag på motorkøretøjer	1259	552	296	121	2228	2228
	I alt afslag og bevilling af motorkøretøjer	2094	1408	834	354	4690	4690

Spørgsmål 70:

Hvilke overvejelser har man gjort sig med hensyn til indholdet af de regler, socialministeren i henhold til § 58, stk. 2, skal fastsætte?

Tilsvarende oplysninger udbedes for så vidt angår § 58, stk. 3, vedrørende „bekostelige hjælpemidler“.

Svar:

Overvejelserne vedrørende udfærdigelsen af de administrative bestemmelser i henhold til § 58, stk. 2, som vil ske efter forhandling bl. a. med socialstyrelsen, er endnu ikke indledt. På baggrund af overvejelserne i socialreformkommissionen, som de er kommet til udtryk i 2. betænkning og med de ændringer, som følger af den foreslåede opgavefordeling m. v., er det i øvrigt foreløbig hensigten at tage udgangspunkt i de i henhold til omsorgsloven og revalideringslovens § 3 udstedte regler om ydelser af hjælpemidler.

For så vidt angår spørgsmålet om, hvilke andre bekostelige hjælpemidler end motor-køretøjer det i medfør af § 58, stk. 3, er hensigten at henlægge til revaliderings- og pensionsnævnenes afgørelse, vil det, jfr. opregningen i pkt. 12 og 13 i socialministeriets cirkulære af 22. maj 1967 om hjælpemidler i henhold til revalideringslovens § 3, således kunne komme på tale, i hvert fald i en overgangsperiode indtil praksis er indarbejdet, til nævnene at henlægge afgørelser om bevilning af f. eks. el-drevne sygevoogne, kostbare armproteser og andre kostbare bandageringsformer samt hjælpemidler, der i enkelte tilfælde ønskes anskaffet fra udlandet.

Spørgsmål 72 (Spørgsmål 71 er udeladt):

Udvalget udbeder sig en oversigt over de bestemmelser, efter hvilke anke ikke kan finde sted, eller efter hvilke anke begrænses til at omfatte amtsankenævnene. Det bedes for hver af disse bestemmelser anført, med hvilken begrundelse begrænsningen i eller udelukkelsen af anken har fundet sted.

Svar:

Fra hovedreglen om, at det sociale udvalg afgørelser kan indbringes for amts-

ankenævnet og derfra for ankestyrelsen, gælder følgende undtagelser:

1. § 27 skøn over tilbagebetalingsevnen i forbindelse med tilbagebetaling af hjælp: *Amtsankenævnets* afgørelse er endelig.
2. § 31 anvisning af husly til husvilde familier: *Amtsankenævnets* afgørelse er endelig.
3. § 57 tildeling af hjemmehjælp og betalingen herfor: *Det sociale udvalgs* afgørelse er endelig.
4. § 62 indretning af bolig, udgifter til medhjælp eller særlige indretninger i kollektivboliger for pensionister, omsorgsarbejde, tilskud til pensionisters befordring med kollektive eller individuelle transportmidler: *Det sociale udvalgs* afgørelse er endelig.

Som det fremgår af 3. afsnit i besvarelsen af udvalgets spørgsmål 19, er lovforslagets klagerregler helt igennem affattet således, at sagerne standser på samme — lokale eller centrale — plan som efter de nugældende regler. Man har herved bl. a. taget i betragtning, at en udvidelse af klageadgangen ville få betydning for amtsankenævnenes og ankestyrelsens kapacitet.

Vedrørende *undtagelse nr. 1* om tilbagebetaling henvises til 2. afsnit i besvarelsen af udvalgets spørgsmål 19, hvor det bl. a. anføres, at de lokale og amtslige myndigheder efter socialministeriets opfattelse vil have betydeligt bedre mulighed for at skønne over tilbagebetalingsevnen, end en central myndighed vil have.

Tilsvarende begrundelse gælder med hensyn til *undtagelse nr. 2* vedrørende ansøgning af husly til husvilde familier.

De nævnte forhold vedrørende pkt. 1 og 2 gør sig også gældende med hensyn til *undtagelse 3 og 4* om hjemmehjælp og boligindretning m.v.

Når man yderligere har valgt at afskære klageadgang til amtsankenævnet, skyldes det dels hensynet til nævnets kapacitet, idet der (i modsætning til sager nævnt under pkt. 1 og 2) kunne forventes et betydeligt antal klagesager af denne art, og dels at socialministeriet anser det for vanskeligt for amtsankenævnet at opnå det fornødne lokal-kendskab til at træffe afgørelser i sådanne sager.

Spørgsmål 73:

Ad § 59 udbedes en redegørelse for den hidtidige administration af de bestemmelser, § 59 skal afløse.

Svar:

Lovforslagets § 59 svarer til de gældende regler i lov om omsorg for invalidepensionister og folkepensionister bortset fra, at § 59, stk. 1, ikke er knyttet til den formelle betingelse, at pågældende er pensionist.

En udtømmende redegørelse for, i hvilket omfang kommunerne udnytter de gældende regler om støtte til indretning af bolig og til medhjælp i kollektivboliger, er vanskelig at give, idet udgifterne afholdes af rådighedsbeløbet til personlige tillæg til pensionister, og anvendelsen af dette rådighedsbeløb er ikke specificeret. Endvidere er reglen om støtte til indretning af kollektivboliger i omsorgslovens § 3 først trådt i kraft 1. april 1972. Det er imidlertid socialministeriets indtryk, at reglerne benyttes i vidt omfang.

Bistanden efter omsorgsloven skal principielt ydes efter en behovsvurdering uden hensyn til pensionistens — og den eventuelle ægtefælles — økonomiske forhold. Socialministeriet har dog tilkendegivet over for kommunerne, at der kan blive tale om at tage et vist hensyn til de økonomiske forhold, under hvilke en pensionist lever. Der bør således normalt ikke ydes hjælp til indretning af hjemmet, som går ud over, hvad det ville koste at foretage indretningen hos en pensionist, der lever på et normalt pensionistniveau, og der kan derfor normalt ikke ydes hjælp til mere kostbare indretninger, som ville svare til en velstillet families levestandard.

Hvis der er tale om forbedring af ejendom, som også kan have betydning for senere ejere, vil hjælpen normalt blive ydet som rente- og afdragsfrit lån.

Spørgsmål 73 a:

Hvorledes afgrænses begrebet „indretning af boligen“, jfr. § 59? Indeholder de i henhold til styrelseslovens § 15 afgivne beretninger materiale til brug for vurdering af praksis med hensyn til ydelse af hjælp i henhold til de til lovforslagets § 59 svarende regler i omsorgsloven?

Svar:

Som anført i bemærkningerne, svarer reglen i forslaget § 59, stk. 1, om hjælp til „indretning af boligen“ til omsorgslovens § 1, stk. 2, nr. 3.

I tilknytning til sidstnævnte bestemmelse anføres følgende i socialministeriets cirkulære af 18. december 1972 om omsorg for invalidepensionister og folkepensionister, pkt. 4:

„Indretning af bolig. For at gøre en bolig bedre egnet for en pensionist, vil det ofte kun være nødvendigt at foretage mindre omfattende ændringer, f. eks. fjernelse af dørtrin, opsætning af gelændere, installation af særlige dørklokkeanlæg. Hjælp kan i øvrigt gives til bl. a. forbedring af varmeanlæg eller indlæggelse af vand.

Bor pensionisten i egen ejendom, og er der tale om en betydelig udgift til forbedring af ejendommen, der medfører en *forøgelse af dennes værdi*, bør hjælpen ydes som et rente- og afdragsfrit lån, der forfalder til udbetaling ved ejerskifte. I sådanne tilfælde bør pantebrev oprettes og tinglyses.“

De årsberetninger, amtsrådene har udarbejdet i henhold til § 15 i den sociale styrelseslov, indeholder ikke oplysninger om kommunernes praksis med hensyn til hjælp til boligmæssige ændringer efter omsorgsloven.

Spørgsmål 75 (Spørgsmål 74 er udeladt):

Ad § 63 udbedes en begrundelse for, at grænsen er ændret fra 7 børn til 5 børn.

Svar:

Socialstyrelsen har efter anbefaling fra børne- og ungdomsforsorgens pædagogiske nævn indstillet, at antallet af børn, der modtages eller anbringes i dagpleje i et privat hjem, højst må være 5. Begrundelsen er, at det ikke kan anses for betryggende, at en dagplejemor alene påtager sig ansvaret for den daglige pasning og pleje af 6-7 småbørn.

Spørgsmål 75 a:

Har man haft dårlige erfaringer med det hidtidige maksimum på 7 børn for privat dagpleje?

Svar:

Socialstyrelsens indstilling om at nedsætte tallet fra 7 til 5 er baseret på svenske undersøgelser.

Det tilføjes, at socialstyrelsen den 2. oktober 1972 har udsendt vejledning vedrørende dagplejeformidlinger til samtlige anerkendte formidlinger af privat dagpleje. Om antallet af børn i det enkelte hjem har styrelsen anført følgende:

„Som vejledende regler for, hvor mange børn det enkelte dagplejehjem bør modtage, bemærkes, at der i et dagplejehjem som hovedregel ikke bør være mere end 4 børn, herunder medregnet hjemmets egne børn. Såfremt disse er i skolealderen, kan der dog modtages op til 4 dagplejebørn. Det må anses for værdifuldt, at der er mere end ét barn i dagplejehjemmet. Dette mindsker risikoen for, at det enkelte barn bliver for stærkt knyttet til dagplejemoderen, og det giver ligeledes muligheder for fællesskab i leg og socialt samvær“.

Spørgsmål 76:

Ad § 63, stk. 2, udbedes en begrundelse for, at tilladelse skal gives fra amtskommunens social- og sundhedsudvalg i modsætning til socialudvalget i primærkommunen.

Svar:

I henhold til lov om børne- og ungdomsforsorg § 76 må daginstitutioner og lignende foranstaltninger, der ikke er anerkendt som tilskudsberettiget institution i henhold til § 65, men som modtager børn under 14 år mod betaling, kun oprettes og drives med tilladelse fra socialstyrelsen. Afgørelsen af, om en institution skal have tilladelse til drift, beror på et skøn over, om institutionen kan betragtes som en social-pædagogisk foranstaltning, der falder inden for området for børneforsorgsloven. Størstedelen af de eksisterende institutioner af denne art er lederejede halvdaysbørnehaver.

I bemærkningerne til lovforslagets § 69 er understreget, at det er primærkommunernes ansvar at sørge for, at der er det nødvendige antal pladser på daginstitutioner for børn og unge. For ikke at forflygtige kommunalbestyrelsernes ansvar er der yderligere foreslået en bestemmelse i § 69, stk. 2, hvorefter kommunerne selv skal oprette og drive institutionerne eller indgå overenskomst om

optagelse med private institutioner, der skal være selvejende, hvis der er plads til mindst 6 børn.

Efter socialministeriets opfattelse vil det derfor være betænkeligt at give primærkommunerne adgang til at tillade oprettelse og drift af rent private dagplejehjem og lignende institutioner. Endvidere vil amtskommunens social- og sundhedsudvalg kunne stille ensartede krav om indretning m. v. til de — forholdsvis få — private institutioner i de forskellige primærkommuner.

Spørgsmål 77:

Ad bestemmelsen i § 63 spørges, hvorledes man mener at kunne sikre overholdelse af kravet om godkendelse.

Svar:

Bestemmelsen svarer til den gældende bestemmelse i børneforsorgslovens § 64 og kendes derfor allerede af de kommunale myndigheder.

Ministeriet er af den opfattelse, at den oplysningsvirksomhed over for borgerne, som påhviler de sociale udvalg, bliver stadig mere udbygget, og at det derfor må påregnes, at befolkningen ad denne vej gøres bekendt med regler af den omhandlede karakter. Man er imidlertid klar over, at det ikke vil være muligt at sikre, at bestemmelsen overholdes i alle tilfælde, f. eks. tilfælde, hvor det drejer sig om ophold hos pårørende. Har dagplejeforholdet derimod mere erhvervsmæssig karakter, vil plejen formentlig påkalde sig opmærksomhed hos naboer m. v. med det resultat, at de sociale myndigheder i vid udstrækning vil blive orienteret om forholdene.

I øvrigt vil man i forbindelse med det samarbejde med andre myndigheder, der vil blive søgt etableret inden for det opsøgende rådgivningsarbejde, gøre hjemmehjælpere, hjemmesygeplejersker og sundhedsplejersker m. fl. opmærksom på reglerne.

Spørgsmål 78:

Ad § 64, stk. 3, spørges, hvorledes betalingen fra dagplejen fastsættes. Sker dette efter en gennemsnitsberegning inden for området eller svarende til taksterne ved nærmest liggende institutioner eller eventuelt på anden måde?

Svar:

Efter de gældende regler fastsættes betalingen i forhold til de faktiske udgifter for den enkelte ordning efter fradrag af statens og vedkommende kommunes ordinære driftstilskud, jfr. § 71 i lov om børne- og ungdomsforsorg. Til de tilskudsberettigede udgifter henregnes vederlag til dagplejemødrene, legetøj og inventar m. v., løn til dagplejelederen og eventuelle afdelingsledere og assistenter, samt administrationsudgifter, dog højst 5 pct. af de samlede tilskudsberettigede driftsudgifter.

Spørgsmål 78 a:

Er man i besiddelse af oplysninger om det gennemsnitlige antal børn i de enkelte dagplejehjem?

Det ønskes endvidere oplyst, hvorledes begrebet „faktiske udgifter“ afgrænses.

Svar:

Socialstyrelsen har intet statistisk materiale til belysning af det gennemsnitlige antal børn i de enkelte dagplejehjem. Styrelsen har imidlertid som eksempel oplyst, at der i Århus kommune er anbragt ca. 2.000 børn i private dagplejehjem, og at kun 3 hjem modtager flere end 5 børn.

Ved beregningen af forældrenes betaling er begrebet „faktiske udgifter“ lig med „tilskudsberettigede udgifter“. Som eksempel på ikke-tilskudsberettigede udgifter, som kommunerne selv må afholde, kan nævnes den del af administrationsudgifterne, der overstiger 5 pct. af de samlede tilskudsberettigede driftsudgifter.

Spørgsmål 79:

Ad § 65 spørges, hvorvidt plejehjemsforeningernes virksomhed agtes opretholdt ved gennemførelsen af lovforslaget.

Svar:

Efter bestemmelsen i børneforsorgslovens § 101 varetager de anerkendte plejehjemsforeninger følgende opgaver: Virksomhed vedrørende børns anbringelse i pleje, vedrørende tilsyn med plejebørn, vedrørende omsorg for børn og unge uden for deres hjem og vedrørende efterværn. Endvidere kan børne- og ungdomsværnet efter § 40, stk. 2, bemyndige en anerkendt forening til

at udøve omsorgen for et barn, der er anbragt uden for sit naturlige hjem.

Herudover driver foreningerne en række anerkendte børne- og ungdomshjem.

I § 138 i lovforslaget til bistandsloven er foreslået en bestemmelse, hvorefter socialministeren kan fastsætte regler om vedtægter m. v. for foreninger, der driver virksomhed, hvortil udgifter afholdes efter bistandsloven. Der henvises i bemærkningerne til, at den foreslåede bestemmelse er på linie med den regel, der blev indsat i omsorgsloven i folketingsåret 1971-72 for foreninger, der udfører omsorgsarbejde for pensionister.

Ved at udelade foreningernes arbejdsopgaver i lovteksten understreger man, at ansvaret for udøvelsen af børne- og ungdomsforsorg — såvel de generelle forpligtelser som forpligtelser over for det enkelte barn — påhviler de kommunale myndigheder. Dette er ikke til hinder for, at kommunerne kan indgå aftaler med foreningerne om samarbejde, men kommunerne kan ikke ved en sådan aftale frigøre sig for ansvaret og har i givet fald pligt til at gribe ind over for foreningernes arbejde. Endvidere er det i strid med bistandslovens hovedprincip om en samlet vurdering og behandling af familiens forhold at udskille visse afgørelser vedrørende børn og unge fra de sociale udvalgs kompetence.

Med hensyn til foreningernes virksomhed på institutionsområdet bemærkes, at foreningerne vil kunne drive deres allerede anerkendte børne- og ungdomshjem ved at indgå overenskomst med vedkommende amtskommune, jfr. bemærkningerne til lovforslagets § 141. Endvidere kan foreningerne med amtsrådets godkendelse oprette nye institutioner, men disse skal i så fald være selvejende, jfr. forslaget § 96, stk. 2.

Det er som nævnt i bemærkningerne til § 138 forudsat, at eventuelle statstilskud til foreningerne — udover betaling for opholdet på institutionerne, jfr. forslaget § 133, stk. 1, og ud over de tilskud, som kommunerne må yde foreningerne som betaling for deres arbejde — må fastsættes ved særlig bevilling på de årlige finanslove.

Spørgsmål 80:

Ad § 65 spørges, med hvilken begrundelse aldersgrænsen er fastsat til 14 år.

Svar:

14-års grænsen går tilbage til en justitsministeriel lov af 20. april 1888 om tilsyn med plejebørn. Bestemmelsen må formentlig ses i sammenhæng med, at det store flertal af børn på 13-14 år den gang holdt op med at gå i skole og kom ud at tjene, således at et døgnophold hos en familie ikke var et plejeforhold, men et tjenesteforhold. Der findes hverken i bemærkningerne til socialreformen fra 1933 eller til den nuværende børneforsorgslov omtalt overvejelser om at skærpe reglerne om plejetilladelse ved en forhøjelse af aldersgrænsen.

Derimod har Københavns kommune og socialstyrelsen i forbindelse med udarbejdelsen af lovforslaget henstillet til socialministeriet at overveje en forhøjelse under hensyn til udviklingen i undervisningspligtens længde. Socialministeriet finder imidlertid, at der snarere ligger en betryggelse i, at børnene går længere tid i skole, idet skolen i givet fald vil kunne gribe ind, eventuelt ved henvendelse til det sociale udvalg. Ministeriet har derfor ikke fundet anledning til at foreslå aldersgrænsen forhøjet.

Spørgsmål 81:

Ad § 65, stk. 3, spørges, med hvilken begrundelse godkendelsen er henlagt til amtskommunens social- og sundhedsudvalg i modsætning til primærkommunens socialudvalg.

Svar:

I henhold til lov om børne- og ungdomsforsorg § 96 skal børne- og ungdomshjem og lignende institutioner, der kan modtage 5 eller flere børn og unge under 18 år, og som ikke er anerkendt som tilskudsberettigede, have forudgående tilladelse fra socialstyrelsen til oprettelse og drift.

Efter bestemmelsen i lovforslagets § 96, stk. 1, pålægger man amtskommunerne ansvaret for, at der er det nødvendige antal pladser på døgninstitutioner for børn og unge. Det findes derfor naturligt at lade so-

cialstyrelsens kompetence til at tillade oprettelse og drift af rent private børnehjem eller lignende overgå til et organ på amtsplan. Det bemærkes, at alene den omstændighed, at oprettelse og drift af døgninstitutioner er langt mere kostbar end oprettelse og drift af daginstitutioner, bevirker, at der kun er ganske få ansøgninger, og at man derfor ikke forflygtiger amtskommunernes ansvar på døgninstitutionsområdet ved en bestemmelse som den foreslåede. Der findes i dag i alt 4-5 institutioner, der enten har eller vil få meddelt tilladelse efter § 96.

Spørgsmål 82:

Ad § 66, stk. 2, spørges, om plejelønnen er skattepligtig.

Svar:

Principielt er plejeløn skattepligtig indkomst for plejeforældrene. Der henvises i øvrigt til finansministerens svar i folketinget den 14. februar 1973 på spørgsmål fra folketingsmedlem Palle Simonsen, jfr. folketingets forhandlinger 1972-73, sp. 3885-88.

Spørgsmål 83:

Ad § 68, stk. 1, udbedes en oversigt over antallet af særforsorgspatienter anbragt i privat familiepleje.

Svar:

Der henvises til oversigt nederst på siden, omfattende klienter med ophold i privat pleje uden for eget hjem under tilsyn og vejledning fra en særforsorgsinstitution.

Spørgsmål 84:

Udvalget udbeder sig en kort redegørelse for, hvilke ydelser og bistand i øvrigt særforsorgspatienter i ekstern forpleje, herunder i kontrolleret familiepleje, modtager. Der udbedes herunder en redegørelse for, i hvilket omfang man søger invalidepension til særforsorgsklientelet, og hvorledes tilkendelse heraf kombineres med bistand i henhold til særforsorgslovgivningen.

	Andsvageforsorgen	Øvrige særforsorg
Total.....	Pr. ³¹ / ₃ 1972: 1371	Pr. ³¹ / ₃ 1972: 137
Heraf børn og unge....	77*)	42**)

*) under 15 år.

***) under 20 år.

Svar:

a. I henhold til forsorgslovens § 70, stk. 1.a., ydes tilskud til dækning af merudgifterne ved forsørgelsen i hjemmet af personer, der modtager særfor sorgens hjælpeforanstaltninger.

Til børn under 15 år ydes tilskud i almindelighed med beløb svarende til bi standstillæg eller plejetillæg til invalidepen sion efter en konkret vurdering af handi cappet og de dermed forbundne merudgifter. Kan der dokumenteres særlig store udgifter, ydes der godtgørelse af disse i stedet for generelle tilskud.

Til børn over 15 år, som går i skole eller er under optræning (men som ikke får inva lidepension), ydes normalt tilskud svarende til den hjælp, der ydes i revalideringstil fælde. Herudover kan der efter reglerne ovenfor ydes særligt tilskud til dækning af merudgifter ved forsørgelsen.

Personer over 15 år med alvorlig høre skade kan få tilkendt invaliditetsydelse i henhold til invalidepensionslovens § 15, stk. 1.

b. Forsorgen betaler endvidere dagpleje, børnehavekontingent ved ophold i normalbørnehave, befordring til eksterne institu tioner, dækning af den del af medicinud gifter og lægeregninger, som ikke dækkes af sygekasse, samt betaling af særlige hjælpe midler.

c. Forsorgen yder endelig rådgivning og vejledning, især i bo- og erhvervsituatio nerne.

d. Til voksne åndssvage uden invalide pension ydes underholdshjælp efter tilsva rende regler som i forsorgsloven.

Efter vurdering af fremtidig erhvervsevne medvirker forsorgen ved ansøgning om inva lidepension ved det fyldte 15. år eller senere, hvis det viser sig, at skønnet over erhvervsevnen må revideres.

Er pensionen i særlige tilfælde ikke til strækkelig til dækning af forsørgelsen, ydes særligt tilskud af forsorgen som personligt tillæg.

I øvrigt modtager invalidepensionister samme rådgivning og vejledning som andre under forsorg. Hjælpe midler, medicin, m.v. betales af forsorgen efter samme retnings linier, som gælder for invalidepensionister.

Spørgsmål 85:

Vil lovforslaget medføre ændrede mulig heder for de bestræbelser i retning af udvi det anvendelse af ekstern forsorg, som fra forældres side er kommet til udtryk ved køb af beboelsesejendomme til sådan anvendelse?

Svar:

På privat initiativ (Evnsvages Vel) og med tilskud i henhold til lovgivningen om boligstøtte er i Løgstør og Odense etableret visse former for beskyttet bolig og kolle gium for åndssvage, som med boligsikring og betaling af deres invalidepension, eventuelt med personligt tillæg, kan bo der. Der er efter det for socialministeriet oplyste for tiden planer om etablering af tilsvarende boligforanstaltninger i Århus og Greve.

Det foreliggende lovforslag medfører ingen ændringer i denne adgang til på privat initiativ at etablere boliger beregnet for sær lige grupper af handicappede.

Spørgsmål 86:

Ad bestemmelsen i § 69, stk. 2, sidste pkt., spørges, hvilke forhold amtsrådet skal lægge vægt på ved afgørelsen af godkendelses spørgsmålet.

Spørgsmål 122:

Ad § 69, stk. 2, spørges, om kravet om amtsrådets godkendelse af overenskomster med private institutioner ikke er unødven dig under hensyn til den regulering, som følger af standarder og normer. Der henvises i øvrigt til spørgsmål 86.

Svar:

Ved indgåelsen af en overenskomst skal kommunalbestyrelsen vurdere, om instituti onens bestyrelse og vedtægt, personalets sammensætning og uddannelse, antallet af børn m. v. ligger inden for rammerne af de vejledende regler, som socialministeren fast sætter. Endvidere må kommunalbestyrelsen sikre sig, at institutionens personale ansæt tes og lønnes i overensstemmelse med de herom gældende eller aftalte vilkår. Ved godkendelsen af overenskomsten skal amts rådet især udøve en koordinerende funktion med henblik på at sikre, at primærkommun ernes vurdering af de vejledende regler

ikke er væsentlig forskellig fra kommune til kommune. Socialministeriet er derfor af den opfattelse, at den regulering, som følger af standarder og normer, ikke er tilstrækkelig til at sikre en ensartet standard.

Spørgsmål 87:

Vedrørende institutionstilsynet spørges, på hvilken måde embedslægevæsenet og sundhedskommissionerne skal indgå i dette, og hvilke organer der i tilfælde af de sidstnævntes nedlæggelse skal indtræde i stedet herfor. Vedrørende institutionstilsynet, jfr. § 71, spørges endvidere, om den foreslåede opdeling på mange organer ikke er betænkelig, når henses til muligheden for overadministration eller vanskeligheder ved at placere et eventuelt ansvar. Ville et særligt tilsynsråd for den enkelte eller flere ensartede institutioner ikke kunne erstatte det forgrenede tilsyn i et vist omfang?

Svar:

Socialministeriet har forelagt de i første punktum stillede spørgsmål om embedslægevæsenet og sundhedskommissionerne for indenrigsministeriet. Når svaret foreligger, skal man vende tilbage til sagen.

Den i § 71 foreslåede opdeling af tilsynet vil efter socialministeriets opfattelse næppe medføre overadministration eller vanskeligheder ved at placere et eventuelt ansvar. Som nævnt i svaret på spørgsmål 89, påhviler tilsynet med institutionernes daglige drift kommunalbestyrelsen, medens tilsynet, der sikrer overholdelsen af formelle regler, påhviler amtsrådet. Når det er påkrævet at have et lokalt tilsyn ved siden af det regionale, hænger det i første række sammen med, at det lokale tilsyn må betragtes som en præventiv foranstaltning, der muliggør hurtig indskriden, når der opstår problemer. Et særligt tilsynsråd for den enkelte eller flere ensartede institutioner vil kunne nedsættes af amtsrådet sammen med én eller flere primærkommuner, såfremt det findes hensigtsmæssigt. Socialministeriet mener imidlertid ikke, at der i bilstandsloven bør medtages bestemmelser om et særligt tilsynsorgan.

Fortsættelse af svar på spørgsmål 87:

I fortsættelse af svaret på *spørgsmål 87* skal man meddele, at indenrigsministeriet

har udarbejdet et udkast til regler om sundhedsmæssigt tilsyn med institutioner, klinikker m.v. — Udkastet, der endnu ikke har været forhandlet med de kommunale organisationer, er udarbejdet i medfør af § 8 i det af indenrigsministeren fremsatte forslag (nr. 164) til lov om embedslægeinstitutioner m.v.

Indenrigsministeriet har oplyst, at lovforslaget om embedslægeinstitutioner m.v. forudsætter, at forslaget til lov om miljøbeskyttelse tillige vedtages. Da sidstnævnte lovforslags § 60 ophæver loven om tilvejebringelse af sundhedsvedtægter, er udkastet til regler om tilsyn baseret på, at sundhedskommissionerne nedlægges.

Efter § 1 i lovforslaget opretter indenrigsministeren for hver amtsrådsreds en embedslægeinstitution med én eller flere embedslæger. Efter udkastet til reglerne om tilsyn og i overensstemmelse med lovforslagets § 8 skal embedslægeinstitutionen føre regelmæssigt tilsyn med alle forhold af sundhedsmæssig interesse i pleje- og behandlingsinstitutioner m.v. og i skoler og daginstitutioner m.v.

Såfremt der konstateres mangler med hensyn til de sundhedsmæssige forhold på en institution eller lignende, skal kommunalbestyrelsen efter udkastet kunne give pålæg om nødvendige foranstaltninger til afhjælpning af mangler eller nedlægge forbud mod institutionens fortsatte anvendelse. For de af kommunalbestyrelsen drevne institutioner skal amtsrådet kunne udøve de nævnte beføjelser, og for de af Københavns og Frederiksberg kommunalbestyrelser drevne institutioner skal beføjelserne kunne udøves af indenrigsministeriet.

Spørgsmål 88:

Ad institutionstilsynet, jfr. § 71, spørges endvidere, hvilket sanktioner de enkelte tilsynsorganer er i besiddelse af.

Svar:

Med hensyn til de forskellige tilsynsopgaver, der tillægges kommunalbestyrelsen, henholdsvis amtsrådet, henvises til svaret på spørgsmål 89.

Kommunalbestyrelsens tilsyn: For så vidt den tilsynsførende bliver opmærksom på forhold under institutionens daglige drift, der bør ændres, kan han i første række rette

henvendelse herom til institutionens leder, eventuelt til bestyrelsen. Hvis hans henvendelse ikke giver resultat, kan han gøre det sociale udvalg, eventuelt kommunalbestyrelsen, opmærksom på forholdet. Er forholdet alvorligt, må kommunalbestyrelsen overveje, om vilkårene i den mellem kommunalbestyrelsen og institutionen indgæede overenskomst om optagelse af børnene er overtrådt. Er dette tilfældet, må overenskomsten eventuelt opsiges.

Amtsrådets tilsyn: Amtsrådets tilsyn må ses på baggrund af amtsrådets almindelige vejledende forpligtelser over for primærkommunerne. Hovedformålet med tilsynet er at sikre, at de formelle regler for institutionens drift overholdes, og at standarden ikke forringes. Såfremt en primærkommune ikke efterkommer en berettiget henstilling, vil amtsrådet kunne rette henvendelse til socialstyrelsen og socialministeren, der som overordnede tilsynsmyndigheder kan behandle sagen.

Spørgsmål 89:

Bemærkninger til § 71 bedes så vidt muligt suppleret med beskrivelse af kommunalbestyrelsens tilsynsopgave. Endvidere spørges, om ikke bestemmelsen i § 71, stk. 2, sidste punktum, bør suppleres med bestemmelse om, at ansvaret for tilsynet påhviler amtsrådet respektive dettes social- og sundhedsudvalg.

Svar:

Kommunalbestyrelsens tilsyn med daginstitutioner udøves i dag og vil også fremtidig kunne udøves ved, at kommunalbestyrelsen beskikker ét (eller flere) af sine medlemmer til at varetage opgaven, enten direkte eller som medlemmer af institutionernes bestyrelser.

Socialministeriet har i sin tid i et cirkulære af 16. december 1954 fastsat regler for „det stedlige tilsyn med forebyggende børneforsorgsinstitutioner“. Principperne er stadig gældende.

Den tilsynsførende har i det omfang, han ønsker det, adgang til at tale med personalet og børnene, ligesom personalet og børnene (og forældrene) kan henvende sig til den tilsynsførende vedrørende institutionens forhold. Den tilsynsførende skal især have opmærksomheden henvendt på behandlingen

af børnene, om børnene trives i institutionen, og i det hele, om det daglige liv fungerer godt.

Amtsrådets tilsyn skal sikre, at de formelle regler for institutionernes drift overholdes. Placeringen af ansvaret for udøvelsen af dette tilsyn er i overensstemmelse med reglerne i § 10 i den sociale styrelseslov. For så vidt angår det pædagogiske tilsyn bemærkes, at dette er foreslået henlagt til socialcentret for at sikre den nødvendige sagskindskab. Socialcentret er en del af amtskommunens social- og sundhedsforvaltning, der arbejder under ansvar over for social- og sundhedsudvalget, der er nedsat af amtsrådet, jfr. § 16 i den sociale styrelseslov.

Socialministeriet mener derfor ikke, at der er anledning til at supplere § 71, stk. 2, 2. punktum, med en bestemmelse om, at ansvaret for tilsynet påhviler amtsrådet, respektive dettes social- og sundhedsudvalg.

Spørgsmål 90:

Ad § 72 spørges, om fritids- og ungdomsklubber er omfattet af bestemmelsen.

Svar:

Børns og unges tilknytning til fritids- og ungdomsklubberne kan ikke helt sammenlignes med børns optagelse i en børnehave eller et fritidshjem. Institutionskapaciteten i klubberne udnyttes i højere grad ved besøg af skiftende børn og unge, og der er ifølge sagens natur ikke fastsat normeringer for medlemstallet på samme måde som for de egentlige daginstitutioners vedkommende. Fritids- og ungdomsklubber er derfor ikke omfattet af den foreslåede visitationsbestemmelse i § 72.

Spørgsmål 91:

Er ministeren i stand til at meddele nærmere oplysninger om indholdet af de bestemmelser, der, jfr. bemærkningerne til § 73 og 78, vil blive udarbejdet?

Svar:

Socialministeriet har i en skrivelse af 23. februar 1973 anmodet socialstyrelsen om at tage spørgsmålet om forældres betaling for deres børns ophold i daginstitutioner op til overvejelse, jfr. § 73.

Ministeriet anser det for ønskeligt, at betalingen fastsættes som en procentdel af den

enkelte institutions faktiske udgifter, dog højst et bestemt fast beløb, og således, at procenten og maksimumsbeløbet er ens for alle daginstitutioners vedkommende, eventuelt bortset fra klubber. Man har derfor bedt styrelsen om at opstille forskellige forslag om procenter og maksimumsbeløb, ledsaget af udgiftsberegninger.

For så vidt angår den betaling, som i medfør af § 78 skal ydes for kost og pleje i et daghjem og for deltagelse i et dagcenters foranstaltninger, kan oplyses, at det er hensigten, at betalingen skal fastsættes til et beløb, der gør det muligt for de pågældende i øvrigt at opretholde deres tilværelse på det almindelige niveau for pensionister, der bor i eget hjem.

Spørgsmål 92:

Ad § 74 udbedes en kort redegørelse for sondringen i „daghjem“ og „dagecentre“. Er der til denne sondring knyttet nogen forskel med hensyn til tilskud?

Svar:

Det er i bemærkningerne til lovforslaget anført, at *daghjem* er institutioner for personer, der har et plejebøvhov, men som om natten kan bo i eget hjem, hvor slægtninge eller andre pårørende kan passe dem. *Daghjemmet* udfører således de samme funktioner som et almindeligt plejehjem og adskiller sig kun fra dette ved, at pågældende ikke bor på hjemmet.

Dagecentre er beregnet på én eller flere gange ugentligt at modtage hjemmeboende pensionister m. fl. til deltagelse i forebyggende omsorgsarbejde, der bedst kan foregå på institution, f. eks. fodpleje, fysioterapi og ergoterapi, altså arbejde, der direkte tager sigte på at medvirke til, at pågældende kan blive i eget hjem længst muligt, og som derfor er forbeholdt personer, som på grund af fysisk eller psykisk svækkelse har behov for særligt omsorgsarbejde.

Kommunernes udgifter ved såvel daghjem som dagecentre, der er omhandlet i lovforslagets § 74, refunderes af staten med 50 pct., jfr. forslagens § 133.

Omsorgsarbejdet i øvrigt, herunder „dagecentervirksomhed“, der ikke så meget har egentlig forebyggende karakter, men hvis formål er at aktivere pensionister, er omfattet af lovforslagets § 60, hvorefter socialmi-

nisteren fastsætter retningslinier for, hvilke foranstaltninger der er berettiget til støtte. Refusionen afhænger således i disse tilfælde af, i hvilket omfang den virksomhed, der foregår i centret, er omfattet af de fastsatte retningslinier. Såfremt dette er tilfældet, kan også udgiften til denne virksomhed anmeldes til refusion efter forslagens § 133, dvs. med adgang til 50 pct.s statsrefusion.

Spørgsmål 93:

Ad § 69 spørges om denne bestemmelse vil være til hinder for, at en kommune faktisk forhindrer oprettelsen af selvejende institutioner af den omhandlede karakter.

Svar:

Efter den foreslåede bestemmelse i § 69, stk. 1, skal kommunalbestyrelsen sørge for, at der er det nødvendige antal pladser på daginstitutioner for børn og unge.

Såfremt en daginstitution ønskes oprettet af private som selvejende institution, må der rettes henvendelse herom til kommunalbestyrelsen, der skal påse, at planerne er i overensstemmelse med retningslinier, der er udarbejdet af socialministeren, jfr. forslagens § 70. Hvis planerne er i orden, men kommunalbestyrelsen enten anser behovet for dækket eller ønsker selv at oprette og drive daginstitutionerne i kommunen, må den gøre ansøgerne opmærksom på, at der ikke vil blive indgået overenskomst, jfr. § 69, stk. 2, og dermed heller ikke henvist børn, som kommunen betaler for.

Ønsker ansøgerne herefter alligevel at oprette institutionen og drive den uden betaling fra det offentlige, må de henvises til at rette henvendelse om tilladelse hertil til amtskommunens social- og sundhedsudvalg, jfr. forslagens § 63, stk. 2.

Spørgsmål 94:

Ad § 83 spørges, hvorvidt der på dette tidspunkt er mulighed for at bedømme virkningen af den i forbindelse med den seneste ændring af omsorgsloven indførte bestemmelse om, at et amtsråd kan bestemme, at optagelse på et hjem skal være betinget af en forudgående prøvelse af pensionistens plejebøvhov, foretaget af et rådgivende udvalg, der er nedsat for amtskommunen eller en del af denne.

Svar:

Den omtalte ændring af omsorgslovens § 15 er først trådt i kraft den 1. juli 1972, og der er derfor ikke på nuværende tidspunkt tilstrækkeligt grundlag for at vurdere virkningen heraf.

Efter den tidligere affattelse af omsorgslovens § 15 kunne der i amtskommunerne nedsættes amtsplejeudvalg, som havde mulighed for at tage stilling til de spørgsmål, der nu nævnes i § 15. Intet af de oprettede amtsplejeudvalg havde dog ønsket at få tillagt beføjelser vedrørende visitation til plejehjem. Der har derfor ikke ved lovændringens ikrafttræden foreligget praktiske erfaringer med hensyn til visitation på amtskommunalt plan.

Spørgsmål 95:

Ad § 83 spørges, om ministeren finder den foreslåede bestemmelse helt tilstrækkelig til sikring af en hensigtsmæssig udnyttelse af plejehjemskapaciteten.

Svar:

På baggrund af bl. a. forslag fra udvalget om omsorg for ældre og for pensionister og de overvejelser, der da havde fundet sted i socialreformkommissionen om visitationen til plejehjem, ændredes omsorgsloven med virkning fra 1. juli 1972, således at de enkelte amtskommuner kan bestemme, at optagelse på alderdomshjem og plejehjem skal være betinget af en forudgående prøvelse foretaget af et rådgivende visitationsudvalg, der er nedsat for amtskommunen eller en del af denne. Visitationsudvalget skal bestå af repræsentanter med såvel lægelig som social sagkundskab.

Visitationsbestemmelsen i lovforslaget følger forslaget i socialreformkommissionens 2. betænkning, således at det sociale udvalg fortsat har kompetencen til at visitere til plejehjem, men at kommunen i alle tilfælde har en pligt til at indhente udtalelse fra det udvalg, som amtsrådet har nedsat til bedømmelse af pensionistens plejebehov. Baggrunden for at gøre „høringen“ obligatorisk er ønsket om at sikre et betryggende bedømmelsesgrundlag ved at inddrage sagkyndig bistand fra såvel sygehusvæsenet som amtskommunens socialcenter i beslutningen. Herved vil der være skabt grundlag for, at samtlige bistandsmuligheder, herunder

også iværksættelse af alternative foranstaltninger, indgår i overvejelserne om, hvorvidt optagelse på plejehjem bør finde sted.

Spørgsmål 96:

Ad § 84 spørges, om bestemmelsen vedrørende lomme pengebeløbets størrelse kan udformes på en sådan måde, at lovændring ikke vil være nødvendig for de forhøjelser, som alene er udtryk for regulering i overensstemmelse med forhøjelse af folkepensionen m. v. Der henvises herved til bemærkningerne ved 1. behandling (fortrykket, sp. 3473). Ad § 84 bedes oplyst, til hvilket beløb den maksimale betaling for ophold på alderdoms- eller plejehjem er fastsat, jfr. bestemmelsen i omsorgslovens § 10, stk. 1, sidste pkt.

Svar:

Da det beløb til personlige fornødenheder, der omtales i § 84, er en del af pågældendes folke-, invalide- eller enkepension, dvs. af en „fast ydelse“, ville det antagelig føles utilfredsstillende, hvis der slet ikke i lovteksten var angivet noget om retningslinierne for beløbets beregning. Man kan imidlertid næppe vælge den løsning at angive beløbet til personlige fornødenheder som en brøkdel af pensionens grundbeløb, da ændringer i pensionsbeløbet kan være motiveret i prisændringer vedrørende fornødenheder, som pensionister i plejehjem får dækket gennem selve opholdet, f. eks. ændringer i priserne på fødevarer, således at en ændring af pensionen netop ikke bør „smitte af“ på det beløb, der udbetales kontant under opholdet.

Ifølge omsorgslovens § 10, stk. 1, næstsidste pkt., kan en pensionists samlede betaling (dvs. pension ÷ beløb til personlige fornødenheder + 60 pct. af indtægter ud over pensionen) ikke overstige den faktiske udgift ved plejehjemsopholdet, beregnet efter det senest afsluttede regnskab for hjemmet. Den maksimale betaling varierer således fra hjem til hjem.

Der er endnu ikke med hjemmel i omsorgslovens § 10, stk. 1, sidste pkt., fastsat særlige betalingsregler for daghjem, rekreativ onshjem m. v.

Spørgsmål 97:

Kan en person, der har forpligtet sig til at præstere aftægtsydelse, efter gældende be-

stemmelser tilpligtes at betale for ophold på alderdoms- og plejehjem i de tilfælde, hvor aftægtsnyderen har afstået hele sin formue?

Svar:

Ifølge lov om omsorg for invalidepensionister og folkepensionister skal en pensionist betale indtil 60 pct. af sin indtægt ud over pensionen for ophold på et alderdomshjem eller et plejehjem.

Ved opgørelsen af indtægten medregnes enhver indtægt. Som indtægt betragtes principielt også en aftægtsret, som pensionisten før optagelsen på plejehjemmet har indgået aftale om, under forudsætning af, at pensionisten efter indlæggelsen kan forlange aftægtsretten konverteret til en pengeydelse.

Den person, der skal præstere aftægtsydelsen, vil derimod ikke kunne tilpligtes at betale for pensionistens (aftægtsnyderens) ophold, uanset om aftægtsretten falder bort eller kan konverteres til en pengeydelse. En sådan betaling måtte forudsætte, at aftægtsnyderen over for det offentlige var forpligtet til at forsørge pensionisten, og en offentlig retlig forsørgelsespligt består kun over for ægtefælle og børn.

Spørgsmål 98:

Bemærkningerne til § 84 bedes suppleret med en angivelse af, hvad der nærmere ligger i det anvendte udtryk „en forholdsvis lav grænse“, ligesom det bedes nærmere angivet, hvilken udvikling man kan forvente på baggrund af den foreslåede ændring.

Svar:

Når det i bemærkningerne til forslaget § 84 er anført, at pensionister med ophold på en særforsorgsinstitution efter den hidtidige ordning kun har skullet betale op til „en forholdsvis lav grænse“, må dette ses på baggrund af de gældende regler i socialministeriets bekendtgørelse og cirkulære af henholdsvis 30. april og 3. juni 1965 om betaling for ophold under særforsorg.

Herefter gælder, at inddragelse under særforsorg (herunder åndssvageforsorg) af en pensionist medfører bortfald af pågældendes pension efter 6 måneders forløb samtidig med, at der for så vidt angår spørgsmålet om

indbetaling af egne indtægter er fastsat følgende regler:

Personer *under 60 år* udreder en betaling for opholdet, svarende til halvdelen af den del af arbejdsindtægten, der overstiger 325 kr. om måneden, dog højst 400 kr. månedlig.

For personer *over 60 år* gælder omsorgslovens regler om udbetaling af et beløb til personlige fornødenheder og indbetaling af egne indtægter, herunder formueindtægter. Betalingen kan dog ikke overstige et af socialministeren fastsat beløb, stort 5.400 kr. månedlig, svarende til 15 kr. om dagen.

Spørgsmålet om en revision af disse regler samt indførelse af en automatisk pristalsregulering af taksterne har været overvejet sammen med socialstyrelsen med henblik på en forhøjelse af maximum-betalingen for personer *under 60 år* til 650 kr. månedlig pr. 1. oktober 1970 og for personer *over 60 år* en gradvis forhøjelse, således at disse personer i løbet af en overgangsperiode på 2 år blev ligestillet med pensionister med ophold på alderdoms- og plejehjem.

Socialministeriet har dog under hensyn til forhandlingerne, som siden er ført i socialreformkommissionen om den sociale struktur og særforsorgens placering og eventuelle overførsel til amtskommunalt styre, fundet det rigtigst at afvente resultatet heraf, før de nye regler fastsættes.

Efter at det på grundlag af de nu afsluttede overvejelser er forudsat, at særforsorgen foreløbig skal fortsætte under statens ansvar, jfr. bemærkningerne til § 115, vil socialministeriet imidlertid i fortsættelse af lovforslaget tage betalingsforholdet for ophold under særforsorg op til fornyet overvejelse med henblik på en jævnføring af reglerne med omsorgslovens og bestemmelsen i § 84.

Spørgsmål 99:

Bemærkningerne til § 86 bedes suppleret med en kort redegørelse for, hvilke regler der eventuelt kan forventes fastsat i et cirkulære efter forhandlinger med boligministeriet.

Svar:

Nærmere retningslinier for fastsættelse af lejen i beskyttede boliger er endnu ikke fastsat. Det må dog forventes, at man vil tage

udgangspunkt i de almindelige principper for boligsikring til pensionister.

Spørgsmål 101 (Spørgsmål 100 er udeladt):

Ad § 87 spørges, om man har overvejet at pålægge amtskommunerne at drive rådgivningsvirksomhed i form af seksualklinikker.

Svar:

Ved alle mødrehjælpsinstitutionerne er oprettet klinikker, hvor enhver, som er fyldt 15 år eller har været gravid, kan få gratis vejledning i antikonception. Klinikkerne er placeret både på lokalt plan og på amtsplan. Spørgsmålet om deres fremtidige placering er rejst over for indenrigsministeriet.

Spørgsmål 102:

I tilslutning til bemærkningerne til § 87 udbedes en oversigt over de nævnte 10 centre. Endvidere spørges, hvorledes den i § 87 nævnte opgave tænkes løst for Københavns og Frederiksberg kommuners vedkommende.

Ad § 87 spørges endvidere, hvorledes rådgivningscentrene agtes indpasset i socialcentrene?

Svar:

Der vedlægges en oversigt over de eksisterende rådgivningscentre for børn og unge*), oprettet i henhold til lov om børne- og ungdomsforsorg § 61.

Som nævnt i svaret på spørgsmål 28, er det hensigten, at rådgivningscentrene skal overtages af amtskommunerne og drives i forbindelse med socialcentrene. Ved planlægningen af socialcentrene må vedkommende amtsråd derfor efter forhandling med rådgivningscentret tage stilling til, hvordan institutionen kan indpasses i centret.

Ifølge forslaget § 12, stk. 3, skal de opgaver, der efter loven er henlagt til amtskommunerne, i Københavns og Frederiksberg kommuner varetages af henholdsvis magistraten og kommunalbestyrelsen. Heraf følger, at det er Københavns magistrat og Frederiksberg kommunalbestyrelse, der ef-

ter § 87, stk. 1, skal sørge for, at der er mulighed for undersøgelse og behandling af børnene og de unge. For så vidt angår de to centre i Københavns kommune, Set. Stefans rådgivningscenter og Ungdomsklinikken, bemærkes, at det ved udarbejdelsen af forslaget til bistandsloven er forudsat, at centrene overtages af Københavns kommune. Driftsudgifterne vil blive refunderet af staten med 50 pct., jfr. bestemmelsen i forslaget § 136, stk. 1.

Spørgsmål 103:

Er ministeren i stand til at uddybe bemærkninger til § 87 med hensyn til lovforslagets betydning for de af private organisationer drevne rådgivningscentre?

Svar:

Det er i bemærkningerne til § 87 anført, at det forudsættes, at de bestående rådgivningscentre for børn og unge kan overgå til amtskommunal drift inden lovens ikrafttræden. Som følge heraf må det amtsråd, inden for hvis område et rådgivningscenter er beliggende, efter lovens vedtagelse optage forhandling med institutionens ledelse om overførelsen.

Socialministeriet har herved taget i betragtning, at rådgivningscentrenes arbejdsområde på mange felter vil være sammenfaldende med de vejledende og rådgivende opgaver, som skal udøves af amtskommunens socialcentre, og at kravene til personalets uddannelse på de to områder i vidt omfang vil være de samme. Man mener derfor, at det for at undgå overlappning af arbejdsopgaver og personale vil være nødvendigt, at amtskommunerne overtager rådgivningscentrene og driver dem i forbindelse med socialcentrene.

Ved opbygningen af socialcentrene kan vedkommende amtsråd tage tilstedeværelsen af de eksisterende rådgivningscentre direkte i betragtning og fremover have mulighed for en smidig anvendelse af institutionen og personalet.

Spørgsmål 104:

Ad § 89 spørges, om ordet „børn“ ikke bør erstattes af „børn og unge“.

*) Udeladt her.

Svar:

Socialministeriet er enig i, at teksten bør gøres tydeligere og vil derfor være indstillet på følgende ændringsforslag:

I § 89, 2. pkt., indsættes efter ordet: „børn“ ordene: „og unge“.

Spørgsmål 105:

En kort redegørelse for revalideringens organisationsapparat og funktionsmåde udbedes i form af oplysning om antal og typer af revalideringsinstitutioner i et amt med almindelig dækning i revalideringsmæssig henseende samt en kort redegørelse for institutionernes indbyrdes samarbejde.

Svar:

Der findes i landet 12 revalideringscentre, hvis geografiske område for de flestes vedkommende er et amt. Revalideringscentret må inden for sit område betegnes som den centrale og koordinerende instans med hensyn til gennemførelsen i praksis af revalideringslovens intentioner. Centrene har et vidt forgrenet samarbejde med kommuner, arbejdsformidlingen, sygehusvæsenet, særfor sorgen m. v. Særligt kan nævnes, at arbejdsformidlingen er direkte impliceret i beslutningerne om at forsøge gennemført en erhvervmæssig revalidering for en klient, og at den erhvervmæssige placering af de erhvervshæmmede, der ikke selv skaffer sig et arbejde efter afsluttet revalidering, varetages af arbejdsformidlingen.

Revalideringscentrenes indsats og de foranstaltninger, centrene råder over, kan kort opregnes således:

1. Centrets indsats omfatter i vid udstrækning rådgivning og vejledning og ofte løses en persons erhvervmæssige problemer ad denne vej. Hvor der er behov derfor, kan der i medfør af revalideringslovens § 8 ydes hjælp i form af tilskud eller lån til anskaffelse af værktøj, arbejdsmaskiner og anden hjælp til opnåelse af beskæftigelse og — hvor forholdene taler derfor — til etablering af selvstændig virksomhed.

2. I tilfælde, hvor en uddannelse, optræning eller omskoling skønnes fornøden, søges en sådan så vidt muligt etableret inden for det almindelige uddannelsessystem. Under uddannelsen, der er vederlagsfri for revaliderenden, ydes en standardhjælp til underhold i henhold til revalideringslovens § 6. Eventuel

underholdshjælp til revaliderendens familie ydes af det sociale udvalg i henhold til revalideringslovens § 7.

3. Centret kan henvise en klient til funktionsoptræning og arbejdstilvæning på en i henhold til revalideringslovens § 5 godkendt revalideringsklinik eller til arbejdsprøvning, optræning, omskoling og uddannelse på en egentlig optræningsinstitution godkendt efter samme paragraf. For revalideringsklinikernes vedkommende bemærkes særligt, at der kun findes 7 af disse i hele landet, og at deres opgaver i et vist mindre omfang påregnes at skulle overgå til det almindelige sygehusvæsen, jfr. besvarelsen af spørgsmål 106.

4. Endvidere kan centret til personer, der ikke kan opnå eller fastholde beskæftigelse i konkurrence med andre på det almindelige arbejdsmarked, tilbyde beskyttet beskæftigelse på virksomheder godkendt i henhold til revalideringslovens § 10 eller individuelle, beskyttede arbejdspladser i offentlige kontorer eller institutioner. Herudover har invaliderede i henhold til kgl. anordning, udfærdiget med hjemmel i revalideringslovens § 9, fortrinset til visse former for beskæftigelse i offentlig eller koncessioneret virksomhed; anordningen har formentlig på grund af gode beskæftigelsesforhold ikke haft større praktisk betydning.

5. I henhold til revalideringslovens § 5 kan der efter bestemmelse af revalideringsnævnet, der er et centralt landsdækkende organ, ydes hjælp af invalideforsikringsfondens midler til anskaffelse af hjælpemidler (forudsætter ikke tilstedeværelse af et erhvervmæssigt behov). Kommunernes sociale udvalg, hørecentraler og høreklinikker samt forskellige andre institutioner er i vidt omfang bemyndiget til at yde den omhandlede hjælp på revalideringsnævnets vegne.

6. I medfør af revalideringslovens § 4 kan der i visse tilfælde ydes hjælp til særlig sygebehandling. I en række tilfælde træffes afgørelsen af vedkommende helbredelsesinstitution efter bemyndigelse.

Pr. 30. september 1972 var der i hele landet 1520 pladser på de foran under 3 omtalte institutioner godkendt efter revalideringslovens § 5, svarende til ca. 0,3 promille af befolkningen. Pr. samme dato var antallet af de foran under 4 omtalte beskyttede arbejdspladser på de hertil efter revalide-

ringsloven godkendte institutioner 1121, svarende til lidt over 0,2 promille af befolkningen. De nævnte pladser er især for de beskyttede arbejdspladser vedkommende geografisk ujævnt fordelt.

I det følgende skal gives en kort beskrivelse af *revalideringsinstitutionerne i Århus amt*, som på institutionsområdet frembyder et alsidigt billede og har en dækningsgrad, der kun afviger relativt beskedent fra landsgennemsnittet. Århus amt havde pr. 30. september 1972 229 institutionspladser godkendt efter revalideringslovens § 5, og 91 beskyttede institutionspladser godkendt efter revalideringslovens § 10. Dækningsgraden i forhold til befolkningstallet, der pr. 1. januar 1972 udgjorde ca. 541.000, udgør henholdsvis godt 0,4 promille og knap 0,2 promille.

Revalideringsarbejdet i Århus amt ledes uden for institutionerne af det stedlige revalideringscenter, der foruden chef og souschef har en personalestab på 20 revalideringskonsulenter og 20 kontorfunktionærer samt 10 rådgivende læger med et samlet ugentligt timetal på 95. I amtet findes de i det følgende nævnte institutioner godkendt efter revalideringslovens §§ 5 og 10. Henvisninger til disse sker gennem centret.

1) Revalideringsklinikken i Århus er en selvejende institution med 75 pladser godkendt efter revalideringslovens § 5. Klinikens formål er at give erhvervshæmmede patienter på efterbehandlingsstadiet funktionoptræning og arbejdstilvænning i forbindelse med fysiurgisk og anden lægelig behandling samt at observere og vurdere de pågældendes arbejdsevne og muligheder med henblik på eventuel yderligere erhvervsmæssig revalidering.

2) Reva, Århus, der er en selvejende institution, består dels af en optræningsafdeling med 65 pladser godkendt efter revalideringslovens § 5, dels af en beskyttet afdeling med 35 pladser godkendt efter revalideringslovens § 10. Virksomhedens formål er for optræningsafdelingens vedkommende at give arbejdsmæssig optræning ved industrielt arbejde i metal-, træ- og konfektionsbranchen, for den beskyttede afdelings vedkommende at stille beskyttede arbejdspladser til rådighed inden for de samme områder.

3) Den selvejende revalideringsinstitution

i Randers har 47 pladser godkendt efter revalideringslovens § 5 og 30 pladser godkendt efter revalideringslovens § 10. Den består af maskinfabrikken Viva med 20 § 5-pladser og 30 § 10-pladser, af afdelingen Nybro Konfektion med 12 § 5-pladser og Vashus Planteskole med 15 § 5-pladser.

4) „Si-Bomi“ i Silkeborg er en selvejende institution med 10 pladser godkendt efter revalideringslovens § 5 og yder arbejdsprøving, omskoling og optræning ved lettere trævareindustri.

5) Silkeborg kommunes optræningsforanstaltning for erhvervshæmmede mænd ved skovarbejde har 10 pladser godkendt efter revalideringslovens § 5.

6) Silkeborg kommunes papirindsamling har 10 pladser godkendt efter revalideringslovens § 5.

7) „Reva-Tex“ i Silkeborg er en kommunal institution med 12 pladser godkendt efter revalideringslovens § 5, der yder arbejdsmæssig afprøvelse, optræning og omskoling for erhvervshæmmede kvinder ved syarbejde.

8) „Si-Tex“ i Silkeborg er en kommunal institution med 26 pladser godkendt efter revalideringslovens § 10 med tilbud om beskyttet beskæftigelse ved syarbejde.

I tilslutning til den foretagne opregning af institutioner kan oplyses, at revaliderende på de efter revalideringslovens § 5 godkendte institutioner — bortset fra revalideringsklinikken — som hovedregel oppebærer vedkommende fagområdes mindsteløn. På revalideringsklinikken udbetales takstmæssigt fastsatte underholdsydelser. Aflønningen på de beskyttede virksomheder sker som oftest i form af akkordløn afpasset efter den enkeltes arbejdsevne.

På det produktions- og afsætningsmæssige område er der et vist samarbejde mellem de institutioner, der har en produktion af beslægtet karakter. På det revalideringsmæssige område formidles samarbejdet gennem revalideringscentret, idet det til enhver tid er centrets opgave og ansvar at følge den enkelte institutionsanbragte revaliderende og herunder at tage stilling til, hvorvidt der eventuelt vil kunne opnås bedre optræningsresultater m. v. ved overflytning af revaliderende til en af områdets øvrige institutioner.

Spørgsmål 106:

Bemærkningerne til § 91 bedes uddybet med redegørelse for, hvorledes man i praksis vil realisere opdelingen mellem den lægelige revalidering (sygehusopgave) og revalidering i øvrigt (opgave for social- og sundhedsvæsenet). Der bedes herunder redegjort for, hvorledes visitationen til de forskellige typer institutioner vil blive ændret, og hvilke virkninger dette eventuelt vil kunne få.

Svar:

Af de efter revalideringsloven godkendte institutioner er det kun revalideringsklinikkerne, der gennemfører en revalidering, som delvis må karakteriseres som værende af lægelig og behandlingsmæssig snarere end af erhvervmæssig karakter. Der findes i dag 7 revalideringsklinikker med 480 godkendte pladser (af de i socialreformkommissionens 2. betænkning, afsnit II, kap. VII under IV beskrevne 8 klinikker er klinikken i Ålborg nedlagt). Klinikkerne har i nogen grad varierende funktioner. Nogle af klinikkerne ligger i umiddelbar geografisk tilknytning til lokale sygehuse, mens dette for andre ikke er tilfældet. De drives af enten en kommune, en selvejende institution eller en privat organisation.

Hovedprincippet i den planlagte funktionsopdeling må forventes at blive, at de funktioner, der må karakteriseres som lægelig behandling eller efterbehandling, herunder afprøvning og optræning af færdigheder, der primært sigter på forbedring af klientens helbred og funktionsduelighed, i almindelighed uden specielt sigte på erhvervsmulighederne, skal henhøre under sygehusvæsenet. Afprøvnings- og optræningsfunktioner, hvis hovedsigte er konstatering og forbedring af klientens erhvervs-evne, og som derfor forudsætter sagkundskab om arbejdsmarkedet og beskæftigelsesmuligheder, skal derimod — selv om lægelig konsulentbistand skal være fornøden — henhøre under social- og sundhedsvæsenet. Ved gennemførelsen af funktionsopdelingen i praksis vil man være opmærksom på, at der er en glidende overgang mellem de 2 nævnte funktionsområder. For klinikkerne som helhed kan det forsigtigt skønnes, at revalideringscentrene kun i begrænset omfang (ca. 1/3 af henvisningerne) foretager

henvisning med henblik på lægelig behandling eller efterbehandling.

Da den største del af revalideringsklinikernes funktioner er af social-revalideringsmæssig karakter, må det antages, at de fleste, eventuelt alle klinikker, kan opretholdes som revalideringsinstitutioner, idet der blot sker en afgivelse af en mindre del af personale, apparatur og eventuelt bygninger. Afgivelsen kan helt eller delvis tænkes gennemført i form af en direkte overflytning til sygehusvæsenet. Såfremt der i forbindelse med afgivelsen måtte opstå overskuds-kapacitet i pladsmæssig eller anden henseende, vil denne blive søgt udnyttet inden for rammerne af institutionens formål. Hvor en kliniks lægeligt prægede funktioner i lokale- og personalemæssig henseende klart kan udskilles fra klinikkens øvrige funktioner, kan det tænkes, at de lægelige funktioner i en periode rent praktisk videreføres uændrede, men således, at ledelse, udgifts-afholdelse m. v. overgår til sygehusvæsenet.

Da overgangen mellem de forskellige funktionstyper som nævnt er flydende, vil en opdeling i praksis til en vis grad bero på et skøn. Inden for visse rimelige rammer vil dette skøn fra sted til sted kunne udøves forskelligt under hensyntagen til de lokale traditioner og ønsker og til det lokale sygehusvæsenes udbygningsgrad på det heromhandlede område. De nævnte faktorer vil også for nogle klinikkers vedkommende kunne forventes at indicere en udskydelse af tidspunktet for funktionsopdelingen.

De detaljerede oplæg om, hvorledes funktionsopdelingen i praksis skal gennemføres, må udarbejdes på lokalt plan ved forhandlinger mellem amt, sygehus, revalideringsklinik og det stedlige revalideringscenter. Disse forhandlinger vil naturligt kunne ske i tilknytning til arbejdet i de lokale planlægningsudvalg, som allerede er nedsat i amtskommunerne til forberedelse af bistandslovens gennemførelse. For at sikre den nødvendige koordinering og fælles hovedretningslinier er det tillige tanken på centralt hold, eventuelt i tilknytning til det centrale planlægningsudvalg, at søge kontakt med bl. a. sundhedsstyrelsen og enkelte sagkyn-dige „fra marken“.

Med hensyn til visiteringen bemærkes, at visiteringen til de foranstaltninger, der henlægges til sygehusvæsenet, formentlig bør

ske efter de almindelige for sygehusvæsenet gældende visiteringsregler. Visitering til de revalideringsforanstaltninger, der forbliver under social- og sundhedsvæsenet, må ske efter de i bistandslovforslagets § 94 fastsatte bestemmelser.

Spørgsmål 107:

Vil gennemførelsen af bistandsloven medføre ændret status for Højagergård og Elleslettegård og i bekræftende fald hvorledes?

Svar:

Højagergård og Elleslettegård er selvejende institutioner, godkendt i henhold til revalideringslovens § 5. De er begge landsdækkende og modtager tilskud til driften med 80 pct. fra staten og 20 pct. fra den enkelte revalidends bopælskommune. Henvisning foregår gennem revalideringscentrene.

I henhold til forslag til lov om social bistand § 91, stk. 2, vil der fortsat være mulighed for, at de 2 institutioner fortsætter som selvejende institutioner, med hvilke amtsrådet i det amt, hvori de er beliggende, indgår overenskomst. I henhold til bestemmelsen er det en forudsætning for institutionernes fortsatte beståen som selvejende institutioner med tilskud fra stat og kommune, at der indgås overenskomst med dem, og det er vedkommende amtsråd, som ifølge bestemmelsen afgør, om der skal indgås overenskomst.

For så vidt angår tilskudsreglerne, vil disse blive ændret således, at den enkelte revalidends hjemstedskommune betaler en forholdsmæssig andel af udgifterne ved institutionens drift i den periode, revalidenden opholder sig på institutionen, og den pågældende kommune får derefter refunderet 50 pct. af den afholdte udgift, jfr. forslaget § 133.

Beslutningen om optagelse på revalideringsinstitutionerne træffes i henhold til § 94 i lovforslaget af amtskommunens socialcenter efter indstilling fra socialudvalget i den pågældendes opholdskommune.

Spørgsmål 108:

Ad bestemmelserne i § 96 ff bedes oplyst, hvorledes socialministeren tænker sig, at overgangen fra den centraliserede til den decentraliserede børne- og ungdomsforsorg

skal finde sted under hensyn til den i amtsvis henseende skæve fordeling af institutioner. Der bedes herunder navnlig redegjort for de problemer, som behandlingshjemmene i så henseende muligvis frembyder.

Svar:

I kommissionsbetænkningen er anført, at en forudsætning for, at et amtskommunalt institutionssystem fuldt ud kan fungere efter sin hensigt må være en ligelig forsyning med institutioner i de forskellige amtskommuner i forhold til deres befolkningstal og specielle behov.

Da denne forudsætning ikke er til stede, jfr. oversigten over fordelingen af døgninstitutioner på amtskommuner side 118 i betænkningen, foreslår kommissionen, at institutionerne overgår til amtskommunal administration, men således, at socialstyrelsens godkendelse af anbringelser i behandlings-, skole- og ungdomshjem bevares i en overgangsperiode. Endvidere foreslås det — for at der ikke skal opstå et brud i den pædagogiske udvikling af institutionernes arbejde — at socialstyrelsens pædagogiske tilsyn med og konsulentbistand til institutionerne fortsætter, indtil socialcentrene kan overtage funktionerne.

I overensstemmelse hermed foreslås det i bistandslovens § 143, at socialministeren kan bestemme, at socialstyrelsen i en periode efter lovens ikrafttræden udøver det pædagogiske tilsyn med døgninstitutioner for børn og unge og træffer afgørelse om optagelse på sådanne institutioner.

Med hensyn til behandlingshjem anføres det i betænkningen, at ganske enkelte institutioner som stærkt specialiserede behandlingshjem og institutioner for unge med tilknyttede lukkede specialafdelinger antagelig må forblive landsdækkende. Der er her tænkt på statsungdomshjemmene Sølager (Frederiksborg amtskommune), Bråskovgaard (Vejle amtskommune) og Bøgholt (Århus amtskommune), hvoraf Sølager og Bråskovgaard har lukkede afdelinger.

Siden er det besluttet at oprette lukkede afdelinger på ungdomshjemmet Vitskøl Kloster (selvejende institution i Nordjyllands amtskommune) og på statsskolehjemmet Skibbyhøj (Frederiksborg amtskommune).

Hjemmene er indrettet til at modtage den

vanskeligste del af ungdomsklientelet. De lukkede afdelinger anvendes bl. a. til modtagelse af unge, der er sigtet for kriminalitet — eventuelt i forbindelse med stofmisbrug — og som ellers af hensyn til sagens opklaring måtte anbringes i varetægtsarrest.

Endvidere har folketingets finansudvalg den 13. december 1972 (aktstykke 183) tiltrådt, at der oprettes ungdomscentre for stofmisbrugere m. v. på amtskommunalt plan i Frederiksborg, Københavns, Storstrøms og Viborg amtskommune samt i amtskommuner, der forventes at etablere lignende ordninger, i første række Bornholms, Fyns, Nordjyllands og Vejle amtskommune.

Formålet med planerne er effektivt at hindre en videre udbredelse af stofmisbrug og at behandle stofmisbrugere samt andre unge med tilsvarende sociale adfærdsproblemer, f. eks. lediggang og misbrug af alkohol, gennem iværksættelse af en koordineret social og lægelig indsats på regional basis i samarbejde med de stedlige skolemyndigheder, fritidsklubber og politiet.

På denne baggrund mener socialministeriet, at der ikke på længere sigt er grundlag for at bevare en centraliseret ungdomsforsorg for en speciel del af klientelet.

For at tydeliggøre amtsrådets ansvar på dette område stilles følgende ændringsforslag:

„Til § 96, stk. 1, føjes som nyt punktum:

„Endvidere skal amtsrådet sørge for, at der er det nødvendige antal pladser og mulighed for ambulante behandling på institutioner for børn og unge med sociale adfærdsproblemer“.

Spørgsmål 109:

Hvilke særlige problemer frembyder anbringelsen af børn og unge, som er under børne- og ungdomsforsorgen, på almindelige kostskoler? Der tænkes herved navnlig på kontakten mellem de anbringende myndigheder og skolen.

Svar:

De særlige problemer er opstået, dels fordi nogle børne- og ungdomsværn har undladt at oplyse vedkommende kostskole om børnenes baggrund inden indmeldelsen, dels fordi der for enkelte skolers vedkommende er henvist for mange børn af børneværnene, så-

ledes at de har domineret i forhold til de privat indmeldte elever.

Spørgsmålet om børnenes anbringelse på kostskoler er taget op af socialstyrelsen, der i samarbejde med undervisningsministeriet udarbejder en vejledning til børne- og ungdomsværnene.

Der henvises i øvrigt til folketingets forhandlinger 1972-73, spalte 3554-3560, hvori er refereret socialministerens svar i folketinget den 7. februar 1973 på folketingsmedlem Kristian Albertsens spørgsmål om børns anbringelse i døgninstitutioner.

Spørgsmål 110:

Ad § 99, sidste pkt., spørges, om den omhandlede afgørelse ikke kan træffes på amtsplan.

Svar:

Ifølge forslaget § 99, sidste pkt., træffer socialstyrelsen afgørelse i tilfælde af uenighed mellem det sociale udvalg og ledelsen af en døgninstitution om optagelse af et barn eller en ung på institutionen.

Bestemmelsen afløser § 89, stk. 1, 2. pkt., i lov om børne- og ungdomsforsorg, hvorefter uenighed mellem børne- og ungdomsværn og institution om optagelse afgøres af socialstyrelsen.

Når det er foreslået, at afgørelsen i de her omhandlede tilfælde fortsat skal træffes af socialstyrelsen (og ikke af en myndighed på amtskommunalt plan) må det ses i sammenhæng med, at døgninstitutioner for børn og unge ifølge lovforslaget er institutioner under amtskommunerne, dvs. institutioner, som enten kan drives umiddelbart af amtskommunen eller af en selvejende institution, som virker på grundlag af overenskomst med amtskommunen; i denne forbindelse bemærkes, at overenskomster med selvejende institutioner ifølge forslaget § 96 skal godkendes af socialministeren, hvorfor spørgsmålet om fortolkning af disse overenskomster også bør henlægges til en central myndighed.

Spørgsmål 111:

Under henvisning til socialudvalgets betænkning af 17. marts 1972 over forslag til lov om ændring af lov om børne- og ungdomsforsorg spørges, hvor langt man er kommet i de videre overvejelser med hensyn

til etablering af central registrering og visitation ved daginstitutioner, herunder om der har været forhandlinger med de interesserede organisationer.

Svar:

Et foreløbigt udkast til vejledende regler for central pladsanvisning i kommunerne har været behandlet i et møde i børne- og ungdomsforsorgens pædagogiske nævn den 1. marts 1973, idet spørgsmålet forud af socialstyrelsen har været forelagt Kommunernes Landsforening, Personaleforbundet og Landsforeningen af Bestyrelser for Daginstitutioner. Sagen vil nu blive behandlet i socialministeriet.

Spørgsmål 112:

Frembyder gennemførelsen af de i lovforslag nr. 128 om ændring af borgerlig straffelov (strafferetlige særforanstaltninger m. m.) problemer i forbindelse med bistandslovforslaget? Udvalget ønsker i forbindelse hermed oplysning om, hvorledes ministerens holdning er til den i den skriftlige fremsættelse til førstnævnte lovforslag givne oplysning, at ledelsen af børne- og ungdomsforsorgen over for straffelovrådet har tillkendegivet, at man ikke ser sig i stand til at tage sig af alle unge lovovertrædere mellem 15 og 18 år.

Svar:

Gennemførelsen af det nævnte lovforslag om ændring af borgerlig straffelov frembyder ikke direkte problemer med hensyn til udformningen af bistandslovforslaget.

I straffelovforslaget, der er udarbejdet på grundlag af straffelovrådets betænkning nr. 667/1972 om de strafferetlige særforanstaltninger, foreslås den relativt tidsubestemte frihedsstraf ungdomsfængsel ophævet.

Begrundelsen for forslaget er dels et ønske om at undgå tidsubestemt straf, dels den omstændighed, at straffuldbyrdelsesformen i statsfængslerne igennem årene er ændret og humaniseret, således at det ikke længere kan anses for påkrævet at anbringe de unge under anstaltsforhold, der adskiller sig fra statsfængslerne. Straffelovrådet anfører dog samtidig i betænkningen, at uanset om ungdomsfængsel opretholdes i sin nuværende form eller afskaffes som selvstændig retsfølge, må det anses for meget vigtigt, at der indrettes en ny institution for unge, som må

tilbringe en længere eller kortere del af deres straffetid under lukkede forhold.

Med hensyn til de forholdsvis få unge mellem 15 og 18 år, der idømmes frihedsstraf, er det anført, at det drejer sig om en gruppe, som frembyder store behandlingsmæssige og disciplinære vanskeligheder. De fleste har allerede været anbragt på institutioner under børne- og ungdomsforsorgen; mange har begået deres seneste kriminelle handlinger under et sådant ophold eller i forbindelse med rømning, og det forekommer hyppigt, at disse unge i en eller flere perioder må anbringes i ungdomsfængslets lukkede afdeling. De fleste er prægede af psykiske afvigelser, og stofmisbrug er almindeligt forekommende.

Om problemerne vedrørende disse unge har straffelovrådet forhandlet med repræsentanter for socialstyrelsen, der har afgivet en udtalelse af 5. juli 1972. I skrivelsen anfører styrelsen bl. a.:

„Fra børneforsorgens side må man være enig i, at tidsbestemt fængselsstraf i videst muligt omfang bør undgås for unge under 18 år, såvel for at undgå tilvænning til fængselsmiljøet og kontakt med ældre kriminelle som på grund af den begrænsede mulighed for iværksættelse af positive foranstaltninger over for de unge under sådanne kortvarige afsoninger“.

Det anføres endvidere, at der hidtil er gennemført en meget nøje prøvelse af sagerne, før man fra forsorgens side har besluttet ikke at anbefale inddragelse eller forbliven under forsorg med den konsekvens, at den unge idømmes ungdomsfængsel. En ændring af straffeloven, ved hvilken ungdomsfængsel afskaffes, kan imidlertid „ikke forventes at føre til, at børneforsorgen vil skønne at kunne påtage sig ansvaret for flere af de unge, end man hidtil har gjort“. Forsorgen er bygget på tilbudstanken, og selvom et planlagt behandlingshjem måske i nogle tilfælde vil kunne løse de omtalte problemer, vil anvendelsen af lukket afdeling på samme måde som inden for fængselsvæsenet virke alt for belastende for børneforsorgen som helhed.

Socialstyrelsen tager endelig afstand fra tanken om en dom til børne- og ungdomsforsorg ud fra den betragtning, at en sådan ordning ville gribe ind i forsorgens frie bestemmelse om hensigtsmæssigheden af for-

anstaltninger og i princippet om børneforsorg som et tilbud til den unge.

Socialministeriet kan tilslutte sig styrelsens betragtninger og finder i denne forbindelse anledning til at fremhæve, at børne- og ungdomsforsorgen er bygget op på princippet om, at samme myndighed må have ansvaret for såvel om bistand i det enkelte tilfælde skal iværksættes, som for forsorgens udøvelse; det vil derfor være et radikalt brud med dette princip, om en udenforstående myndighed, der ikke kan have særlige forudsætninger for at vurdere effekten af de eksisterende bistandsmuligheder, skulle have kompetence til „at dømme en ung til børne- og ungdomsforsorg“.

Herudover skal man pege på, at alle bestræbelser gennem de seneste 10-15 år har været koncentreret om at udbygge reglerne om bistand til børn og unge som et alment accepteret bistands- og serviceprogram i den forstand, at de forskellige former for bistand fremtræder som et tilbud om støtte, således at den almindelige opfattelse af foranstaltninger i henhold til lovgivningen om børne- og ungdomsforsorg som retsindgreb efterhånden er ændret. For socialministeriet er der ingen tvivl om, at en ordning, hvorefter børne- og ungdomsforsorgen skulle tage sig af alle unge lovovertrædere mellem 15 og 18 år, ville betyde et alvorligt tilbageslag fra tanken om, at denne forsorg skal have mulighed for i videst muligt omfang at fungere som et alment familiepolitisk instrument.

Når børneforsorgen som nævnt i svaret på spørgsmål 108 råder over enkelte lukkede afdelinger som alternativ til varetægtsfængsel, er grunden den gældende praksis med hensyn til tiltaletrafald mod vilkår om børne- og ungdomsforsorg. Socialministeriet har i disse tilfælde — der er langt de fleste — fundet det rigtigst, at der af børne- og ungdomsforsorgen sættes ind med en støttende behandling så hurtigt som muligt i stedet for at lade den unge afvente sagens opklaring og afslutning i varetægtsfængsel.

De fleste af den „tunge“ del af de 15-18 årige — de, der idømmes frihedsstraf — er i forvejen forgæves søgt hjulpet gennem børne- og ungdomsforsorgens hjælpeforanstaltninger. Det har derfor efter socialministeriets opfattelse ikke noget formål at lade fuldbyrdelsen af straffen finde sted på en lukket institution under børne- og ungdoms-

forsorgen, der i disse tilfælde kun vil kunne virke som et surrogat for fængselsophold.

Som allerede nævnt har det rejste problem ingen direkte forbindelse med, om der findes en særlig lov om børne- og ungdomsforsorg, eller om bestemmelser herom indgår i en almen bistandslov.

Det bemærkes, at justitsministeriet i lovforslagets § 71 foreslår ordet „tilsynsværge“ ændret til „bistandsværge“, en betegnelse, der efter justitsministeriets opfattelse er mere i overensstemmelse med den funktion, som den pågældende skal varetage i forbindelse med tiltaltes anbringelse i institution eller forvaring.

I forbindelse med udarbejdelsen af forslaget til bistandsloven er der ligeledes givet udtryk for kritik af ordet „tilsynsværge“.

Socialministeriet finder imidlertid, at betegnelsen „personlig rådgiver“ passer bedre til sprogbugen i lovforslagets rådgivningsafsnit end „bistandsværge“, og vil være indstillet på at stille følgende ændringsforslag:

I § 33, stk. 1, nr. 2, ændres ordet „tilsynsværge“ til ordene: „personlig rådgiver for barnet“.

I § 33, stk. 2, 1. punktum, ændres ordet „Tilsynsværgen“ til ordet: „Rådgiveren“, og efter ordet „modtage“ indføjes ordet: „almindelig“.

I § 33, stk. 2, 2. punktum, ændres ordet „tilsynsværge“ til ordene: „personlig rådgiver“.

I § 33, stk. 3, ændres ordet „tilsynsværge“ til ordet: „rådgiveren“.

I § 123, stk. 2, 1. punktum ændres ordet „tilsynsværge“ til ordene: „personlig rådgiver“.

Spørgsmål 113:

Til supplement af bemærkningerne til § 101 bedes oplyst, hvorledes mødrehjælpens øvrige opgaver (f. eks. adoption) vil blive varetaget.

Svar:

Mødrehjælpens øvrige opgaver vedrører områder, der hører under dels justitsministeriet (adoption, abort- og sterilisationssager, faderskabssager), dels indenrigsministeriet (antikonception).

Der er rettet henvendelse til de to mini-

sterier om at søge disse opgaver henlagt til andre organer.

Specielt om mødrehjælpens medvirken i adoptionssager kan oplyses, at den fremtidige ordning drøftes i det adoptionsudvalg, der er nedsat af justitsministeriet.

Spørgsmål 114:

Bemærkningerne til § 105 bedes suppleret med oplysning om, hvorledes visse institutioner i København og på Frederiksberg, eksempelvis Koføeds Skole, vil opnå tilskud. Skal tilskud ydes fra kommunen, og vil dette forhold give mulighed for udøvelse af afgørende indflydelse på institutionernes drift m.v.?

Svar:

Ifølge forslaget § 12, stk. 3, skal de opgaver, der efter loven er henlagt til amtskommunerne, i Københavns og Frederiksberg kommuner varetages af henholdsvis magistraten og kommunalbestyrelsen.

Heraf følger, at det er Københavns magistrat og Frederiksberg kommunalbestyrelse, der efter § 105 skal sørge for, at der for beboerne i disse kommuner er mulighed for optagelse på forsorgshjem og andre institutioner for personer, der er hjemløse eller ikke kan tilvæne sig det almindelige samfundsliv. Forpligtelsen kan opfyldes ved, dels at de to kommuner selv driver sådanne institutioner, dels at de indgår overenskomst med selvejende institutioner, der tager sig af denne personkreds, f. eks. Koføeds skole.

I en sådan overenskomst må der på grundlag af de faktiske udgifter fastsættes en betalingstakst, som de to kommuner skal afholde med adgang til 75 pct.'s statsrefusion efter regler i § 135.

Det følger af § 107, at Københavns magistrat og Frederiksberg kommunalbestyrelse fører tilsyn med de selvejende institutioner, der er indgået overenskomst med. Institutionernes forhold til de kommunale myndigheder bliver som for andre selvejende institutioner, der er indgået overenskomst med, f. eks. plejehjem og døgninstitutioner for børn og unge.

Der vil i øvrigt ikke efter lovforslaget være noget til hinder for, at de pågældende institutioner tillige kan indgå overenskomst

med et amtsråd om modtagelse af personer fra vedkommende amtskommune.

Spørgsmål 115:

Til supplerung af bemærkningerne til § 108 bedes oplyst, med hvilken nærmere begrundelse det til socialstyrelsen knyttede konsulenthold skal lovfæstes. Medfører dette ikke vanskeligheder for en senere udvikling i retning af decentralisering?

Svar:

Konsulentholdet arbejder efter de gældende regler direkte under socialministeriet, ikke under socialstyrelsen. Under hensyn til det meget omflakkende klientel på forsorgshjem og lignende institutioner har det vist sig af stor værdi at have en landsdækkende kreds af medarbejdere, hos hvem oplysninger om klienterne kan samles.

I en arbejdsgruppe, der blev nedsat af socialministeren i februar 1972, og som juni samme år afgav betænkning om det fremtidige sigte med forsorgshjem og de private institutioner m. fl., har man drøftet konsulentholdets fremtidige placering. Herom anføres side 8 i arbejdsgruppens betænkning:

Der er efter arbejdsgruppens opfattelse stærkt behov for den *formidling af samarbejdet*, som har været udøvet gennem konsulentholdet vedrørende forsorgshjemmene, og for, at den viden om arbejdet, som konsulentholdet har, kan *stå til rådighed* for institutionerne. Arbejdsgruppen finder, at konsulentholdets mulighed for at øve en indsats bør styrkes, og at der vil være behov for dette arbejde, også hvis det i forbindelse med gennemførelse af socialreformen optages under en anden administrativ ramme, eventuelt indgår under socialstyrelsen.

Spørgsmål 116:

Ad § 112 udbedes en opstilling indeholdende oplysning om antal hjem, disses placering og antal pladser.

Svar:

Efter forslaget § 112 skal følgende særlige plejehjem drives centralt:

- 1) plejehjem for yngre,
- 2) plejehjem for personer med lidelser, der forudsætter en bestemt indretning af hjemmet,

3) plejehjem til periodevis indlæggelse til rekreation eller behandling.

Efter de *gældende regler* drives sådanne hjem lokalt med godkendelse af planerne efter de almindelige regler i omsorgsloven.

Ad 1. Ifølge socialministeriets cirkulære af 18. december 1972 er følgende 5 hjem godkendt som særlige plejehjem for yngre (med den virkning, at beboerne efter omsorgslovens § 10 har ret til et forhøjet beløb til personlige fornødenheder):

Plejehjemmet Hammershøj i København med 56 pladser,

Høskov-kollegiet i Århus med 38 pladser, Røde Kors Hjemmet i Sorø med 32 pladser, Petersborghjemmet i Ålborg med 23 pladser,

Plejehjemmet Bytoften i Herning med 28 pladser.

Det kan tilføjes, at det amtskommunale plejehjem Lunden i Varde med 53 pladser oprindelig blev godkendt med virkning fra 1. oktober 1972, idet det blev oprettet med det formål at være plejehjem for yngre. En undersøgelse af belægningsforholdene viste imidlertid, at de stedlige myndigheder for at få alle pladser belagt havde optaget en del pensionister, der egentlig hørte hjemme på særforsorgsinstitutioner, samt personer med hjerneskader efter færdselsulykke. Efter at socialministeriet havde modtaget disse oplysninger, blev godkendelsen (til det forhøjede beløb til personlige fornødenheder) inddraget pr. 1. januar 1973.

Ad 2. Intet af de bestående plejehjem er i så høj grad indrettet på beboere med specielle handicaps, at det tænkes henført til denne gruppe.

Ad 3. Inden for denne gruppe findes kun Scleroseforeningens pleje- og aflastningshjem i Haslev med 27 pladser.

Spørgsmål 117:

Ad § 115 spørges, hvilke yderligere oplysninger socialministeren kan meddele med hensyn til spørgsmålet om særforsorgens overgang til amtslig regie. Det bedes herunder oplyst, om visse sider af særforsorgen, eksempelvis åndssvageforsorgens værksteder, kan decentraliseres på et tidligere tidspunkt end særforsorgen i øvrigt, samt om de nævnte værksteder kan integreres med „beskyttede værksteder i øvrigt“.

Svar:

Socialministeriet og socialstyrelsen har ikke efter fremsættelsen af forslag til lov om social bistand gjort sig yderligere overvejelser med hensyn til spørgsmålet om særforsorgens overgang til amtslig regie, idet man har afventet principtilslutning til de i socialreformkommissionens 2. betænkning og lovforslagets bemærkninger anførte synspunkter. En ganske foreløbig drøftelse af spørgsmålet omkring døveundervisningens overgang til undervisningsministeriets regie har dog fundet sted i døvenævnet.

Socialministeriet kan for sit vedkommende ikke anbefale, at åndssvageforsorgens værksteder decentraliseres på et tidligere tidspunkt end særforsorgen i øvrigt, idet værkstederne må ses som et integreret led i den samlede åndssvageforsorg, hvilket bl. a. finder udtryk i, at værkstederne i vidt omfang betjener åndssvageforsorgens interne institutioner, ligesom værkstederne betjenes af de sociale afdelinger ved forsorgscentre og indgår i den samlede mængde af forsorgstilbud, som de sociale afdelinger må råde over for at kunne udføre deres arbejde på tilfredsstillende måde.

Det har i praksis vist sig, at beskæftigelse inden for forskellige værksteds- og beskæftigelsessystemer — åndssvageforsorg, revalideringen og kommunernes omsorgsforanstaltninger m. m. — i en vis udstrækning kan anvendes som alternative muligheder. Socialstyrelsen arbejder løbende med integrationsproblematikken og har bl. a. udfærdiget retningslinjer vedrørende samarbejde om henvisning til beskyttet beskæftigelse på værksteder oprettet i henhold til revalideringsloven og loven om forsorgen for åndssvage og andre særligt svagtbegavede.

Spørgsmål 118:

Det bedes oplyst, hvorvidt særforsorgens overgang til amtslig regie indgår i de overvejelser med hensyn til dimensioneringen af de amtslige socialcentre m. v., som for tiden finder sted i de særligt nedsatte planlægningsudvalg.

Svar:

Efter hvad der er oplyst for socialministeriet, indgår spørgsmålet om indplacering af dele af særforsorgens nuværende virksom-

hed i de amtskommunale socialcentre ikke i arbejdet i de planlægningsudvalg, der er nedsat i de enkelte amtskommuner. Socialministeriet er dog bekendt med, at medarbejdere ved åndssvageforsorgens forsorgscentre deltager som observatører i enkelte af planlægningsudvalgene.

Endvidere er det oplyst for socialministeriet, at spørgsmålet om opbygningen af egnede modeller for socialcentre på længere sigt er taget op til overvejelse af et udvalg under Amtsrådsforeningen. Det ventes, at også spørgsmålet om overgang af dele af åndssvageforsorgens virksomhed under socialcentre vil indgå i arbejdet i dette udvalg.

Spørgsmål 119:

Hvilke oplysninger kan socialministeren meddele med hensyn til overvejelserne om integreringen af særforborgens undervisning i folkeskolen?

Svar:

Der henvises til socialministeriets kommentar til skrivelse af 7. marts 1973 fra Forstanderkollegiet ved særforborgens (udvalgets bilag 36*) samt besvarelsen af spørgsmål 144.

Spørgsmål 120 er udeladt.

Spørgsmål 121:

Ad § 87, stk. 1, spørges, om ændring af ordet: „adfærdsvanskelige“ til ordene: „med særlige vanskeligheder“ ikke ville være mere tidssvarende og i administrativ henseende fleksibel.

Svar:

Socialministeriet har allerede under udarbejdelsen af lovforslaget overvejet en formulering som den foreslåede. Ministeriet mener imidlertid, at „særlige vanskeligheder“ er et for vidt begreb, idet et barn eller en ung kan have særlige vanskeligheder, f. eks. på grund af sygdom eller problemer i hjemmet, uden at disse forhold påvirker barnet eller dets adfærd.

Spørgsmål 123 (Spørgsmål 122, se side 67):

Vil ministeren overveje at pålægge kom-

munerne at etablere opsøgende socialt arbejde?

Svar:

Der henvises til svaret på spørgsmål 26. Efter den foreslåede bestemmelse i § 28 pålægges der de sociale udvalg pligt til at give tilbud om vejledning og støtte til enhver, som må antages at trænge hertil. Dette opsøgende arbejde må, som det allerede i dag gøres inden for familievejledningsarbejdet, bygges op i nært samarbejde med andre myndigheder og institutioner, f. eks. skoler sygehuse og andre behandlingssteder, folkeregistre m. v.

Spørgsmål 124:

ad § 133, stk. 2, spørges, om det ikke vil være nødvendigt at yde refusion til kommunerne for at sikre, at disse realiserer tilstrækkelig effektiv rådgivning.

Svar:

Ifølge lovforslagets § 133, stk. 2, afholdes en kommunes udgifter efter afsnit II (d.v.s. til rådgivning og tilsyn) endeligt af kommunen på samme måde som kommunens øvrige udgifter til administration.

Ifølge den i dag gældende lovgivning er det også den almindelige regel, at kommunernes udgifter til administration af den sociale lovgivning afholdes endeligt af vedkommende kommune. Imidlertid gælder der den afvigelse herfra, at staten i de nedenævnte tilfælde yder kommunerne refusion af udgifter til rådgivningsvirksomhed:

Ifølge § 19 i lov om børne- og ungdomsforsorg kan udgifter til anerkendt familievejledning refunderes efter reglerne for kommunale børneværnsudgifter (d. v. s. med 70 pct. statsrefusion) på betingelse af, at der i familievejledningen anvendes særlig egnede personer, og at udgifterne kan udskilles fra børne- og ungdomsværnets øvrige administrationsudgifter.

Ifølge § 17 i lov om pension og hjælp til enker m. fl. kan udgifter til administration af det sociale udvalgs rådgivningsvirksomhed for enker i tilslutning til ægtefællens død refunderes af statskassen med 75 pct.

Ved det foreliggende lovforslag etableres der som led i det sociale udvalgs virksomhed

*) Udeladt her.

Bilag til beretn. o. lovf. om social bistand.

en generel rådgivning, der bl. a. afløser den hidtil bestående familievejledning og enke-rådgivning. Rådgivning og vejledning indgår således som led i hele socialudvalgets — og social- og sundhedsforvaltningens — virksomhed. Som nævnt i svarene på udvalgets spørgsmål 21, 26 og 27 finder socialministeriet ikke, at der bør opstilles faste regler for, hvordan kommunerne skal tilrettelægge administrationen af rådgivning.

Såfremt der fastsættes bestemmelser om ydelse af refusion fra staten til kommunernes udgifter ved rådgivningsvirksomhed, måtte der imidlertid formentlig ved lov eller administrative forskrifter fastsættes nærmere regler for tilrettelæggelsen af rådgivningsvirksomheden og kriterier for, hvorledes disse udgifter skulle udsondres fra almindelige administrationsudgifter.

Under hensyn hertil har socialministeriet ikke fundet grundlag for at foreslå særlige refusionsregler for sådanne udgifter. Det er socialministeriets opfattelse, at kommunerne også uden sådanne særlige refusionsregler — med fornøden bistand fra socialcentret i vedkommende amtskommune — vil varetage rådgivnings- og vejledningsopgaven på en måde, der er betryggende for beboerne.

Spørgsmål 125:

Anser ministeren det for muligt at få opgaverne vedrørende spædbørnssundhedspleje medtaget under lovforslagets afsnit IV?

Svar:

Som nævnt i svaret på udvalgets spørgsmål 66 har sundhedsplejerskeordninger nær sammenhæng med hjemmesygepleje og det øvrige sundhedsvæsen, der hører under indenrigsministeriets område. Der er derfor ikke stillet forslag om at indarbejde bestemmelser om spædbørnssundhedspleje eller hjemmesygepleje i en social bistandslov.

I indeværende folketingsår har indenrigsministeren fremsat forslag til lov om sundhedsplejerskeordninger. Ved forskellige bestemmelser i dette forslag og et samtidigt fremsat forslag til lov om hjemmesygepleje er hensynet til koordinering med kommunernes virksomhed efter bistandsloven taget i betragtning, således som det nærmere er omtalt i svaret på spørgsmål 66.

Spørgsmål 126:

Ad § 124 spørges, om ordet: „anbragt“ ikke kan erstattes med et sprogligt mere tidsvarende, hvorved tillige bemærkes, at det nævnte ord leder tanken hen på øvrighedsbeslutning.

Svar:

Da det er efter beslutning af forældremyndighedens indehaver, at barnet har ophold uden for sit eget hjem, beskriver ordet „anbragt“ handlingsforløbet, hvilket ikke ville være tilfældet, hvis man f. eks. indledte bestemmelsen med ordene „Har barnet ophold uden for hjemmet“ eller lignende.

Spørgsmål 127:

Ad § 125, stk. 3, udbedes en redegørelse for den i Københavns kommune særligt gældende ordning samt oplysning om, hvorledes denne vil blive videreført.

Svar:

Der henvises til bestemmelserne i §§ 10-13 i lov om børne- og ungdomsforsorg. Når bistandsloven har fået sin endelige udformning, vil spørgsmålet om den fremtidige ordning blive taget op i samarbejde med Københavns kommune.

Spørgsmål 128:

Ad § 126, stk. 1, spørges, om den pædagogisk-psykologiske konsulent ikke bør knyttes til socialcentret.

Svar:

Det vil være naturligt, at den pædagogisk-psykologiske konsulent er knyttet til socialcentret, men socialministeriet finder det betænkeligt helt at udelukke muligheden for beskikkelse af andre kvalificerede konsulenter, f. eks. fra amtsskolepsykologens afdeling.

Spørgsmål 129:

Ad § 126, stk. 4, spørges, om man ikke i lovtæksten kan give udtryk for den modifikation, som ligger i bemærkningerne til bestemmelsen.

Svar:

Som nævnt i bemærkningerne er det foreslået at undlade at fastsætte en bestemt

aldersgrænse for børnene, fordi det kan være værdifuldt for sagens behandling — og for udvalgsmedlemmernes vurdering af de af administrationen fremskaffede oplysninger — at også yngre børn får lejlighed til at fremsætte deres mening.

Såfremt de i bemærkningerne nævnte modifikationer med hensyn til børns indkaldelse medtages i selve lovteksten, kan det efter socialministeriets opfattelse medføre en afsvækkelse af bestemmelsen, således at børnene i højere grad end tilsigtet afskæres fra at give deres mening til kende.

Spørgsmål 130:

Der udbedes en samlet redegørelse for, i hvilke henseender der skal gælde særregler for København og Frederiksberg samt kommuner i øvrigt med magistratsordninger.

Svar:

Indledningsvis bemærkes, at Københavns og Frederiksberg kommuner falder uden for den amtskommunale inddeling.

Heraf følger, at disse kommuner ikke er undergivet tilsyn af et amtsråd.

Kommuner, der får godkendt en magistratsordning, får ikke derved nogen særstilling i henseende til amtsrådets beføjelser, og de er derfor fortsat undergivet amtsrådets tilsyn.

1. Efter lovforslagets § 9, 1. punktum, ydes bistand efter bistandsloven af det sociale udvalg.

I Københavns kommune og andre kommuner med en godkendt magistratsordning ydes bistanden af magistraten, jfr. forslagens § 9, 2. punktum.

Der er ikke nogen undtagelse på dette punkt for Frederiksberg kommunes vedkommende, idet denne kommune har et socialudvalg.

2. Efter forslagens § 12, stk. 3, varetages i Københavns og Frederiksberg kommuner de opgaver, der ellers ved loven er henlagt til amtskommunerne, af henholdsvis magistraten og kommunalbestyrelsen.

3. Efter forslagens § 15, stk. 1, indbringes afgørelser i sociale sager fra Københavns og Frederiksberg kommuner (truffet af henholdsvis magistraten og det sociale udvalg) for ankestyrelsen og ikke for amts-ankenævnet.

4. Efter forslagens § 69, stk. 2, 3. punktum, § 74, stk. 2, 2. punktum, og § 80, 2. punktum, skal overenskomster mellem kommuner og private daginstitutioner, daghjem og dagcentre samt plejehjem og beskyttede boliger godkendes af amtsrådet.

For Københavns og Frederiksberg kommuners vedkommende skal godkendelsen foretages af socialministeren.

5. Efter forslagens § 125, stk. 1, skal beslutningen efter forslagens §§ 123 og 124 (hjelpeforanstaltninger uden samtykke over for børn og nægtelse af hjemtagelse) træffes i et møde af det sociale udvalg med mindst $\frac{2}{3}$ flertal blandt udvalgets medlemmer.

Efter forslagens § 127, stk. 1, kan der af socialudvalgets formand (eventuelt næstformand) træffes foreløbige foranstaltninger for børn, når barnets velfærd kræver det.

De nævnte beslutninger træffes i Københavns kommune ifølge § 125, stk. 3, efter reglerne i en vedtægt, der skal godkendes af socialministeren. Der henvises til svaret på spørgsmål 127.

Spørgsmål 131:

Er ordet „kommunen“ overalt anvendt i lovforslaget som ensbetydende med primærkommunen?

Svar:

Ordet „kommunen“ er i lovforslaget alene anvendt i betydningen primærkommunen. Dette svarer til den terminologi, der er brugt i den sociale styrelseslov. Såfremt en regel skal omfatte såvel kommuner som amtskommuner eller alene amtskommunerne, fremgår dette udtrykkeligt af lovforslagets tekst.

Spørgsmål 132:

Kan man efter ministerens opfattelse anvende bloktilskudskriterier i forbindelse med refusionsordninger for rådgivningspersonale?

Svar:

Reglerne om tilskud efter objektive udgiftsbehovskriterier (bloktilskud) findes i indenrigsministeriets lovgivning.

Socialministeriet har derfor udbedt sig en udtalelse om spørgsmålet fra indenrigsministeriet, der har anført følgende:

Som følge af finansieringsreglerne i forslaget til lov om social bistand vil tilskuddet

til kommunerne efter objektive udgiftsbehovskriterier stige med ca. 750 mill. kr. (1972/73-niveau). Samtidig vil fordelingen af tilskuddet — også det, der allerede ydes — ændres, således at kommuner med et relativt større udgiftsbehov på det sociale område i højere grad bliver tilgodeset ved tilskudsfordelingen. Dette sker som følge af en forhøjelse af de vægte, hvormed „de sociale kriterier“ — især børn og ældre — indgår i beregningen af kommunernes udgiftsbehovtal, d. v. s. deres relative andel af det samlede tilskud, der fordeles efter objektive udgiftsbehovskriterier.

Ved beregningen af den ændrede vægtfordeling for de objektive kriterier er kommunernes udgifter på lovforslagets enkelte hovedområder, d. v. s. offentlig forsyng, omsorg, daginstitutioner o. s. v., blevet henført til det objektive kriterium, der er skønnet mest relevant. Der er derimod ikke taget særskilt hensyn til udgifterne til rådgivningsvirksomhed. For det første ville det være administrativt vanskeligt at afgrænse sådanne udgifter. Endvidere ville man næppe med rimelighed kunne pege på et bestemt objektivt kriterium for disse udgifter. Endelig er deres andel af de samlede kommunale udgifter — og hermed vægten for kriteriet — så lille, at tilskudsfordelingen næppe ville påvirkes i nævneværdig grad.

Af de nævnte grunde vil det næppe heller være hensigtsmæssigt at etablere et særligt tilskud til rådgivningsvirksomhed, f. eks. baseret på en tilskudsprocent, der for de enkelte kommuner varierer efter deres udgiftsbehov på rådgivningsområdet, målt ved objektive kriterier.

Spørgsmål 133:

Det bedes oplyst, hvorvidt samtlige personaleudgifter ved socialcentret betragtes som rene administrationsudgifter og således skal afholdes af amtet.

Svar:

Spørgsmålet må besvares bekræftende, idet det under udarbejdelsen af lovforslaget er forudsat, at primærkommunerne ikke skal betale for den rådgivende konsulentbistand, som amtskommunerne stiller til rådighed gennem socialcentrene, jfr. forslagens § 29 og § 32, stk. 5.

Det er imidlertid endvidere forudsat, at

de i kapitel 17 omhandlede rådgivningscentre for børn og unge skal drives i forbindelse med socialcentrene, jfr. svaret på spørgsmålene 28, 102 og 103. Som følge heraf vil udgifterne ved rådgivningscentrenes drift blive betalt af primærkommunerne med 50 pct. refusion af staten, jfr. bestemmelsen i forslagens § 136, stk. 1.

Tilsvarende gælder i det omfang rådgivningsvirksomheden forudsætter oprettelse af særlige dag- eller døgninstitutioner til observation og/eller behandling.

Spørgsmål 134:

Omfatter § 136 daginstitutioner for børn? I bekræftende fald spørges, hvilke refusionsmæssige forskelle dette medfører i forhold til tidligere ordninger, samt hvilken betydning ændringen vil få for forældrebetalingen. Vil det ved cirkulære blive fastslået, at denne skal udgøre en vis procentdel af udgifterne ved daginstitutionens drift m. v.?

Svar:

§ 136 omfatter daginstitutioner for børn.

De gældende tilskudsregler findes i lov om børne- og ungdomsforbrug §§ 69-75. Der ydes fuld dækning af udgifter til husleje, til forrentning og afdrag på lån i fast ejendom og til skatter, afgifter, forsikring og vedligeholdelse vedrørende fast ejendom. Staten dækker 4/7 og den stedlige kommune 3/7. Udgifter til lægetilsyn og tandpleje dækkes af staten.

Til de øvrige driftsudgifter yder kommunerne tilskud med 30 pct. til vuggestuer og børnehaver og lignende og 35 pct. til fritidshjem og klubber m. v. Staten yder tilskud med 35 pct. til vuggestuer og børnehaver og lignende, 40 pct. til fritidshjem, legesteder og andre fritidsforanstaltninger og 45 pct. til klubber.

Herudover kan der af særlige rådighedssummer ydes støtte til oprettelse og indretning m. v. af institutionerne og ydes et ekstraordinært tilskud til driften, såfremt en institution har underskud trods modtagelsen af de ordinære driftstilskud.

Endelig kan særlige institutioner godkendes til fuld dækning af driftsudgifter.

Efter forslagens § 136 skal kommunerne betale for børnenes og de unges ophold i de daginstitutioner, som kommunalbestyrelsen indgår overenskomst med om optagelse.

Betalingen skal dække institutionens faktiske udgifter ÷ forældrebetaling og eventuelle andre indtægter. Af kommunens udgifter refunderer staten 50 pct.

Med hensyn til forældrebetalingen henvises til svaret på spørgsmål 91, hvoraf fremgår, at socialministeriet har anmodet socialstyrelsen om at tage spørgsmålet op til overvejelse, og at ministeriet anser det for ønskeligt, at betalingen fastsættes som en procentdel af den enkelte institutions faktiske udgifter, dog højst et bestemt fast beløb, og således, at procenten og maksimumbeløbet er ens for alle institutionernes vedkommende, eventuelt bortset fra klubber.

Spørgsmål 135:

Har det været overvejet at fastsætte maksimumsbeløb i forbindelse med børns anbringelse i dagpleje i private hjem?

Svar:

Der er den 22. september 1972 afsluttet overenskomst mellem Forbundet for offentligt ansatte, Dansk Kommunalarbejder Forbund og Kommunernes Landsforening, Københavns og Frederiksberg kommuner og Københavns amt om lønnen til dagplejemødre, der modtager børn gennem den kommunale dagplejeformidling.

Det overvejes herefter ikke at fastsætte maksimumsbeløb i forbindelse med børns anbringelse i dagpleje i private hjem.

Spørgsmål 136:

Foreligger der på baggrund af bistandslovforslagets problematik overvejelser om den videre udvikling på Færøerne og Grønland?

Svar:

Den færøske sociallovgivning er efter den færøske hjemmestyrelov et fællesanliggende, der hører under socialministeriet. Der findes et stående udvalg vedrørende revision af den færøske sociallovgivning med repræsentanter for det færøske landsstyre, rigsombudet og socialministeriet. I dette udvalg overvejes det bl. a., om nye love her i Danmark giver anledning til ændringer i de færøske love. De færøske repræsentanter i udvalget er bekendt med bistandslovforslaget, og spørgsmålet om hvorvidt dette kan give tilskyndelse til ændringer i de færøske love om

offentlig forsorg og børneforsorg vil blive drøftet ved udvalgets næste møde i København i juni 1973.

Den grønlandske sociallovgivning hører under ministeriet for Grønland og fastlægges helt uafhængigt af den danske lovgivning. Ministeriet for Grønland er imidlertid gjort bekendt med bistandslovforslaget.

Spørgsmål 137:

Ad § 26, stk. 1, nr. 4, jfr. stk. 2, spørges, om der ikke er anledning til at medtage den i § 1, nr. 4, nævnte situation i bestemmelsen i stk. 2.

Svar:

Reglen i § 26, stk. 1, nr. 4, omfatter den situation, at en person får hjælp på et tidspunkt, da det *ikke kan forudses* — eller ikke forudses med tilstrækkelig sikkerhed — at der senere vil blive udbetalt en erstatning, et underholdsbidrag eller lignende vedrørende det samme tidsrum. Der er derfor ikke grundlag for at tage forbehold om tilbagebetaling, idet det er lovens hovedregel, at offentlig hjælp ikke skal tilbagebetales.

Hvis det ved hjælpens ydelse er oplyst, at ansøgeren senere vil få en ydelse andetsteds fra, så der kommer til at foreligge „dobbeltforsørgelse“, hører situationen under § 26, stk. 1, nr. 3, således at et forbehold om tilbagebetaling må tages ved hjælpens udbetaling.

En tilsvarende ordning gælder i dag efter forsorgslovens § 65 sammenholdt med §§ 61-63.

Spørgsmål 138:

Vil socialministeren overveje etablering af lokale forbrugerråd, der er sammensat af valgte repræsentanter (forældreråd m.v.) for forbrugere af de forskellige led af socialforsorgen. Børneinstitutioner, ungdomsklubber, plejehjem, omsorgsinstitutioner m. v.). Der tænkes pålagt kommunalbestyrelsen en pligt til at høre de pågældende råd. Såfremt socialministeren måtte være positivt stillet, udbedes udkast for sådanne råds vedtægter og arbejdsgang.

Svar:

Socialministeriet har bedt om en udtalelse om spørgsmålet fra indenrigsministeriet, der

oplyser, at ministeriet for så vidt ikke har bemærkninger til det nævnte sociale forbrugerråd på baggrund af bestemmelserne i den kommunale styrelseslovgivning, idet en eventuel etablering af et sådant råd ikke vil medføre indskrænkninger i kommunalbestyrelsernes beslutningsmyndighed, da rådet efter det oplyste alene vil få tillagt rådgivende og henstillende funktioner.

Ud fra hensynet til effektiviteten i den kommunale forvaltning vil indenrigsministeriet dog finde det hensigtsmæssigt, at en eventuel pligt for kommunalbestyrelserne til at høre de pågældende råd søges begrænset til nærmere angivne grupper af sager, som rådene i særlig grad må anses at have interesse i.

Indenrigsministeriet henviser i denne forbindelse til bestemmelserne om skolenævn i § 27 i lov nr. 44 af 9. februar 1970 om styrelse af kommunernes skolevæsen og om virksomhed efter lov om fritidsundervisning m. v.

Indenrigsministeriet henstiller i øvrigt, at en eventuel fastsættelse af regler om pligt for kommunalbestyrelserne til at høre de omhandlede sociale forbrugerråd først vil ske efter forhandlinger med de kommunale organisationer.

Socialministeriet kan til det anførte tilføje, at man allerede i dag på det sociale område har forbrugerrepræsentation, f. eks. i form af beboerråd på plejehjem og forældrerepræsentation i bestyrelser m. v. på børne- og ungdomsforsorgens institutioner. Denne forbrugerrepræsentation må betragtes som et meget værdifuldt led i forvaltningen af institutionsområdet og vil blive videreført i bistandsloven.

Etablering af lokale sociale forbrugerråd sammensat af valgte repræsentanter, som kommunalbestyrelsen har pligt til at høre, må, som det fremgår af indenrigsministeriets henvisning til reglerne om skolenævn, forudsætte en lovændring, idet den sociale styrelseslov ikke indeholder hjemmel til at etablere sådanne råd med den virkning, at der pålægges de folkevalgte kommunale råd en pligt til at høre, før der træffes beslutning.

Uanset om man skaber hjemmel til at etablere sådanne råd, må det imidlertid være væsentligt at fastholde de folkevalgte kommunale repræsentanters ansvar for for-

valtningen inden for det sociale område, således at dette ansvar ikke forflygtiges. Endvidere må man — således som det også er anført af indenrigsministeriet — finde frem til en afgrænsning af det område, hvor kommunalbestyrelsen (eller det sociale udvalg) har pligt til at høre.

Det forekommer ikke hensigtsmæssigt at inddrage forbrugerråd i behandlingen af sager vedrørende enkeltpersoner, hvor bl. a. hensynet til klienten vil tale imod, at en yderligere instans inddrages med den virkning, at sagsbehandlingen kunne blive mindre effektiv, hvortil yderligere kommer diskretionshensynet over for klienten.

Det område, der herefter vil være tilbage, er spørgsmål af mere generel og principiel karakter. Hvornår et spørgsmål må betragtes som værende af mere generel karakter, vil imidlertid i vidt omfang bero på et skøn, og det måtte således være kommunalbestyrelsen selv, der skulle skønne over, om spørgsmålet havde denne karakter og dermed, om der var pligt til at høre.

Man finder det på denne baggrund ikke hensigtsmæssigt at etablere lokale sociale forbrugerråd med kompetence som foreslået.

Derimod vil der også med de gældende styrelsesregler være mulighed for, at kommunalbestyrelsen (og det sociale udvalg) kan inddrage en bredere kreds af forbrugere i arbejdet, bl. a. på det sociale område, i det omfang kommunalbestyrelsen (eller det sociale udvalg) finder det ønskeligt eller nødvendigt. Den enkelte kommunalbestyrelse vil således også kunne etablere egentlige forbrugerråd til støtte i arbejdet, men det bør efter socialministeriets opfattelse være det enkelte folkevalgte organ med ansvar for den sociale forvaltning der skønner, om og i hvilket omfang der er behov for at inddrage en sådan bredere kreds i behandlingen af spørgsmål af mere generel karakter.

Der vil være mulighed for eventuelt at tydeliggøre dette ved at indføje en bestemmelse herom i bistandsloven.

Spørgsmål 139:

Gælder der med hensyn til ydelse af lompepenge m. v. de samme regler, uanset om eleverne er anbragt i børne- og ungdomshjem eller i familiepleje? Såfremt spørgs-

målet må besvares benægtende, udbedes der en redegørelse.

Svar:

Principielt gælder der de samme regler med hensyn til ydelse af lommepege m. v. Dette er indirekte kommet til udtryk i socialstyrelsens cirkulæreskrivelse nr. 78 af 4. december 1972, hvor styrelsen over for samtlige kommuner og plejehjemsforeninger har meddelt, at udgifterne til lommepege i henhold til socialstyrelsens cirkulære, senest af 1. april 1972, vedrørende udbetaling af lommepege, arbejdsvederlag, feriepenge m. v., samt om takster for gaver til elever i børne- og ungdomshjem, skulle være omfattet af plejelønnen.

Socialstyrelsen er imidlertid bekendt med, at nogle kommuner udbetaler mindre lommepegebeløb til elever i familiepleje end til elever, der bor på en institution. Styrelsen har taget spørgsmålet op til behandling.

Spørgsmål 140:

Hvorledes informeres plejeforældrene om de problemer, der kan være forbundet med, at også adfærdsvanskelige unge anbringes i familiepleje? Sker dette gennem konsulentbistand? Har man overvejet eventuel konsulentvirksomhed, hvor plejeforældrene kan udveksle erfaringer med hinanden?

Svar:

Børne- og ungdomsværnene kommer i forbindelse med egnede plejehjem enten ved undersøgelse af mulighederne inden for den unges familie eller mellem andre pårørende, ved sit kendskab til hjem i eller uden for kommunen, ved bistand fra børneværnskonsulenten eller ved samarbejde med den stedlige plejehjemsforening.

Findes et hjem velegnet til modtagelse af den unge, indgår børne- og ungdomsværnet — eventuelt gennem plejehjemsforeningen — aftale med plejeforældrene om plejeforholdet og redegør herunder for de særlige problemer, den unge har, og hvilke vanskeligheder der kan opstå. Unge, hvis adfærdsvanskeligheder kræver en indgående psykologisk-pædagogisk behandling, vil i almindelighed blive optaget på et behandlingshjem, men kan dog, hvis det findes formålstjenligt, anbringes i et privat hjem. Der vil i sådanne tilfælde blive lagt vægt på, om den

ene, eventuelt begge plejeforældrene er pædagoger eller har anden relevant uddannelse, og/eller om hjemmet kan få støtte fra en behandlingsinstitution eller lignende. I alle tilfælde skal den unges situation følges af børne- og ungdomsværnet med henblik på, om der skal træffes andre foranstaltninger, ligesom plejeforældrene til enhver tid kan rette henvendelse til børneværnet, børneværnskonsulenten eller plejehjemsforeningens kurator.

Efter socialministeriets opfattelse vil en egentlig kursusvirksomhed for plejeforældrene næppe have noget formål, når henses til plejeforældres vidt forskellige uddannelser og erfaringer.

Spørgsmål 141:

Vil det efter ministerens mening være hensigtsmæssigt at knytte kuratorordningen fast til de kommende skolepsykologiske kontorer?

Svar:

I § 11, stk. 1, i undervisningsministeriets cirkulære af 2. november 1971 om normering og klassificering af visse tjenestemandstillinger i folkeskolen er det bestemt, at der i kommuner med mere end 2.000 elever kan normeres 1 stilling som skolekonsulent for kuratorvirksomhed. I store kommuner kan der, når forholdene taler derfor, normeres flere skolekonsulentstillinger for kuratorvirksomhed ved opdeling af kommunen i kuratordistrikter. Hvert kuratordistrikt bør dog mindst omfatte 5.000 elever.

I tilslutning hertil er der på grundlag af udkast fra Danmarks Lærerforening udarbejdet forslag til instruks for skolekonsulent for kuratorvirksomhed. Det er i instruksens § 1 anført, at kuratoren er faglig medhjælp for ledende skolepsykolog og udfører sit arbejde under ansvar over for skolekommissionen.

Som det fremgår heraf er det hensigten at knytte kuratorordningen fast til de kommende skolepsykologiske kontorer.

Spørgsmål 142:

Er der mulighed for at tilvejebringe et skøn over, hvor store administrationsudgifter der påføres daginstitutionerne i de tilfælde, hvor der ikke foreligger en almindelig registrerings- og visitationsordning?

Svar:

Landsforeningen af bestyrelser for daginstitutioner har over for socialstyrelsen oplyst, at fremgangsmåden er den, at forældrene henvender sig til daginstitutionen og får deres børn noteret på en venteliste, og når der er plads i institutionen, koster det kun udgiften til et frimærke at meddele forældrene, at der er en ledig plads.

Socialstyrelsen har imidlertid gjort opmærksom på, at der i institutioner, der ikke er tilknyttet en almindelig registrerings- og visitationsordning, vil være tale om en ikke ubetydelig arbejdsmæssig belastning af lederne og det øvrige personale.

Der må for det første regnes med et vist tidsforbrug til forældresamtale navnlig ved den første henvendelse om et barns optagelse, men også i forbindelse med forældrenes opfølgning af denne første henvendelse, som kan være ganske hyppig.

Endvidere bruges der tid til føring af venteliste og til afgørelse af, hvilket barn fra ventelisten der ved pladsledighed skal optages.

Hvor der ikke er en almindelig registrerings- og visitationsordning, vil forældrene jævnligt søge barnet optaget samtidigt i flere institutioner, sådan at der kan være tale om en del dobbeltadministration institutionerne imellem.

Socialstyrelsen har ikke mulighed for på grundlag af det foreliggende regnskabsmateriale at anslå, hvor stor en del af daginstitutionernes administrationsudgifter der medgår til arbejdet i forbindelse med optagelse af børnene.

Socialministeriet kan henholde sig til socialstyrelsens udtalelse.

Spørgsmål 143:

Vil den decentralisering af invalideforsikringsretten, som var forudsat at skulle finde sted samtidig med bistandslovens ikrafttræden 1. april 1974, nu blive udskudt tilsvarende til 1. april 1975?

Svar:

En decentralisering af invalideforsikringsretten må forudsætte, at der er egnede medarbejdere til rådighed til forberedelse af sager til forelæggelse for revaliderings- og pensionsnævnene. Sådanne medarbejdere vil næppe kunne være til rådighed i tilstrække-

ligt omfang inden gennemførelsen af den overflytning af personale fra revalideringscentre og mødrehjælp, der må forventes samtidig med bistandslovens ikrafttræden. Det forekommer derfor ikke hensigtsmæssigt at søge en decentralisering af invalideforsikringsretten gennemført med virkning fra noget tidligere tidspunkt end bistandslovens ikrafttræden.

Spørgsmål 144:

Udvalget udbeder sig en redegørelse for, hvor langt man er kommet i overvejelserne vedrørende undervisningen af handicappede elever (særforsorgens undervisning — folkeskolens specialundervisning). Der udbedes herunder en orientering om, hvad der er foretaget på baggrund af folketingsbeslutningen om reform af de grundlæggende skoleuddannelser, pkt. 5, som omhandler handicappede elever. Der udbedes endvidere oplysning om, hvorvidt man har fortsat overvejelserne på grundlag af den beretning, som blev afgivet af arbejdsgruppen under socialreformkommissionen vedrørende spørgsmål om afgrænsningen mellem særforsorgsskolerne og folkeskolens specialundervisning. Det bemærkes, at udvalget er opmærksom på de af socialministeren fremsatte kommentarer til skrivelse af 7. marts 1973 fra forstanderkollegiet ved særforsorgen (udvalgets bilag 36).

Svar:

Som anført i bilag 14 til socialreformkommissionens 2. betænkning vedrørende den af arbejdsgruppen om afgrænsning mellem særforsorgsskolerne og folkeskolens specialundervisning afgivne beretning er nedsættelsen af denne gruppe under kommissionen den 12. februar 1970 netop sket på baggrund af folketingsbeslutningen af maj 1969 om en reform af de grundlæggende skoleuddannelser. Der henvises i denne forbindelse til beretningen, pkt. 1, 2 og 7 samt 11-14.

Socialministeriet og socialstyrelsen har efter afgivelsen af 2. betænkning og fremsættelsen af det foreliggende lovforslag ikke gjort sig yderligere overvejelser med hensyn til det foreliggende spørgsmål om afgrænsningen mellem særforsorgsskolerne og folkeskolens specialundervisning, idet man har villet afvente politisk principtilslutning til de i beretningen og betænkningen herom an-

førte synspunkter og henstillinger, jfr. beretningens pkt. 76 og kommissionens 2. betænkning, afsnit 7, kap. 8, pkt. 44.

Som det fremgår af pkt. 76 i arbejdsgruppens beretning, har denne i øvrigt erklæret sig villig til indtil videre at virke som rådgivende organ med henblik på forberedelserne til de herhenhørende ændringer i lovgivningen, udformning af generelle retningslinier og ændringer i de organisatoriske forhold m. v.

Spørgsmål 145:

Det bedes præciseret, hvad der ligger i overskriften til kapitel 9, „forbigående hjælp“. Kan der eksempelvis ydes hjælp efter § 40, stk. 2, til en enlig forsørger, hvis barn er ganske lille, hvorfor hjælpen må påregnes at skulle vare en lang årrække?

Svar:

Kriteriet for, hvornår hjælpen anses for forbigående, fremgår af lovforslagets § 41, stk. 2, hvor det er anført, at hjælpen kan ydes „så længe det må anses godtgjort, at pågældende på denne måde forventes at blive i stand til at klare sit og familiens underhold.“

Denne formulering bygger på den afgrænsning mellem forbigående og varig hjælp, der er foreslået i socialreformkommissionens 2. betænkning. Det er i betænkningen angivet, at det afgørende må være, at vedkommende sociale myndighed skønner, at det med en rimelig sandsynlighed kan forudses, at modtageren af hjælpen på denne måde vil blive i stand til at klare sig, således at behovet for hjælp efter denne lovgivning ophører. Kommissionen mener ikke, at der i loven bør fastsættes en bestemt varighedsbegrænsning, idet længden af den forbigående hjælp vil kunne variere fra et par dage eller en uge i forbindelse med en kort arbejdsløshedssituation til 4-5 år i forbindelse med en revalideringsforanstaltning.

Hjælp til en enlig forsørger, hvis barn er ganske lille, vil efter lovforslaget kunne ydes efter § 37 (forbigående hjælp til underhold) og § 42 (støtte til uddannelse m. v.). Det vil i disse situationer være væsentligt, at den enlige forsørger bringes i stand til at kunne klare sig selv og forsørge sit barn, således at den periode, pågældende

er væk fra arbejdsmarkedet, bliver så kort som mulig.

Reglen i forslaget § 40, stk. 2, giver mulighed for at yde hjælp til foranstaltninger, der bevirker, at barnets anbringelse uden for hjemmet kan undgås, eller dets hjemgivelse kan fremskyndes, og adskiller sig således fra § 37, der omhandler hjælp til underhold og løbende faste udgifter.

Ved forbigående vanskeligheder i § 40, stk. 2, må i øvrigt forstås vanskeligheder, der netop vil kunne overvindes ved at yde hjælp til disse særlige foranstaltninger. Der kan i øvrigt henvises til besvarelsen af spørgsmål 40.

Spørgsmål 146:

Ad § 132 spørges, om en lavere aldersgrænse ikke burde overvejes.

Svar:

Efter bestemmelsen i § 130, stk. 1, i forslaget til bistandsloven tiltrædes landsretten ved behandling af ankesager om hjælpeforanstaltninger uden samtykke af en børneforsorgsmyndig dommer og en dommer, der er kyndig i børne- eller ungdomspsykiatri eller i psykologi. Efter den foreslåede bestemmelse i § 132, stk. 1, beskikkes de nævnte dommere af justitsministeren efter forhandling med socialministeren. I stk. 2 er bestemt, at beskikkelsen gælder for 4 år, men at en dommer dog afgår ved udgangen af den måned, i hvilken pågældende fylder 70 år.

Bestemmelserne svarer ganske til de gældende regler i § 58, stk. 1, og § 60, stk. 1 og 2, i børneforsogsloven, der er udarbejdet i samarbejde med justitsministeriet.

Efter bestemmelserne i §§ 2 og 4 i lov af 20. december 1972 om den sociale ankestyrelse består ankestyrelsen af en styrelseschef, et antal ankechefer og et antal beskikkede medlemmer samt et sekretariat. Medlemmerne beskikkes af socialministeren for 4 år ad gangen, og som medlemmer kan ikke beskikkes personer, der ved beskikkelsen er fyldt 66 år.

Under hensyn til, at aldersgrænsen for de beskikkede medlemmer i første og anden appelinstans (ankestyrelsen og landsretten) således i princippet er den samme, mener socialministeriet ikke, at der er anledning til at fastsætte en lavere aldersgrænse specielt

for de beskikkede medlemmer af landsretten.

Spørgsmål 147:

På hvilken måde og efter hvilke kriterier vil bistandslovens ydelser — af økonomisk eller anden karakter — blive stillet til rådighed for den frie kriminalforsorgs socialklientel?

Svar:

Der er af justitsministeren i 1972 nedsat et planlægningsudvalg vedrørende den frie kriminalforsorg. Udvalget, hvori socialministeriet er repræsenteret, har til opgave at overveje, hvilke praktiske foranstaltninger der bør iværksættes med henblik på en udbygning af forsorgen for de ikke-anstaltsanbragte kriminelle (betinget dømte, tiltalefritagne, betinget benådede og prøvelsladte m. v.); der sigtes herved navnlig til:

1. Spørgsmålet om anvendelse af tilsyn og dettes nærmere indhold og gennemførelse.
2. Spørgsmålet om indretning af institutioner inden for den frie kriminalforsorg.
3. Spørgsmålet om den frie kriminalforsorgs behandlingsarbejde over for domfældte alkoholister og stofmisbrugere, herunder psykiatrisk behandling.
4. Spørgsmålet om ydelse af sædvanlige sociale bistandsydelse til den frie kriminalforsorgs klientel.

Det forudsættes, at udvalget er opmærksom på de muligheder, der på længere sigt måtte være med hensyn til et nærmere samarbejde med det almindelige sociale sikringsssystem, som opbygges i de kommende år.

Det forudsættes endvidere, at udvalget løbende samarbejder med det af justitsministeriet den 13. maj 1969 nedsatte udvalg vedrørende forsorgsarbejdet i fængselsvæsenets institutioner.

Udvalget har indtil nu afholdt 2 møder. Der kan derfor på indeværende tidspunkt intet siges om, hvorledes bistandslovens ydelser vil blive stillet til rådighed for den frie kriminalforsorgs socialklientel.

Spørgsmål 148:

Hvorledes vil en refusionsordning kunne se ud hvis:

- 1) kommunen overtager
  - a. 5 pct. af invalidepensionsudgiften
  - b. 10 pct. af invalidepensionsudgiften
  - c. 25 pct. af invalidepensionsudgiften
- 2) amtet overtager
  - a. 20 pct. af invalidepensionsudgiften
  - b. 15 pct. af invalidepensionsudgiften
  - c. 25 pct. af invalidepensionsudgiften

De af staten sparede beløb forudsættes tilbageført til henholdsvis amt og kommuner.

Svar:

Begrundelsen for eventuelt at gennemføre en ændring af den nuværende finansiering af invalidepensionsudgifterne må formentlig være følgende synspunkt: Hvis den nuværende finansiering af invalidepensionsudgifterne opretholdes samtidig med, at hjælpeforanstaltninger efter bistandsloven skal finansieres af opholdskommunen med 50 pct., kan der tænkes at være risiko for, at de kommunale myndigheder ikke vil føle fornøden tilskyndelse til at iværksætte sådanne revalideringsmæssige hjælpeforanstaltninger, der ville kunne begrænse tilgangen af nye invalidepensionister.

En omlægning af finansieringen af invalidepensionen med *fordeling af udgifterne mellem staten og vedkommende amtskommune* vil næppe have den virkning at begrænse en sådan mulig risiko. En sådan finansiering vil nemlig ikke give den enkelte kommune større tilskyndelse til at iværksætte revalideringsmæssige hjælpeforanstaltninger end den hidtil gældende finansieringsordning for invalidepension.

Såfremt den nævnte risiko skal søges imødegået ved omlægning af reglerne for finansiering af invalidepension, må det snarere ske ved at indføre en finansiering, hvorved *opholdskommunen deltager i finansieringen af invalidepensionsudgifterne*.

Hvis en sådan omlægning gennemføres, må der — som det også er forudsat i spørgsmålet — ydes kommunerne kompensation af staten for at undgå en forskydning af den samlede byrdefordeling mellem staten og kommunerne.

En sådan kompensation kan tænkes ydet enten ved at forhøje refusionsprocenten for statsrefusion til kommunerne efter bistandsloven *eller* ved at indføre forøgede statstil-

skud til kommunerne efter objektive udgiftsbehovskriterier.

Det vil være bedst stemmende med den tendens, der i øvrigt har gjort sig gældende ved de senere års lovgivning om byrdefordeling, hvis en sådan kompensation søges gennemført ved forøgede generelle tilskud til kommunerne efter objektive udgiftsbehovskriterier.

Det vil kræve nærmere beregninger — herunder undersøgelse af invalidepensionisternes aldersmæssige fordeling — at tilvejebringe oplysninger om, hvilken virkning det ville få for de enkelte kommuner, at opholdskommunen overtog finansieringen af 5 pct., 10 pct., eller 25 pct. af invalidepensionsudgiften mod kompensation til kommunerne ved generelle tilskud efter objektive udgiftsbehovskriterier. Socialministeriet vil vende tilbage til dette spørgsmål i forbindelse med den forventede genfremsættelse af lovforslaget i folketingsåret 1973-74.

Det bemærkes i denne forbindelse, at en eventuel manglende udnyttelse af revalideringsmæssige hjælpeforanstaltninger fra kommunernes side ikke blot kan tænkes at føre til forøget tilgang af invalidepensionister, men også kan tænkes at føre til en forøget tilgang til anden førtidspensionering (enkepension, folkepension til personer under 67 år). Efter socialministeriets opfattelse bør man derfor ikke overveje spørgsmålet om en eventuel ændring af finansieringen af invalidepensionsudgifterne uden samtidig også at inddrage spørgsmålet om finansieringen af udgifterne ved anden førtidspension.

Spørgsmål 149:

Hvorledes ville ministeren vurdere en model, hvorefter der nedsættes et tilsynsråd for hver døgninstitution på f. eks. 5 medlemmer:

- 1 medlem udpeget af amtsrådet — inden for eller uden for dettes midte
- 1 medlem udpeget af den stedlige kommune, jfr. ovenfor
- 2 medlemmer udpeget af kommunalbestyrelsen uden for dens midte, hvortil kommer embedsløgen.

Svar:

I overensstemmelse med bestemmelsen i § 92, stk. 3, i lov om børne- og ungdomsfor-

sorg er der for hver underskuds-dækket *børne- og ungdomsinstitution* (observationshjem, behandlingshjem, skolehjem og ungdomshjem) nedsat et tilsynsråd, hvis medlemmer (4-5) er beskikket af socialministeren. Endvidere er der efter reglerne i arbejds- og socialministeriets bekendtgørelse af 10. juli 1951 af regler angående bestyrelsesforholdene, regnskabsførelse og revision m. v. ved anerkendte institutioner og foreninger for børneforsorg af socialministeren beskikket tilsynsråd for statsungdomshjemmene. Derimod er der ikke tilsynsråd for de øvrige anerkendte børne- og ungdomshjem, der ikke får underskuds-dækning af staten. Der er kun i den omtalte bekendtgørelse givet bestemmelser om, at hjemmene, for så vidt de ikke drives af en kommune, skal have en bestyrelse.

For så vidt angår *plejehjemmene* bemærkes, at de tidligere gældende regler i omsorgsloven om tilsynsråd er ophævet ved lov nr. 239 af 7. juni 1972, idet deres opgaver er overtaget af kommunalbestyrelserne og amtsrådene. De nugældende regler i omsorgslovens § 9 svarer til § 82 i forslaget til bistandsloven.

For *forsorgshjem* og *svangre- og mødrethjem* findes ingen bestemmelser om tilsynsråd. Ansvar for driften påhviler henholdsvis amtsrådene og bestyrelsen for den modrehjælpsinstitution, der driver hjemmet.

For *revalideringsinstitutioner* findes ingen lovregler om tilsynsråd, men det er i socialministeriets cirkulære af 22. maj 1967 vedrørende lov om revalidering fastsat som et vilkår for driftstilskud efter revalideringslovens § 5, at institutioner, der drives af en kommune, eventuelt flere kommuner eller amtskommuner i fællesskab, skal have et tilsynsråd. Drejer det sig om en selvejende institution, skal der være en bestyrelse på normalt højst 10 medlemmer.

Som det fremgår heraf findes der i dag kun lovregler om tilsynsråd for de døgninstitutioner inden for børne- og ungdomsforsorgen, der modtager underskuds-dækning fra staten. For statsungdomshjem og visse revalideringsinstitutioner er der administrativt fastsat regler om tilsynsråd, medens der ikke findes regler om tilsynsråd for resten af børne- og ungdomshjemmene eller andre døgninstitutioner inden for bistandslovens område.

En lovbestemmelse om, at der for hver døgninstitution skal nedsættes tilsynsråd, udpeget efter nærmere fastsatte regler, vil derfor medføre, at man pålægger de kommunale og amtskommunale myndigheder pligt til at oprette et særligt tilsynsorgan for en række døgninstitutioner, for hvilke der efter de gældende regler ikke har været eller ikke længere er sådanne organer. Det bemærkes i denne forbindelse, at uanset hvilken form eller sammensætning tilsynsrådene får, vil *ansvaret* for tilsynets udførelse efter den opgavefordeling, der er fastlagt i den sociale styrelseslov og foreslået opretholdt i socialreformkommissionens 2. betænkning, stadig påhvile henholdsvis kommunalbestyrelserne og amtsrådene.

Som nævnt i svaret på spørgsmål 87 vil et særligt tilsynsråd for den enkelte eller flere ensartede institutioner kunne nedsættes af vedkommende amtsråd sammen med en eller flere primærkommuner, såfremt det findes hensigtsmæssigt; der vil derfor også kunne nedsættes tilsynsråd efter den i spørgsmålet foreslåede model, men socialministeriet finder stadig ikke, at der i bistandsloven bør medtages bestemmelser om måden eller formen for tilsynets udøvelse gennem etablering af særlige tilsynsorganer med en i loven fikseret sammensætning.

Til belysning af tilsynsproblematikken

skal man henvise til et eksempel inden for børneforsorgslovens daginstitutionsområde. Efter børneforsorgslovens § 77 fører det stedlige sociale udvalg tilsyn med daginstitutioner. Det sociale udvalg kan dog for så vidt angår anerkendte institutioner i stedet udpege et medlem af bestyrelsen. Odense kommune har hidtil udøvet sin tilsynspligt gennem medlemskab af bestyrelserne, men kan ikke længere klare opgaven at lade sig repræsentere i bestyrelserne i de mange institutioner. Socialministeriet har derfor godkendt som et forsøg, at det sociale udvalg i Odense nedsætter et tilsynsråd, der skal føre tilsyn med samtlige daginstitutioner i kommunen. Rådet består af 3 forældrerepræsentanter (vuggestuer, børnehaver, fritidshjem), 3 bestyrelsesrepræsentanter, 2 medlemmer valgt af social- og sundhedsudvalget og 1 forældrerepræsentant fra de kommunale institutioner.

Eksemplet viser betydningen af, at bestemmelserne er så rummelige, at tilsynsopgaverne vedrørende de sociale institutioner kan løses på den måde, der efter de lokale forhold er mest hensigtsmæssig.

På denne baggrund forekommer det socialministeriet betænkeligt, at formen for varetægelse af tilsynsopgaverne vedrørende døgninstitutionerne låses fast som foreslået.